

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

PURKMISTROVSKÁ REGISTRA ŽLUTICE, 1627–1675
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Štěpánka Pokorná
Historie se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Kilián, Ph. D.

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 30. června 2020

.....
vlastnoruční podpis

RÁDA BYCH PODĚKOVALA SVÉMU VEDOUCÍMU BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
DOC. PHDR. JANU KILIÁNOVI, PH.D., PŘEDEVŠÍM ZA CENNÉ RADY
A ČAS, KTERÝ MI VĚNOVAL. DÁLE DĚKUJI STÁTNÍMU OKRESNÍMU
ARCHIVU V KARLOVÝCH VARECH ZA POSKYTNUTÍ ARCHIVÁLIÍ.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta pedagogická

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Štěpánka POKORNÁ
Osobní číslo:	P17B0028K
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Historie se zaměřením na vzdělávání
Téma práce:	Purkmistrovská registra Žlutice, 1627-1675
Zadávací katedra:	Katedra historie

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce bude zpracována na základě archivního průzkumu purkmistrovských register města Žlutice.
Komparována bude s literaturou.

Rozsah bakalářské práce: **30 stran**
Rozsah grafických prací: **Fotografie, plánky**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- Đurčanský, Marek – Nymburská registra z let 1629-1634 jako pramen k dějinám pobělohorské emigrace. Đurčanský, Marek. In: Vira nebo vlast? Exil v českých dějinách raného novověku. Sborník z konference konané v Muzeu města Ústí nad Labem ve dnech 5.-6. listopadu 1998 / Ústí nad Labem : Albis international, 2001
- Vojtíšková, Jana – Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. Vojtíšková, Jana. In: Východočeské listy historické / Hradec Králové : Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové 23-24, 2005.
- Křesadlo, Vit – Jihlavská česká městská registra v letech 1573-1574. Vit Křesadlo. In: Západní Morava : vlastivědný sborník Brno : Muzejní a vlastivědná společnost v Brně Roč. 1, 1997.
- Peříkán, Čestmír – Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614-1649. Peříkán, Čestmír. In: Sborník prací východočeských archivů / Zámorsk : Státní oblastní archiv v Zámorsku 13, 2009.
- Sulítková, Ludmila-Vyjimečná registratura ze 17. století a iniciativní městský syndik. Ludmila Sulítková. In: Manu propria : sborník příspěvků k životnímu jubileu PhDr. Aleny Richterové, CSc. / Praha : Národní knihovna České republiky, 2012.
- Haubertová, Květoslava. Hospodaření města Žlutic na počátku 17. století ve světle knihy obecních počtů. Západočeský historický sborník 7, 2001.
- Kuča, Karel. Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. VIII. díl – V.Ž. Praha: Libri, 2011.

Vedoucí bakalářské práce: **Doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D.**
Katedra historie

Datum zadání bakalářské práce: **26. dubna 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. června 2020**

RNDr. Miroslav Randa, Ph.D.
děkan

Doc. PaedDr. Naděžda Morávková,
Ph.D.
vedoucí katedry

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK.....	2
ÚVOD.....	3
1 DĚJINY MĚSTA ŽLUTIC OD POČÁTKU DO 17. STOLETÍ.....	6
1.1 OD VLADAŘE KE KANCIONÁLU.....	6
1.1.1 Kostel svatého Petra a Pavla.....	9
1.1.2 Majitelé Žlutic	10
1.1.3 Žlutický kancionál	14
1.2 OD ZÁMKU A PÁNŮ Z RÝZMBURKA, K PÁNŮM KOKOŘOVČŮM Z KOKOŘOVA.....	16
1.2.1 Zámek, hrady a Kokořovský dvůr	16
1.2.2 Sloup Nejsvětější Trojice a radnice	18
1.2.3 Od Jiřího Kokořovce z Kokořova do roku 1700	19
1.2.4 Žlutice za třicetileté války	21
2 PURKMISTROVSKÁ REGISTRA MĚSTA ŽLUTIC 1627-1675.....	24
2.1 MĚSTA A MĚSTSKÁ SPRÁVA	24
2.1.1 Městské právo.....	24
2.1.2 Archiv města Žlutice	27
2.2 REGISTRA 1627–1675	30
2.2.1 Restaurování purkmistrovských register z let 1627–1675.....	30
2.2.2 Formální popis purkmistrovských register města Žlutice 1627–1675	30
2.2.3 Rozbor obsahu zápisů purkmistrovských register města Žlutice 1627–1675	32
2.2.4 Typologie adresátů purkmistrovských register města Žlutice 1627–1675	51
3 TÉMATA V KNIZE PURKMISTROVSKÝCH REGISTER.....	62
3.1 VYBRANÁ TÉMATA.....	62
3.1.1 Jmenování městské rady ve Žluticích.....	62
3.1.2 Střídání purkmistrů ve funkci	63
3.1.3 Kostelní klenoty.....	63
3.1.4 Dědictví po manželce Anně.....	65
3.1.5 Neposlušný syn Samuel Nepilý.....	67
ZÁVĚR	68
RESUMÉ.....	70
SEZNAM LITERATURY.....	71
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK, GRAFŮ A DIAGRAMŮ	76
PŘÍLOHY	I

SEZNAM ZKRATEK

SOkA Karlovy Vary – Státní okresní archiv Karlovy Vary

AMŽ – Archiv města Žlutice

AM Žlutice – Archiv města Žlutice

ÚVOD

Bakalářská práce má za cíl rozbor purkmistrovských register města Žlutic. Rozbor purkmistrovských register nám představí, čím se městská rada v raném novověku zabývala a zároveň jak řešila určité záležitosti, které se přímo týkaly jednotlivých osob i městské komunity. Zároveň nám dá nahlédnout do života v raně novověké společnosti.

První kapitola pojednává o historii města Žlutic a jeho okolí. Historie města byla ovlivněna nejen svou polohou v Karlovarském kraji, v blízkosti vrchu Vladaře i svým vznikem na obchodní cestě z Prahy do Chebu. Určitou zajímavostí je i samotný název Luticz, který se vyskytuje na pečeti z roku 1375. Mezi majitele Žlutic, kteří jako první přispěli k rozvoji a správě města, patřili Rýzmburkové – páni z Oseka. Žlutice jim náležely od roku 1280. Poté se majiteli stali páni z Elsterberga a z Plané. Mezi majiteli města byl i Jakoubek z Vřesovic a následně i jeho syn Jan a vnuk Jan, který Žlutice prodal roku 1537 pánům z Plavna, ke kterým se váže vznik kancionálu. V roce, kdy pánové z Plavna koupili Žlutice, koupili i dům, ve kterém zřídili radnici, kde dosud jednají i současní radní. Kokořovci z Kokořova zakoupili Žlutice roku 1575 a stali se jejich majiteli na 303 let až do roku 1878. První kapitola byla zpracována nepřímou metodou a byly u ní použity knihy pojednávající o historii města Žlutic a Karlovarského kraje. K historii města je zpracována jediná monografie od Karla Fleißnera, která byla vydána v roce 1936 pod názvem *Die Geschichte der Stadt Luditz in chronologischer Darstellung* a v roce 2012 pod názvem *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání*. Vydal ji Muzejní spolek Žluticka. Kniha od Karla Fleißnera byla stěžejní knihou pro zpracování první kapitoly. Na této knize spolupracovala Květoslava Haubertová, která se dějinami Žlutic zabývala ve svých pracích, které byly rovněž podkladem pro zpracování bakalářské práce. Knihy od Alexandra Grosse a Miroslava Sedláka, které se podrobně zabývají dějinami a historií Karlovarského kraje, byly podstatné pro zpracování historie města Žlutic, které byly ovlivněny i svou zeměpisnou polohou. Knihy od Jana Pelanta, Emanuela Pocheho a Karla Kuči, které se zabývají městy a jejich památkami, byly podkladem pro zpracování historie staveb a uměleckých památek. Pro zpracování Žlutického kancionálu byla použita kniha Muzejního spolku Žluticka, *Žlutický kancionál 1558–2008*, na které se rovněž podílela Květoslava Haubertová. Listiny, týkající se historie města Žlutic, byly použity z Bavorsko-české sítě digitálních historických pramenů – Porta fontium.

Druhá kapitola pojednává o vzniku měst a městské správy. Vznikající města byla ovlivněna jednak svými majiteli, šlechtou, ale i duchovenstvem a samozřejmě i místem,

kde byla založena. Se vznikem měst se současně utvářelo i městské právo. Městské právo v našich zemích bylo nejprve tvořeno dvěma okruhy, magdeburským a norimberským, ve 14. století pražským, brněnským, jihlavským a znojenským. V 16. století již bylo řízeno právem pražským a následná jednotnost práva platila pro města královská i poddanská. Dále druhá kapitola pojednává o městské správě, purkmistrech, konšelech a městských radách, jejich volbách, složení a funkčním období. Zmiňuji i židovské obce. Poddanská města podléhala své vrchnosti, jejich obyvatelé, i když osobně svobodní, byli podřízeni vrchnosti v závislosti na jejich privilegiích a samosprávě. Druhá kapitola byla zpracována zčásti nepřímou metodou. Podkladem byly knihy pojednávající o městech a městské správě. Pro první část druhé kapitoly byla stěžejní knihou práce od Václava Bůžka a kolektivu, *Společnost českých zemí v raném novověku. Struktury identity, konflikty*, která byla vydána v roce 2010. Další kniha, od Zdeňky Hledíkové, Jana Janáka a Jana Dobeše, *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*, která byla vydána v roce 2005, mi byla také stěžejní knihou pro zpracování první části druhé kapitoly. Zmíním i stručný obsah Archivu města Žlutice, který se nachází ve Státním okresním archivu v Karlových Varech. Další části druhé kapitoly byly zpracovány přímou metodou. Práce s archivními prameny, kdy stěžejním pramenem byla *Knih purkmistrovských register z období 1627–1675. Kniha přepisů a regist městských knih* byla použita jako pomocná pro nečitelná místa v purkmistrovských registrech. *Purkmistrovská registra 1627–1675 z Archivu města Žlutice* jsou součástí archivních fondů *Státního okresního archivu Karlovy Vary*. Nejprve byl proveden formální popis purkmistrovských register, počtů zápisů a časového rozpětí zápisů různých písařů – písařských rukou. Poté následoval samotný rozbor obsahu zápisů a typologie případů podle obsahu těchto zápisů. Následoval rozbor adresátů a rovněž následné určení typologie podle adresátů. Součástí analýzy je i frekvence těchto zápisů a porovnání s purkmistrovskými registry dalších měst. Pro tato porovnání a zároveň i pro celkové zpracování byla jako stěžejní použita studie Čestmíra Pelikána *Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649*, která byla publikována ve Sborníku prací východočeských archivů 13 v roce 2009. Jinými podnětnými zdroji mi byly práce od autorů Marka Ďurčanského, Víta Křesadla, Ludmily Sulitkové a Jany Vojtíškové, kteří se ve svých studiích zabývali purkmistrovskými registry a městskou korespondencí v raném novověku.

Třetí kapitola pojednává o tématech korespondence a zápisů, které se nacházejí v registrech. Jednotlivé zápisy byly sestaveny v časové posloupnosti tak, aby bylo možno

přiblížit, jakým způsobem městská rada jednala a řešila různé záležitosti, které se týkaly života v raném novověku. Jsou zde uvedeny dva správní případy – jmenování městské rady a střídání purkmistrů ve funkci. Třetím tématem mi tu byly kostelní klenoty, dalším dědictví a poslední téma pojednává o neposlušném synovi Samuelovi.

1 DĚJINY MĚSTA ŽLUTIC OD POČÁTKU DO 17. STOLETÍ

1.1 OD VLADAŘE KE KANCIONÁLU

Město Žlutice se nachází v Karlovarském kraji, který leží v nejzápadnější části České republiky. Karlovarský kraj od západu k severovýchodu obklopují Krušné hory s nejvyšší horou Klínovcem.¹ Z Ašského výběžku se táhnou Smrčiny a společně s Českým lesem tvoří pohraniční pohoří na západním území. Slavkovský les tvoří lesnaté pohoří od Lázní Kynžvart až ke Karlovým Varům. Tepelská vrchovina se nachází mezi Mariánskými Lázněmi a Žluticemi. Doupovské hory s horou Hradiště se vypínají na pravém břehu řeky Ohře východně od Karlových Varů.² V Poohří jsou dvě příkopové propadliny, úrodná Chebská pánev a Sokolovská pánev,³ které se táhnou od Kynšperku až k Ostrovu nad Ohří. Tachovská brázda probíhá mezi Českým a Slavkovským lesem. Nejvýznamnější řekou je Ohře pramenící v Bavorsku. Řeka Ohře protéká Chebem, Kynšperkem nad Ohří, Sokolovem, Loktem a Karlovými Vary. Vlévá se u Litoměřic do Labe. Odrava, Rolava, Teplá, Svatava⁴ a Bystřice jsou jejími hlavními přítoky. Řeka Střela⁵ protéká Toužimí, Žluticemi a Chýší. Vlévá se do Berounky. Severní a západní hranice Karlovarského kraje⁶ sousedí s Německou spolkovou republikou, východní část kraje s Ústeckým krajem a jižní část s Plzeňským krajem.⁷

Ve své historii bylo Karlovarsko ovlivněno vznikem Chebska, Sedlecka a Lucka,⁸ na již existujících obchodních cestách. Na obchodních cestách vznikaly hrady na strategických místech, které plnily nejen strážní funkci, ale bývaly i důležitými společenskými a hospodářskými centry.⁹ Nacházelo se zde i několik hradišť.¹⁰ Hlavní obchodní cesta z Prahy vedla Sedleckem přes hranice do Erfurtu.¹¹ Chebská cesta vedla

¹ GROSS, Alexander. *Dějiny Karlovarského kraje. První díl: Od pravěku do konce feudálního období (1848)*. Karlovy Vary: Krajské vlastivědné muzeum v Karlových Varech, 1954. s. 5.

² SEDLÁK, Miroslav. *Historický průvodce Karlovarskem*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1962. s. 8.

³ GROSS, Alexander. *Dějiny Karlovarského kraje. První díl: Od pravěku do konce feudálního období (1848)*. Karlovy Vary: Krajské vlastivědné muzeum v Karlových Varech, 1954. s. 5.

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

⁶ Osídlení Karlovarska bylo ovlivněno chladnějším klimatem a nedostatkem úrodné půdy, oproti tomu, zde byla naleziště nerostných surovin. Krušnohoří a Nejdecko bylo hustě zalesněno. Ještě v 1. pol. 12. století bylo osídlení velmi řídké.

⁷ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír. *Velká turistická encyklopedie. Karlovarský kraj*. Praha: Euromedia group, k.s.- Knižní klub, 2010. ISBN 978-80-242-2843-3. s.6.

⁸ GROSS, Alexander. *Dějiny Karlovarského kraje. První díl: Od pravěku do konce feudálního období (1848)*. Karlovy Vary: Krajské vlastivědné muzeum v Karlových Varech, 1954. s. 26–29.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ SEDLÁK, Miroslav. *Historický průvodce Karlovarskem*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1962. s. 26.

z Prahy¹² do Chebu.¹³ Vedlejší obchodní cesta, která vedla přes Žlutice směrem na Loket, měla dva směry, na Radošov a Jindřichovice.¹⁴ V 10. století bylo Sedlecko¹⁵ součástí přemyslovského knížectví s názvem Loketsko.¹⁶ Nejstarším městem v tomto období byl Cheb.¹⁷ Kolonizace území, rozvoj hospodářství a vzdělanosti souvisely se zakládáním klášterů. V roce 1193 byl založen tepelský¹⁸ klášter premonstrátů.¹⁹

Dominantou krajiny Žlutic je majestátní vrch Vladař, stolová hora čedičového původu s nadmořskou výškou 693 m. Prvotní osídlení pochází ze střední doby bronzové²⁰ 1300 př. n. l. V halštatské době v 1. tisíciletí př. n. l. zde Keltové vybudovali opevněné hradiště²¹ s plochou 116,3 ha. Hlavní akropole s rozlohou 13,4 ha se nachází v centrální části. Délka valů a příkopů je 18,5 km.²² Na akropoli, která je mezi dvěma vrcholy, se vstupovalo třemi branami, z opevněného předhradí o ploše 100 ha.²³ Předhradí bylo dále rozděleno čtyřmi branami na samostatné části. Od západu vedl hlavní vstup na předhradí, které bylo rovněž rozděleno na čtyři části.²⁴ Jižní strana Vladaře byla opevněna

¹² Hospodářství kraje bylo vázáno na Prahu, která byla centrem veškerého dění, ovládána byla knížaty a později králi z rodu Přemyslovců.

¹³ SEDLÁK, Miroslav. *Historický průvodce Karlovarskem*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1962. s. 26.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Podle pověsti přemyslovský kníže Neklan porazil v Lucké válce na Turském poli, mocného knížete Vlastislava s pomocí čarodějnic, ještě dříve, než začal boj. Lučané byli nakonec poraženi a Sedlecko se stalo součástí přemyslovského státu.

¹⁶ SEDLÁK, Miroslav. *Historický průvodce Karlovarskem*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1962. s. 25.

¹⁷ První zmínka o Chebu je z roku 1061, o městě Cheb z roku 1203.

¹⁸ Tepelský klášter byl založen rytířem Hroznatou, aby se nemusel účastnit křížové výpravy do Svaté země. Papež Celestin III. dispens Hroznatovi udělil. V klášteře byl proboštem, před koncem svého života byl zajat chebskými nepřáteli, ti žádali výkupné, které přišlo pozdě. Hroznata zemřel 14. 7. 1217 zřejmě na hradě Kynšperku. Pohřben byl před hlavním oltářem. Blahořečen byl po dlouhodobém uctívání.

¹⁹ GROSS, Alexander. *Dějiny Karlovarského kraje. První díl: Od pravěku do konce feudálního období (1848)*. Karlovy Vary: Krajské vlastivědné muzeum v Karlových Varech, 1954. s. 38–39.

²⁰ Archeologický výzkum, na kterém se podílí Archeologický ústav AV ČR v Praze, katedra archeologie Západočeské univerzity v Plzni, Muzeum Karlovy Vary a Občanské sdružení Vladař na ochranu a výzkum archeologických lokalit. Při zkoumání na úpatí Vladaře ve čtvrtém předhradí, se ve vypuštěném rybníku našly unikátní dřevěné konstrukce. Odborníci se domnívali, že jde o pozůstatky středověkého haltýře. Dendrochronologická metoda datovala nález do období starší doby železné. Rozmezí let 777–390 př. n. l. Dřevo mělo stopy po opracování nebo zezem a možná i pil. Dřevěná konstrukce vodní cisterny je k vidění v Západočeském muzeu v Plzni v expozici archeologie. Literatura ohledně Vladaře: *Vladař, tajemství minulosti I., II.*, od autorů Zahradníčka a Urieho, vydalo Občanské sdružení Vladař na ochranu a výzkum archeologických lokalit 2008. Kolem Vladaře existuje několik naučných stezek rovněž dostupných z internetových prezentací a samozřejmě i naučná stezka Cesta za pověstí Sova. Knižně bylo vydáno několik pověstí spojených s Vladařem od M. Balíka Jak Vladař poroučí větru a dešti. *Památky karlovarského kraje v bájích a pověstech*, vydáno roku 2003.

²¹ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír. *Velká turistická encyklopedie. Karlovarský kraj*. Praha: Euromedia group, k.s.- Knižní klub, 2010. ISBN 978-80-242-2843-3. s. 228.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

²⁴ Tamtéž.

předsunutým předpolím s plochou 3 ha a valem v délce půl kilometru.²⁵ V období kolem roku 200 př. n. l. bylo hradiště zničeno požárem.²⁶

První písemná zmínka o poddanském městě Žlutice pochází z falz z let 1186 a 1214.²⁷ Latinský název města byl znám v několika podobách, „*Luditz, Luticium,*²⁸ *Luticz.*“²⁹ ³⁰Žlutice³¹ vznikly na obchodní cestě z Prahy do Chebu.³² Společně s dalšími dvěma vesnicemi byly vladykou Zdimírem roku 1140 věnovány benediktinskému klášteru v Kladrubech.³³ V kladrubském klášteře byl daný rok opatem Eberhard.³⁴ Roku 1186, který je pro Žlutice spojený s falzem, měl kladrubský klášter směnit Žlutice s zemským knížetem Friedrichem³⁵. Po necelých sto letech, roku 1280, se staly majetkem Boreše z Rýzmburka.³⁶ ³⁷ V době regentství Karla IV. byly Žlutice navraceny společně s Nečtinami královské komoře v roce 1334.³⁸ Na konci října 1352 si Žlutice hospodářsky polepšily díky listině vydané Karlem IV. o clu z průvozu.³⁹ Bohužel, již po 14 letech nastala změna. Od roku 1366 již zásilky na cestě z Chebu do Prahy musely putovat přes

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. VIII. Díl. V-Ž.* Praha: Nakladatelství Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-410-4. s. 876.

²⁸ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání.* Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 17.

²⁹ PELANT, Jan. *Znaky a pečete západočeských měst a městeček.* Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1985. s. 271.

³⁰ Podorlické dějiny a název Luticz se vztahuje ke sporu Procka z Potštejna s patricijskou rodinou Pušů z Prahy, který končí Prockovou smrtí. Roku 1309 bylo zajato několik šlechticů pod vedením Peregrina Puše. Jindřicha z Lipé, Jana z Vartenberka a Jana z Klingenberka předvedli na castrum Luticz. „*Je možné spojení Castrum Luticz s Liticemi, nebo Žluticemi? Viz opis S. CIVITATIS DE LUTICZ na pečeti Žlutic z roku 1375. Existuje tedy souvislost se zjetím pánů na hradě Sedlci roku 1309, kteří pak nebyli intervenováni na východočeských Liticích ale Žluticích?*“ Viz KOSAR, Martin. *Castrum Luticz, Litice nebo Žlutice? In: Orlické hory a Podorlicko: sborník vlastivědných prací: přírodou, dějinami, současností. Sv. 22/1–2.* Rychnov nad Kněžnou: Muzeum a galerie Orlických hor, 2015 (vyd. 2016). s. 73–79.

³¹ Pro dějiny Žlutic máme bohužel zpracovanou jedinou monografii od Karla Fleißnera, *Die Geschichte der Standt Luditz in chronol. Darstellung.* Žlutice 1936. Druhé vydání, doplněné do r. 1946, vyšlo v Německu r. 1994. *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání.* Kniha vyšla v roce 2012, vydaná Muzejním spolkem Žluticka v českém překladu, na knize spolupracovali Květoslava Haubertová a Roman Jirů, který knihu přeložil. Soupis literatury k dějinám Žlutic obsahuje kniha Jana Pelanta, *Města a městečka Západočeského kraje*, Plzeň 1988, s. 301–302.

³² PELANT, Jan. *Města a městečka Západočeského kraje.* Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1988. s. 300.

³³ Kladrubský klášter benediktinů založil Vladislav I. roku 1115.

³⁴ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání.* Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 18.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ Rýzmburkové byli příbuzní s rody pánů Hrabšiců a pánů z Oseka. Rýzmburkové zde zakládali města Bochov, Bečov a Žlutice, z hradů Andělskou Horu a doly v Horním Slavkově. Následkem sporů s Václavem IV. byl jejich majetek konfiskován a rýzmburským centrem se stal Bečov.

³⁸ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání.* Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 18.

³⁹ ŠIMÁK, Josef, Vítězslav. *České dějiny. Středověká kolonisace v zemích Českých.* Dílu I. Část 5. Praha: Jan Laichter, 1938. s. 574.

Žatec i na základě nařízení Karla IV.⁴⁰ Žlutické právo bylo Bochovu propůjčeno v roce 1366, zatímco chebské právo Žluticím propůjčil 4. června⁴¹ v roce 1375 Boreš z Rýzmburka.⁴² Z tohoto období mají Žlutice svou nejstarší doloženou pečeť s datem 1. července 1375.⁴³ Pečeť je kruhového průměru o velikosti 5 centimetrů. Na pečetě jsou znázorněny rýzmburské rýžovací hrábě na gotickém štítě⁴⁴ lemované rostlinným ornamentem. V roce 1398⁴⁵ se započalo s výstavbou kostela svatého Petra a Pavla.

1.1.1 KOSTEL SVATÉHO PETRA A PAVLA

Výstavba kostela svatého Petra a Pavla,⁴⁶ který stojí v dolní části města nad řekou Střelou, byla zahájena kolem roku 1398,⁴⁷ kdy započaly práce na výstavbě lodi orientované na jižní stranu. Jedná se o trojlodní baziliku s presbyteriem⁴⁸ společně s párem věží na severní straně. Předsíň kostela je umístěna na jeho západní straně. Vzhledem ke svažitému terénu bylo nutné vytvoření řady stupňů mezi jednotlivými vnitřními částmi kostela.⁴⁹ Nad sakristií, která je umístěna v přízemí směrem na východ u věže, je nápis nad portálem „*Ihnnes rex*“.⁵⁰ V jižní lodi jsou na okenních špaletách umístěny gotické malby svaté Markéty a Kateřiny. Zde je nápis „*Tomass Wokrzynek zwanj 1435*“.⁵¹ Hrobka pána Jiřího Kokořovce z Kokořova z roku 1680 se nachází pod kostelem. V jižní lodi je umístěn oltář svatého Václava z roku 1666, který byl původně umístěn na zámku Kokořovců. V oltářním závěsu se nacházejí znaky Kokořovců.⁵² V hlavní lodi je na svorníku vytesána pětিলistá růže a rýzmburské hrábě. V kostele se nachází množství cenných památek. Křtitelnice je datována rokem 1603.⁵³ Vnitřní prostory kostela jsou bohatě vybaveny barokním zařízením, oltáře pocházejí z let 1667, 1679, 1689, 1694, kazatelna je z roku

⁴⁰ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 19.

⁴¹ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L1. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 05. 08. 2019]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-l01?language=cs>>

⁴² ŠIMÁK, Josef, Vítězslav. *České dějiny. Středověká kolonisace v zemích Českých*. Dílu I. Část 5. Praha: Jan Laichter, 1938. s. 574.

⁴³ PELANT, Jan. *Znaky a pečeteě západočeských měst a městeček*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1985. s. 273.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Fleißner uvádí přibližně rok 1350, s. 18.

⁴⁶ Viz přílohy-obrázek č. 5, 6.

⁴⁷ POCHE, Emanuel a kolektiv. *Umělecké památky Čech. Svazek čtvrtý. T/Ž*. Praha: Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1982. s. 443–444.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tj. král Jan. Tamtéž, s. 444.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Tamtéž, s. 445.

⁵³ Tamtéž, s. 444–445.

1672.⁵⁴ Za pozornost stojí též varhany a obrazy s náboženskou tematikou, dále barokní sochy svatých Petra a Pavla, Krista, svaté Ludmily a Václava a dalších svatých i sochy andělů. Lavice městské rady a cechů je z roku 1686.⁵⁵ Nalezneme zde i několik renesančních figurálních⁵⁶ náhrobníků – z roku 1564 Jiřího Zumra z Herstošic na Račínsku a o rok později datovaný náhrobek Václava Zumra z Herstošic na Račínsku⁵⁷. Můžeme zde najít i rokem 1590 datovaný náhrobek Salomeny⁵⁸ Kalihrachové i znakové náhrobníky z let 1626–1730 a další z hrobky Kokořovců datované 1775–1878.⁵⁹ Východní kostelní věž se zřítla v roce 1660, západní věž byla zasažena požárem roku 1779. Úpravy na kostele probíhaly roku 1782 a roku 1910 došlo k celkové rekonstrukci kostela.⁶⁰

1.1.2 MAJITELÉ ŽLUTIC

Třináct let před započatím výstavby kostela Boreš z Rýzmburka zemřel a přenechal majetek svým synům – Boršovi staršímu a Boršovi mladšímu, pánům na Osece.⁶¹ Boršové městu potvrdili privilegia svého otce, navíc obyvatelé dostali nová privilegia týkající se volného odchodu a sňatku. Také se od nynějška mohli odvolávat k chebskému soudu.⁶² Žlutice v té době měly již druhým rokem celnici na cestě mezi městem a Útvinou, která vedla do Chebu. Léno z celní stanice bylo Žluticím dáno Václavem IV.⁶³ Roku 1392 koupil Boršovu tvrz Borschengrün podkomoří Václava IV. Zikmund Huler. O rok později jsou v okolí města Žlutic doloženy dvory.⁶⁴ Z nich Bechow a Studtenhof⁶⁵ byly Borešem předány jako léno Petrovi Kováři, nakonec však byly prodány. Později byl nájem těchto dvorů spojený s Blažkovým mlýnem (roku 1439 za Jakoubka z Vřesovic).⁶⁶ V době vlády Václava IV. docházelo k loupeživým přepadům hradů i kostelů, kterého se účastnili Rýzmburkové i páni z Plavna.⁶⁷ Došlo k vyloupení proboštského sídla milevského kláštera

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Viz přílohy-obrázek č. 2.

⁵⁷ POCHÉ, Emanuel a kolektiv. *Umělecké památky Čech. Svazek čtvrtý. T/Ž*. Praha: Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1982. s. 445–446.

⁵⁸ Viz přílohy-obrázek č. 1.

⁵⁹ POCHÉ, Emanuel a kolektiv. *Umělecké památky Čech. Svazek čtvrtý. T/Ž*. Praha: Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1982. s. 445–446.

⁶⁰ Tamtéž, s. 444.

⁶¹ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. VIII. Díl. V-Ž*. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-410-4. s. 877.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 19.

⁶⁵ Tamtéž, s. 19–20.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ SEDLÁK, Miroslav. *Historický průvodce Karlovarskem*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1962. s. 44–46.

a hradu v Toužimi roku 1394 Rýzmburky.⁶⁸ Plavenští s Rýzmburky vedli společně s císařem Zikmundem boj proti Václavu IV.⁶⁹ Mikuláš z Lobkovic byl na dvoře krále Václava IV. nejvyšším zemským písařem.⁷⁰ Ve Václavových sporech s pány z Plavna, kteří pocházeli ze Saska a pány z Rýzmburka se účastnil bojů, během nichž dobyl kupříkladu hrad pánů z Plavna Hasištejn.⁷¹ Tento hrad pak dostal darem od Václava IV. Nakonec Rýzmburkové roku 1415 ztratili i Žlutice.⁷² Václav IV. v bojích přišel o část Chebska a Brambašska, které připadly německým knížatům.⁷³ Kolem roku 1400 je historie Žlutic spojena s Alžbětou z Landštejna provdanou Rýzmburkovou, která založila ve svém špitále nadaci.⁷⁴ S ohledem na německy hovořící obyvatelstvo byl městu za kazatele určen oltářník Mariánského oltáře Johann, za kněze pak zároveň Mikuláš. Rok 1413 je spojen se smrtí Boreše staršího.⁷⁵ Jeho pozůstalí, manželka Alžběta a syn Boreš, založili rok po jeho smrti oltář Všech svatých Panen a za další rok Žluticím věnovali Kovářov oproti poplatku ve výši 8 kop grošů. Erb mělo město zřejmě již před svým prodejem. Usuzujeme tak z existence pečeti, na které jsou znázorněny rýžovací hrábě Rýzmburků.⁷⁶

V roce 1415 se změnil majitel Žlutic – Boreš a jeho matka je prodali Jindřichovi z Elsterberga a z Plané.⁷⁷ O rok později si Jindřich pro město vyžádal u Václava IV. povolení konat výroční trh o Letnicích v délce osmi dní.⁷⁸ Roku 1418 byla Žluticím znovu potvrzena jejich předešlá privilegia. „*Dal jim právo města Cheb a vzdal se odúmrti. Každý může odkazovat, komu chce, ale duchovním osobám jen tehdy, jsou-li příbuzní a s městem trpí. Zemře-li kdo bez kšaftu,⁷⁹ dědí nejbližší příbuzný, není-li ho, mohou konšelé volně naložit s dědictvím, ale nesmí je dát k záduši.*“^{80 81} Ženy, které byly svobodné, neměly být nuceny uzavírat sňatky proti své vůli.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ GROSS, Alexander. *Dějiny Karlovarského kraje. První díl: Od pravěku do konce feudálního období (1848)*. Karlovy Vary: Krajské vlastivědné muzeum v Karlových Varech, 1954. s. 49–51.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 19–20.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ PELANT, Jan. *Znaky a pečeteř západočeských měst a městeček*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1985. s. 271.

⁷⁷ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 20.

⁷⁸ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L2. [online]. SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-102?language=cs>>

⁷⁹ Závěť-zemřeli bez testamentu-závěti, týká se dědictví.

⁸⁰ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. VIII. Díl. V-Ž*. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-410-4. s. 877.

Husitská vojska byla ve Žluticích na jaře 1421. Na přelomu srpna a září však postupující vojsko německých křižáků z Chebu nastolilo ve Žluticích vládu katolické strany.⁸² Na podzim se husité společně s Janem Žižkou z Trocnova bránili na Vladaři landfrýdu plzeňských vojsk. Husité obranu prolomili a táhli na Žatec.⁸³ Za rok byly Žlutice opět napadeny husity, město bylo vypáleno a tato situace se opakovala i další rok, kdy bylo město vyplundrováno pražskými husity během Velikonoc.⁸⁴ Během křížové výpravy⁸⁵ v roce 1427,⁸⁶ kterou vedl kurfiřt Fridrich Braniborský a markrabě míšeňský, se Jakoubek z Vřesovic⁸⁷ zmocnil města. Poté ale bylo obsazeno Němci a předáno Elsterbergovu švagrovi.⁸⁸

Nakonec se však Žlutice dostaly do majetku Jakoubka z Vřesovic, i když ovdovělá Markéta Elsterbergová mohla prozatím vykonávat majetková práva. Žlutice byly majetkem Jakoubka z Vřesovic nejpozději od 13. února 1434, kdy jim potvrdil jejich práva.⁸⁹ Jakoubek z Vřesovic nechal opevnit hrad na Zámeckém vrchu⁹⁰ a postavil předhradí Mazanec a také stanovil martinskou činži.⁹¹ V roce 1439 propustil z manství Pechovský dvůr, který ležel nedaleko Štoutova.⁹² O šest let později udělili Jakoubek a jeho syn městu právo solného trhu.⁹³ Ke Žluticím náležela ves Štoutov, koupená od Jana Cukra z Tamfeldu v roce 1446.⁹⁴ Žlutickému špitálu byl darován statek Mlyňany od Odolena

⁸¹ Druh majetku, který sloužil na financování bohoslužeb, nebo oprav kostela.

⁸² FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 21.

⁸³ DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír. *Velká turistická encyklopedie. Karlovarský kraj*. Praha: Euromedia group, k.s.- Knižní klub, 2010. ISBN 978-80-242-2843-3. s.228.

⁸⁴ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 21.

⁸⁵ Třetí křížová výprava proti husitům, Svatá říše římská, plzeňský landrýf.

⁸⁶ Pelant uvádí rok 1426. s. 300. *Města a městečka západočeského kraje*.

⁸⁷ Jakoubek z Vřesovic byl významným husitským vojevůdcem, kolem let 1428–1430 ovládal celé Loketsko. Jeho rod pocházel z Moravy. Po smrti Jana Žižky z Trocnova se stal významným husitským hejtmanem. Hejtmanem Žatce a Litoměřic.

⁸⁸ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 21.

⁸⁹ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L12. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 05. 08. 2019]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-112>>

⁹⁰ Název Zámecký vrch, dřívější Newdiek, nynější Nevděk.

⁹¹ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 22.

⁹² *Porta fontium*. Listina města Žlutice L3. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:<<http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-103?language=cs>>

⁹³ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L4. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:<<http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-104?language=cs>>

⁹⁴ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L5. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:<<http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-105?language=cs>>

z Oráčova v roce 1452.⁹⁵ „24. června 1454 Ladislav Pohrobek potvrzuje Jakoubku z Vřesovic všechna léna v okolí Žlutice, zejména na Semtěš, kterážto práva odúmrti koupil od Rýzmburků. U Žlutice postaveny tvrže Nevděk a Mazanec.“⁹⁶ Městu a špitálu byla darována ves Mlyňany od Jana z Jistebna v roce 1467.⁹⁷ V roce 1478 bylo Žluticím na žádost Jakoubkova syna Jana uděleno právo na trh v délce osmi dní, který se konal na den apoštolů svatého Šimona a Judy, dále právo na trh, který se konal každé úterý. Rovněž došlo k potvrzení předešlých privilegií týkajících se odúmrti.⁹⁸ Na jaře roku 1480 byla Jindřichovi z Vřesovic Vilémem z Přestání prodána tvrž Přestání společně s příslušenstvím.⁹⁹ V prosinci 1489 byla městu Janem II. z Vřesovic potvrzena všechna předešlá práva od dřívějších pánů.¹⁰⁰ Vřesovic potvrdil městu práva udělená králi Václavem IV. z let 1416 a Ladislavem II. z let 1478, dále pak práva Jakoubka a Jana z Vřesovic z let 1445.¹⁰¹ „Roku 1508 čtvrtek po Vavřinci žaluje Jan z Vřesovic chebskou radu a žádá odškodnění, protože několik žlutických měšťanů si chtělo koupit koně na výročním trhu v Hofu v Bavorsku, byli však u Chebu přepadeni lupiči a oloupeni o peníze a zboží. Při pronásledování lupičů je vojáci, které poslal chebský purkmistr, nechali na holičkách. Takže žlutický měšťan Rybák byl lupiči zajat.“¹⁰² Roky 1491 a 1510 se pojily s prodejem nebo postoupením luk a pozemků Janem z Vřesovic měšťanům ve Žluticích. Prodané pozemky nesměly být následně postoupeny mimo Žlutice.¹⁰³ Jan III. z Vřesovic byl synem Jana II. z Vřesovic a po jeho smrti převzal správu panství. Roku 1511 osvobodil Žlutice od poplatků a půjček a následně městu potvrdil dosavadní privilegia a svobody.¹⁰⁴ Roku 1514 udělil Vladislav II. Žluticím mílové právo.¹⁰⁵ ¹⁰⁶

⁹⁵ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L6. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-106?language=cs>>

⁹⁶ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L7. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-107?language=cs>>

⁹⁷ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L9. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-109?language=cs>>

⁹⁸ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L10. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-110?language=cs>>

⁹⁹ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L11. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-111?language=cs>>

¹⁰⁰ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L12. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-112?language=cs>>

¹⁰¹ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L13. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-113?language=cs>>

¹⁰² FLEIBNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 26–27.

¹⁰³ *Porta fontium*. Archiv města Žlutice. [online]. SOkA Karlovy Vary, soupis listin. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/contents/charter/soap-kv/zlutice?language=cs>> Listiny L14, 15, 17, 18, 19.

¹⁰⁴ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L20. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-120?language=cs>>

Od roku 1516 směly Žlutice vařit pivo. Jan III. z Vřesovic nechal roku 1534 odlít kostelní zvony. V roce 1537 město prodalo osadu Vladořice Janovi III. z Vřesovic. Žlutice patřily Vřesovcům více jak sto let.¹⁰⁷

Dne 9. listopadu roku 1537 koupil město Jindřich z Plavna za 12 800 kop pražských grošů. Od Anny Přestáňské zakoupil i radnici.¹⁰⁸ Tři roky poté Jindřich z Plavna vypověděl židovským obyvatelům možnost pobytu ve městě.¹⁰⁹ Roku 1544 Žluticím opětovně potvrdil jejich privilegia.¹¹⁰ V letech 1567 a 1574 získaly Žlutice díky vidimátům¹¹¹ od města Toužimi a od plaského opata Vavřince ověření potvrzující platnost jeho listin. V prvním případě na držbu lenního statku Mostec, ve druhém případě platnost privilegií konfirmovaných císařem Maxmiliánem II.¹¹²

V roce 1568 zemřel Jindřich V. z Plavna a jeho dědic Jindřich VI. z Plavna prodal zadlužené panství bratranci Bohuslavu Felixovi Hasištejnskému z Lobkovic za cenu 31 000 kop míšeňských grošů.¹¹³ Hrad Nevděk a předhradí Mazanec byly v době prodeje již pusté. O dva roky později panství zakoupil Jáchym z Lobkovic a na Točníku za částku o 11 000 kop grošů míšeňských nižší, než jak tomu bylo v roce 1568.¹¹⁴

1.1.3 ŽLUTICKÝ KANCIONÁL

„V sobotu před květnou nedělí roku 1558 byl ze Starého Města pražského z dílny Jana Táborského z Klokotské Hory do Žlutic přivezen skvostnými malbami vyzdobený utrakvistický zpěvník, který město objednalo pro svůj farní kostel sv. Petra a Pavla. Velký rukopisný pergamenový foliant o váze 28 kilogramů a rozměrech 63 x 40 x 16 cm na 471 foliích.“¹¹⁵

¹⁰⁵ Mílové právo – v okruhu jedné míle nesmí být prodáváno zboží, to může být prodáváno pouze na trhu ve městě. Listina s mílovým právem je dle Fleiβnera ztracena, s. 27.

¹⁰⁶ FLEIβNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 27.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 27–28.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 27–28.

¹⁰⁹ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. VIII. Díl. V-Ž*. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-410-4. s. 881.

¹¹⁰ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L30. [online]. SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-l30?language=cs>>

¹¹¹ Vidismus je ověření, potvrzení listiny.

¹¹² *Porta fontium*. Archiv města Žlutice. [online]. SOKA Karlovy Vary, soupis listin. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z: <<http://www.portafontium.eu/contents/charter/soap-kv/zlutice?language=cs>>

Listiny L33, 34.

¹¹³ FLEIβNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 30.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ BRODSKÝ, Petr, ed. *Žlutický kancionál 1558–2008. 450 let Žlutického kancionálu*. Sokolov: Fornica, 2008. ISBN 978-80-87194-04-1. s. 15.

Kancionál začíná úvodními folii, na kterých jsou vyobrazeni majitelé města. První folio představuje erb pánů Žlutic, Jindřicha staršího a Jindřicha mladšího, knížat z Plavna.¹¹⁶ Erb kněžny Markéty z Plavna je na druhém foliu, zde je vyobrazen i erb Kateřiny z Plavna.¹¹⁷ Iluminace v kancionálu ztvárnil Fabián Pulěř z Ústí nad Labem, malíř na Starém Městě pražském.¹¹⁸ V úvodu se nachází báseň vydavatele a písaře Jana Táborského z Klokotské Hory.¹¹⁹ Písařem a autorem notace byl Vavřinec Bílý. Kancionál se člení na sedm oddílů. V prvním oddíle nalezneme české zpěvy například Kyrie, Te Deum, nebo Gloria.¹²⁰ V druhém oddíle nalezneme zpěvy ke mši svaté řazené podle církevního roku.¹²¹ V dalším oddíle se nachází osm nápěvů.¹²² Ve čtvrtém oddíle se nachází officia o svatých.¹²³ V pátém oddíle, který není nadepsaný, jsou prózy, písňe či strofa.¹²⁴ V předposledním oddíle jsou zpěvy *O chvále Boží*, které pokračují jako kantikum, kdy všechno tvorstvo chválí boha.¹²⁵ V posledním, sedmém oddíle, se nalézají osm variant Credo.¹²⁶ ¹²⁷Žlutický kancionál vlastně není kancionálem ale graduálem. Jedná se o sbírku liturgických mešních zpěvů. Kancionál je sbírka strofických duchovních písní.¹²⁸ Po sedmi letech městský notář Vít Strašecký spočítal náklady na kancionál. Celková zaplacená suma 283 kop 12 míšeňských grošů.¹²⁹ Malíři Fabiánovi Pulěřovi zaplatili 119 kop 20 grošů míšeňských.¹³⁰ 5 kop míšeňských stál městský znak.¹³¹ Dále vyúčtoval podíl jednotlivých měšťanů, pánů a cechů, kteří na kancionál přispěli. Například malbami je vyzdobeno 40 stran, které zaplatilo osm cechů a 32 manželských párů nebo jednotlivců.¹³² Z nichž nejvíce přispěli manželé Košmanovi.¹³³

¹¹⁶ Tamtéž, s. 17.

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Tamtéž, s. 18.

¹²¹ Tamtéž, s. 19.

¹²² Tamtéž, s. 20.

¹²³ Tamtéž, s. 20–21.

¹²⁴ Tamtéž, s. 21–26.

¹²⁵ Tamtéž, s. 26–27.

¹²⁶ Tamtéž, s. 27–28.

¹²⁷ Credo je nicejsko-cařihradské vyznání víry.

¹²⁸ BRODSKÝ, Petr, ed. *Žlutický kancionál 1558–2008. 450 let Žlutického kancionálu*. Sokolov: Fornica, 2008. ISBN 978-80-87194-04-1. s. 39.

¹²⁹ Tamtéž, s. 28.

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Tamtéž.

¹³³ Tamtéž.

1.2 OD ZÁMKU A PÁNŮ Z RÝZMBURKA, K PÁNŮM KOKOŘOVČŮM Z KOKOŘOVA

Urbanistickou zajímavostí města je jeho obdélníkový půdorys o velikosti 400 x 280 metrů.¹³⁴ Obvod půdorysu města tvořily hrady. Pravidelný tvar je porušen v jihozápadní části, která se nachází naproti kostelu svatého Petra a Pavla. V severní části města se nachází náměstí o rozměrech 117 x 86 metrů.¹³⁵ V severozápadním rohu hradeb nad náměstím stával původní hrad postavený v době panování pánů z Rýzmburka.¹³⁶ Panské a měšťanské domy se nacházely po obvodu náměstí. Zde se nachází i radnice, kterou město zakoupilo roku 1537 za pánů z Plavna.¹³⁷ Významným domem na náměstí byl panský¹³⁸ dům,¹³⁹ který se nacházel vedle radnice. Středem města a zároveň i náměstím vede ulice vytvářející pomyslnou osu města. V horní části náměstí se nachází sloup Nejsvětější Trojice.¹⁴⁰ Příčné ulice, které navazují na kratší strany půdorysu náměstí, se napojují na okružní ulici vedoucí po celém obvodu města podél původních hradeb.¹⁴¹ Kokořovský dvůr¹⁴² stojí nad městem. Špitál¹⁴³ stával ve spodní části města. Předměstí Hladov se nacházelo na západní straně města, kde se nacházel i kostel Nejsvětější Trojice a morový hřbitov z roku 1688.¹⁴⁴ Hrad Mazanec¹⁴⁵ společně s hradem Nevděk¹⁴⁶ tvořily obranné prvky města.

1.2.1 ZÁMEK, HRADY A KOKOŘOVSKÝ DVŮR

Hrad, který byl sídlem Rýzmburků,¹⁴⁷ stával v severozápadní části hradeb. Za Jakoubka z Vřesovic, který jej dal opevnit, se stal i jeho sídlem. Jakoubek hrad obýval v roce 1442.¹⁴⁸ V době, kdy Žlutice patřily Kokořovčům z Kokořova, byl hrad přestavěn nejprve na renesanční a později na raně barokní zámek. Přestavby probíhaly v letech 1602–

¹³⁴ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. VIII. Díl. V-Ž*. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-410-4. s. 882.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ FLEIBNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 28.

¹³⁸ Nyní je v panském domě Muzeum, viz přílohy obrázek č. 4.

¹³⁹ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. VIII. Díl. V-Ž*. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-410-4. s. 882.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 881.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 882.

¹⁴² Tamtéž, s. 879.

¹⁴³ Tamtéž, s. 880–881.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. VIII. Díl. V-Ž*. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-410-4. s. 878–879.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 879.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 878.

¹⁴⁸ Tamtéž.

1623 a 1680–1700.¹⁴⁹ Renesanční podobu dal zámku Adam Jiří Kokořovec z Kokořova. Raně barokní přestavba probíhala za Adama Hroznaty z Kokořova.¹⁵⁰ Zámek měl přízemí a dvě horní patra. Půdorys zámku utvářel otevřené atrium do tvaru L. Adam Hroznata z Kokořova dal k zámku vystavět i rozsáhlou zahradu.¹⁵¹ Zámek sloužil jako sídlo Kokořovců do roku 1731, kdy se jejich sídlem stal zámek ve Štědré.¹⁵² Po požáru města v roce 1769¹⁵³ zbyly ze zámku jen rozvaliny, které posloužily jako stavební materiál.¹⁵⁴ Zámek připomíná barokní brána,¹⁵⁵ která se dochovala do současnosti.¹⁵⁶

Hrad Nevděk nechal postavit Jakoubek z Vřesovic na vrcholu Zámeckého vrchu.¹⁵⁷ Jako stavební materiál byl použit kámen z nedalekého semtěšského dvora, který byl roku 1446 zbořen.¹⁵⁸ Hrad Nevděk tvořily dvě palácové budovy s obdélníkovým půdorysem, který měl jedno zaoblené nároží. Oběhán byl ochrannými valy a příkopy, které přetrvaly i po roce 1568, kdy máme poslední zmínku o jeho existenci.¹⁵⁹

Hrad Mazanec¹⁶⁰ stával v severní části města. Vzhledem k nevýhodné poloze hradu ve městě přistoupil Jakoubek z Vřesovic na přestavbu původního hradu na předsunuté dělostřelecké předhradí.¹⁶¹ Půdorys měl tvar písmene U, severní strana valu byla obezděna.¹⁶² Hrad Mazanec stihl stejný osud jako hrad Nevděk – poslední zmínka o Mazanci je z roku 1568, kdy už byl zříceninou.¹⁶³

Kokořovský dvůr¹⁶⁴ dal postavit Ferdinand Hroznata z Kokořova roku 1680. Půdorys stavby měl tvar písmene L. Součástí dvora byly i hospodářské budovy.¹⁶⁵

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ Požár v roce 1769 je uváděn pouze v souvislosti s radnicí, v knize se dále pro požár města uvádí rok 1779, který uvádí i Fleißner, s. 58

¹⁵⁴ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. VIII. Díl. V-Ž*. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-410-4. s. 878–879.

¹⁵⁵ Viz přílohy obrázek č. 3.

¹⁵⁶ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. VIII. Díl. V-Ž*. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-410-4. s. 878–879.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 879.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 878.

¹⁶¹ Tamtéž.

¹⁶² Tamtéž, s. 879.

¹⁶³ Tamtéž, s. 878.

¹⁶⁴ Pro Kokořovský dvůr je uváděno několik pojmenování, Kokořovský, vrchnostenský nebo hospodářský dvůr.

¹⁶⁵ *Národní památkový ústav*. Památkový katalog. [online]. Zemědělský dvůr. [cit. 09. 08. 2019]. Dostupné z: <<https://pamatkovykatalog.cz/zemedelsky-dvur-15376030>>

Kokořovský dvůr vypálili Francouzi roku 1742¹⁶⁶. „Roku 1742 dorazilo 14 000 Francouzů z Prahy, měli velký hlad a zhlтали nejen žitný chléb, nýbrž také těsto z diží. Magistrát si pospíšil, aby jim dal chleba. Jenom ředitel panství jim nedal nic. Francouzi podpálili ze zoufalství a ze msty panský hospodářský dvůr, jízdná byla spálena na popel. Prchající Francouzi byli pobiti husary u Lachovického lánu v takovém množství, že se potok zbarvil krví do červena.“¹⁶⁷

1.2.2 SLOUP NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE A RADNICE

Sloup Nejsvětější Trojice¹⁶⁸, který se nachází v horní části náměstí, je impozantní barokní sloup, který z pískovce vytvořil Oswald Josef Wenda v letech 1701–1704.¹⁶⁹ Nachází se zde sochy andělů, které drží v rukách kartuše, oblaka a palmové ratolesti. Na trojbokém jehlanu jsou ztvárněni zemští patroni sedící na oblacích:¹⁷⁰ svatá Ludmila vzhlížející vzhůru s rozevřenou náručí, svatý Václav v brnění a s praporcem v ruce, žehnající svatý Vojtěch, který drží v ruce berli.¹⁷¹ Pod vrcholkem je umístěna letící holubice se svatozáří v zádech – Duch svatý a nad ní Bůh a Kristus. Za jejich zády je umístěn kříž.¹⁷² Sloup dosahuje do výšky 13 metrů.¹⁷³ Práce Oswalda Josefa Wendy byla ohodnocena více jak jedenácti sty zlatkami.¹⁷⁴ Po osmi letech od postavení sloupu ho vysvětil převor karmelitánů z nedaleké Chyše.¹⁷⁵

Dům zakoupilo město za pánů z Plavna¹⁷⁶ od měšťanky Anny Přesanské roku 1537.¹⁷⁷ Ve stejném roce zde zřídilo radnici. Přestavby byly provedeny dvě. První po šedesáti letech od zakoupení, druhá pak proběhla po velkém požáru, který byl ve Žluticích v roce 1779.¹⁷⁸ V průčelí domu se nachází vchod z náměstí s obloukovým

¹⁶⁶ NPÚ uvádí rok 1752, Fleißner uvádí pro léta 1752 ruské a malopolské vojsko a vojsko saského kurfiřta s. 54.

¹⁶⁷ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 51.

¹⁶⁸ Viz přílohy obrázků č. 7.

¹⁶⁹ *Národní památkový ústav*. Památkový katalog. [online]. Sloup se sousoším Nejsvětější Trojice. [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z :< <https://pamatkovykatalog.cz/sloup-se-sousosim-nejsvetejsi-trojice-15265009>

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 44.

¹⁷⁵ Tamtéž.

¹⁷⁶ Viz přílohy obrázků č. 4.

¹⁷⁷ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 28.

¹⁷⁸ POCHE, Emanuel a kolektiv. *Umělecké památky Čech. Svazek čtvrtý. T/Ž*. Praha: Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1982. s. 443.

portálem, nad kterým jsou dodnes zachované znaky¹⁷⁹ majitelů města Kokořovců.¹⁸⁰ Na mansardové střeše je vikýř s hodinami a vrchol střechy je osazen věžičkou.¹⁸¹

1.2.3 OD JIŘÍHO KOKOŘOVCE Z KOKOŘOVA DO ROKU 1700

Páni Kokořovci z Kokořova, konkrétně šáhlavský pán Jiří, zakoupili panství Žlutice 14. července 1575 za 33 000 kop míšeňských grošů.¹⁸² Za tři roky od koupě Žlutice je Jiří Kokořovec z Kokořova předal společně s Prohořským Hrádkem svému synovi Petrovi staršímu.¹⁸³ V roce 1593 zemřel Petr z Kokořova. Panství poté spravoval¹⁸⁴ prozatím jeho bratr Karel pro Petrova syna Adama Jiřího do roku 1602.¹⁸⁵ O rok později skončila Žluticím možnost odvolání k chebskému soudu. Žlutický apelační soud byl převeden do Prahy.¹⁸⁶ Vydání rekatolizačního patentu¹⁸⁷ ovlivnilo i protestanské Žlutice a jejich okolí. Lidé byli nuceni přestoupit na katolickou víru nebo opustit zemi.¹⁸⁸ Tři roky před vydáním rekatolizačního patentu je ve Žluticích uváděn poslední protestantský kazatel Johann Tolonius,¹⁸⁹ kterého nahradil farář z tepelského kláštera Gregorius Riegel.¹⁹⁰ Tím

¹⁷⁹ Viz přílohy obrázků č. 8.

¹⁸⁰ POCHE, Emanuel a kolektiv. *Umělecké památky Čech. Svazek čtvrtý. T/Ž*. Praha: Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1982. s. 443.

¹⁸¹ *Národní památkový ústav. Památkový katalog*. [online]. Radnice. [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z: <<https://pamatkovykatalog.cz/radnice-18369260>>

¹⁸² FLEIBNER, Karl. *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 30–31.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ Hospodařením města Žlutic se z tohoto období, konkrétně léta 1598–1615, zabývá Květoslava Haubertová. Jedná se o podrobný rozbor knihy obecních počtů od nejstaršího účtu, týkajícího se účtu kostelního, který je datován 1597. Kniha obecních počtů obsahuje celkem 17ročních účtů z období 1598–1615. Jsou zde vyjmenováni zástupci městské samosprávy, kteří byli zodpovědní za vedení účtů a zároveň i rytíř Adam Jiří Kokořovec z Kokořova. Viz HAUBERTOVI, Květoslava. Hospodaření města Žlutice na počátku 17. století ve světle knihy obecních počtů. In: *Západočeský historický sborník 7*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 2001. s. 179–216.

¹⁸⁵ FLEIBNER, Karl. *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 31–32.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Rekatolizační patent vydaný roku 1627 císařem Ferdinandem II.

¹⁸⁸ FLEIBNER, Karl. *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 31–32.

¹⁸⁹ Johann Tolonius, je uváděn v knize purkmistrovských register jménem Johann Telonius, Jan Telonius. Další shodná příjmení vyskytující se v knize register jsou Magdalena Telonius a Baltazar Telonius s titulem otec-kněz. První záznam zmiňující příjmení Teolonius-Magdalena, Baltazar a Johann Teolonius ohledně dlužných peněz 10 kop grošů míšeňských ze dne 14. 9. 1628. viz folio 36 v. další zápis ze dne 4. 7. 1630, kdy Jan Teolonius osobně přijme 10 kop grošů míšeňských u purkmistra Václava Berana. Viz folio 70 v. Předposlední zápis ze dne 19. 6. 1635, kdy Teolonius vyžádá obsílku na Schremfa ohledně dlužných peněz, kdy Schremf zaplatí 7 kop grošů míšeňských již v roce 1633 a je s ním sjednáno doplacení. Viz folio 111 v. Poslední zápis ke knězi Johannu Teloniusovi je datován 8. 8. 1635, kdy žádá obsílku na purkmistrovském úřadě u pana purkmistra Tobiáše Herolta na Johanna Schremfa k vyplacení částky 10 kop grošů míšeňských, které mu byly vyplaceny na úřadě. Viz Registra rokovaní 1627–1675, folio 121 v. SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 36 v, 70 v, 111 v, 121 v.

¹⁹⁰ Gregorius Riegel je uváděn i Květoslavou Haubertovou. HAUBERTOVI, Květoslava. K vývoji a stavu obyvatel ve Žluticích a okolí v 17. století. In: *Západočeský historický sborník 6*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 2000. s. 146–147.

se obyvatelé Žluticka stali prvními katolíky na Žatecku.¹⁹¹ Na rekatolizaci se velkou měrou podílel tepelský klášter. V tomto období došlo k završení germanizace ve Žluticích.¹⁹² V roce 1633 zemřel Adam Jiří Kokořovec z Kokořova. Ve své závěti odkázal městu Žlutice ves Domašín a přikázal, aby za to jeho synovi Vilémovi¹⁹³ z Vladařic každý rok vypláceli 70 kop českých grošů. Vyplácení 70 kop českých grošů připadalo na dny svatého Havla a svatého Jiří.¹⁹⁴ Za čtyři roky po smrti Adama Jiřího povýšil císař Ferdinand II. Jiřího Petra Kokořovce z Kokořova do rytířského stavu.¹⁹⁵ Farní majetek, pozemky a příjmy byly plně ve vlastnictví města od roku 1638. Téhož roku byla soukeníkům potvrzena valcha, která se stala dědičnou.¹⁹⁶ Jiří Petr Kokořovec z Kokořova zemřel roku 1650. Žlutice se následně staly majetkem Ferdinanda Hroznaty.¹⁹⁷ ¹⁹⁸ Majetek města a špitálu, který byl zapsaný v zemských deskách, v roce 1654 tvořilo 9 vesnic. Dalších 12 vesnic patřilo přímo městu Žlutice a žilo zde přibližně 1 200 obyvatel.¹⁹⁹ V roce 1678

¹⁹¹ FLEIBNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 33.

¹⁹² SEDLÁK, Miroslav. *Historický průvodce Karlovarskem*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1962. s. 78.

¹⁹³ Adam Jiří Kokořovec neměl potomka ze svého sňatku s Eliškou Zejdlicovou ze Šenfeldu, která zemřela roku 1613. Byl nejen královským radou a královským místodržícím, byl i hejtmanem Žateckého kraje a zemským soudcem. V roce 1622 se mu narodil nemanželský syn Vilím, jehož matkou byla jeho hospodyně Zuzana Švamberková. Rytíř se k Vilímovi doznal a získal pro něho přídomek z Vladaře roku 1628. Zároveň Vilíma a Zuzanu zajistil listinami, které svěřil městu k opatrování. Vilímovi odkázal nezanedbatelnou sumu včetně nemovitostí rovněž tak i pro jeho matku. Finanční hotovost mají na starost purkmistr a konšelé. Zároveň je na úřad svěřena i listina s testamentem, kde se zmiňuje, že je Vilím ode všech příbuzných zavržený. V testamentu neopomněl Jiřího Petra Kokořovce a ani děti své sestry Kryzeldy Černínové. Měl velké obavy o Vilíma a Zuzanu, proto svůj testament opatřil i kletbou, protože měl obavy, že by nevyhověli jeho přání k zaopatření Vilíma a jeho matky Zuzany. V roce 1633 Adam Jiří zemře v době morové nákazy. Vilím i Zuzana byli dáni na starost Jiřímu Petrovi Kokořovcovi, pro kterého byli oba přítěží. Podle Purkmistra Řehoře Kampána Jiří Petr prakticky všechn majetek určený pro Vilíma a Zuzanu sebral. Jediné, co pro Vilíma učinil, bylo zaplacení 100 dukátů, aby se mohl stát členem doprovodu u hraběte Černína z Chudenic do Turecka. Na zpáteční cestě se bohužel Vilím utopil v Dunaji roku 1645. Nastalo řešení pozůstalosti. Odúmrt' žádal Itter – královský prokurátor ve výši 10 000 dukátů, správci dědictví z purkmistrovského úřadu vyžadovali doplacení 200 dukátů. Podle testamentu měla po smrti Vilíma dědit jeho matka Zuzana. Avšak tlak Jiřího Petra byl tak velký a snaha primátora Kampána, který předstíral neznalost ohledně dědictví, donutily Zuzanu odejít. Ještě předtím byla nucena prodat statky Kateřině Kokořovcové, aby byly uchráněny proti zpusnutí za 30 kop míšeňských grošů, které jí byly spláceny po půl roce. Jediné, co Jiří Petr dodržel z testamentu, byly příspěvky na školu a kostel. Viz HAUBERTOVI, Květoslava. Adam Jiří Kokořovec z Kokořova, Zuzana a jejich syn Vilím z Vladaře. K problematice nemanželského dítěte v 17. století. In: *Minulosti západočeského kraje XLVI*. Plzeň: Archiv města Plzně, nakladatelství Kristina Kaiserová, albis international, 2011. ISBN 978-80-86971-40-7. ISSN 0544-3830. s. 82–98.

¹⁹⁴ FLEIBNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 34–35.

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 36.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 38.

¹⁹⁸ Ferdinand Hroznata byl syn Jiřího Petra Kokořovce z Kokořova z druhého manželství s Kateřinou z Vrtby. Příjmení Hroznata je psáno Roznata. Viz jmenování rady z data 21. 2. 1656, v této době však jeho matka Kateřina Kokořovna z Vrtby a na Žluticích a Pyrkštejně byla jeho mocnou poručnicí, pro jeho nezletilost.

¹⁹⁹ PELANT, Jan. *Města a městečka Západočeského kraje*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1988. s. 301.

získal Ferdinand Hroznata právo navrhovat faráře a potvrdil městu Žlutice privilegia.²⁰⁰ Téhož roku Žlutice postoupily vsi Mlýnce a Hlavákov Ferdinandovi Hroznatovi za úlevu solné činže a za podíl na mlýnu. Za dva roky císař Leopold I. povýšil Ferdinanda Hroznata na hraběte.²⁰¹ V roce 1700 žilo ve Žluticích 17 rodin šlechtického původu.²⁰² Kokořovcům z Kokořova patřily Žlutice po celých 303 let do roku 1878. Dne 29. 9. 1878 zemřel poslední Kokořovec z Kokořova, Ludvík Prokop.²⁰³

1.2.4 ŽLUTICE ZA TŘICETILETÉ VÁLKY

Období třicetileté války bylo obdobím úpadku hospodářského i sociálního. Změny politických a ústavních poměrů znamenaly pro naše země velmi těžké období. Chebsko, Loketsko a Žatecko bylo nejvíce postiženo hospodářskými důsledky války. Tyto oblasti se v této době již plně germanizovaly.²⁰⁴ Město Karlovy Vary se v říjnu 1618 poprvé účastnilo války při pomoci Mansfeldovi, který obléhal Plzeň. Zástupci města Karlovy Vary požádali o pomoc vojsko z Falce kvůli ochraně před císařským vojskem, jež drancovalo a přepadlo například město Doupov.²⁰⁵ Žlutice byly ze strachu před drancováním téměř opuštěny. Po bitvě na Bílé hoře bylo za účast na odboji potrestáno i Loketsko a Chebsko. Konfiskace se týkaly i Kokořovců.²⁰⁶ Adam Jiří Kokořovec z Kokořova, který podepsal konfederaci a nesouhlasil se zvolením Fridricha Falckého, byl rovněž postižen konfiskací. Jeho katolická víra ho zachránila. Panství Žlutice a náležející majetek mu byl ponechán.²⁰⁷ Za prominutí se zavázal zaplatit pokutu 3 500 zlatých rýnských, která byla udělena „*kommissi transactionis de pio opere*“²⁰⁸ roku 1629, na Ferdinandskou kolej u svatého Jakuba v Praze.²⁰⁹ Jiří Petr Kokořovec z Kokořova získal Žlutice po smrti svého strýce Adama Jiřího Kokořovce roku 1633. Rovněž i Jiří Petr Kokořovec z Kokořova byl postižen konfiskací. Jiří Petr měl roku 1629 na „*kommissi transactionis de pio opere odvéstí na collegium nobilium u sv. Jakuba v Praze pokutu 1166 zl. 40 kr.*“^{210 211} Vojska,

²⁰⁰ FLEIßNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 39.

²⁰¹ Tamtéž, s. 40.

²⁰² Tamtéž, s. 40–44.

²⁰³ Tamtéž, s. 101.

²⁰⁴ SEDLÁK, Miroslav. *Historický průvodce Karlovarskem*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1962. s. 74.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 75–76.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 76–77.

²⁰⁷ BÍLEK, Tomáš, Václav. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618*. Praha: Novočeská bibliothéka nákladem království Českého, číslo XXV., 1882. s. 278.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ Tamtéž, s. 280.

kteřá během třicetileté války procházela naším krajem, musela být zásobována. Roku 1631 musely Žlutice platit výpalné, což znamenalo naturálie a peníze pro Sasy do Žatce. Další rok město Žlutice zásobovalo Chorvaty v Rakovníku chlebem a pivem.²¹² Téhož roku zároveň zásobovalo město Žlutice od konce listopadu do ledna i Wranglerův pluk. Žlutice rovněž zásobovaly od konce března do začátku dubna 1634 i valdštejnské oddíly. V této době vládl ve Žluticích mor. Celkem zahynulo 337 obyvatel z celkového počtu 1200 obyvatel.²¹³ Při příchodu švédských oddílů do Žlutic v roce 1635 ukryli kostelníci klíče od kostelních klenotů.²¹⁴ Od září do poloviny ledna roku 1640 drancovaly oddíly Bannera a Hanauova město výpalným. V únoru město Žlutice vyplenil švédský generál Pfuhl, ušetřeny nebyly ani Verušice a Pšov.²¹⁵ V březnu 1641 vyplenili Veselov Piccolominiho jezdci. Roku 1647 opětovně vyplenily město Žlutice švédské oddíly generála Wranglera.²¹⁶ Třicetiletou válkou byla postižena celá oblast Karlovarska, úpadek horních měst znamenal zánik měst Himlštejn a Haeštejn.²¹⁷ Úpadek postihl i Jáchymov, který se vylidnil. Hornictví v Sokolově zažívalo úpadek. Postižen nezůstal ani Cheb, kde roku 1634 zavraždili Albrechta z Valdštejna.²¹⁸ Město Karlovy Vary i přesto, že mělo salvy quardii,²¹⁹ rovněž nezůstalo ušetřeno drancování a válčení. Vypáleny byly Tuhnice i Rybáře.²²⁰ Selská povstání a robotní stávky byly důsledkem zbídačeného stavu celého kraje. Ubytování vojska a útrapy, morové epidemie, plenění a vypalování postihly celý kraj.²²¹ Nejvíce postihly poddanské vesnice. Následkem toho byla opuštěná stavení, celé statky a grunty. Jejich výčet nalezneme v katastrálním soupisu české půdy z roku 1654.²²² Většinu těchto povstání potlačila vojska. Povstalci byli potrestáni popravami nebo

²¹¹ Konfiskace a pokuty, které byly uděleny komisí Kokořovcům, zmiňuje Květoslava Haubertová, dále uvádí i příbuzenské vztahy mezi Kokořovci a vlastnictvím panství Žlutice. Viz HAUBERTOVÁ, Květoslava. K vývoji a stavu obyvatel ve Žluticích a okolí v 17. století. In: *Západočeský historický sborník 6*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 2000. s. 145–146.

²¹² FLEIBNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 34–35.

²¹³ Tamtéž, s. 35.

²¹⁴ Tamtéž, s. 36. Uvedený rok 1635 se neshoduje se zápisy v knize purkmistrovských register viz folia 134 v, 137 r, 138 r, 139 r.

²¹⁵ Tamtéž, s. 36–37.

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ GROSS, Alexander. *Dějiny Karlovarského kraje. První díl: Od pravěku do konce feudálního období (1848)*. Karlovy Vary: Krajské vlastivědné muzeum v Karlových Varech, 1954. s. 102.

²¹⁸ Tamtéž, s. 103–106.

²¹⁹ Město Karlovy Vary mělo privilegia a ochranné listy.

²²⁰ GROSS, Alexander. *Dějiny Karlovarského kraje. První díl: Od pravěku do konce feudálního období (1848)*. Karlovy Vary: Krajské vlastivědné muzeum v Karlových Varech, 1954. s. 107.

²²¹ Tamtéž, s. 110–111.

²²² Tamtéž.

nucenými pracemi. Selská povstání na Karlovarsku, Ostrovsku a Tepelsku²²³ trvala do roku 1775.²²⁴

²²³ Tamtéž.

²²⁴ Tamtéž, s. 78.

2 PURKMISTROVSKÁ REGISTRA MĚSTA ŽLUTIC 1627-1675

2.1 MĚSTA A MĚSTSKÁ SPRÁVA

Vznik a utváření měst ovlivňovala šlechta, duchovenstvo a místa, kde města vznikala. Hospodářství, způsob osídlení, lokace, druhy podnikání a kolonizace byly také ovlivňující faktory pro formování a utváření měst. Města vznikala v okolí knížecích hradů²²⁵. Horní města vznikala v okolí nalezišť nerostných surovin. Druhá kolonizace ovlivnila vznik měst upřednostňujících zemědělství, které pro ně bylo způsobem obživy.²²⁶ Města, která se zabývala obchodem, měla různá privilegia. Mezi tato privilegia patřilo například právo várečné, mílové, výroční trhy, mílová a celní privilegia a samozřejmě prvotně vznikající města měla privilegium vedení obchodní cesty.²²⁷ Města, která u nás vznikala nejvíce, byla města, která se postupně rozrůstala a zároveň se dokázala přizpůsobovat změnami svých prvotních funkcí.²²⁸ Funkce a privilegia měst byla koncem 13. století v základních stupních vývoje již zformována a většina měst dále pokračovala ve svém vývoji až do novověku.²²⁹ Vznik měst poddanských byl v největší míře ovlivněn šlechtou a církví, která poddanská města zakládala kolem svých statků. Bez souhlasu panovníka nebylo možné poddanské město založit. Souhlas panovníka byl nutný i pro vybudování městských hradeb.²³⁰ Královský souhlas byl udělován vrchností. Poddaní byli pod správou vrchnosti. Zvláštní postavení poddaných bylo podmíněno užitím městského práva.²³¹

2.1.1 MĚSTSKÉ PRÁVO

Městské právo v našich zemích bylo tvořeno dvěma okruhy.²³² Severoněmeckým právem se řídila města ležící na sever od spojnice měst tvořené Chomutovem, Louny, Slaným, Malou Stranou, Kolínem, Kouřimí, Poličkou a Olomoucí.²³³ Jihoněmeckým právem se řídila města na jižní stranu od výše jmenovaných měst. Severoněmecké právo se nazývalo magdeburské a jihoněmecké právo se nazývalo norimberské.²³⁴ Ve 14. století se rozdělila městská práva na okruh pražský, brněnský, jihlavský a znojenský. Tato se dále

²²⁵ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 202.

²²⁶ Tamtéž, s. 202–203.

²²⁷ Tamtéž.

²²⁸ Tamtéž.

²²⁹ Tamtéž, s. 203.

²³⁰ Tamtéž.

²³¹ Tamtéž.

²³² Tamtéž.

²³³ Tamtéž, s. 203–204.

²³⁴ Tamtéž.

členila podle městské příslušnosti k vrchnosti nebo podle krajového vztahu, ke kterému náležela města se stolicemi nižšího řádu.²³⁵ Zhruba v 16. století se městské právo řídilo převážně právem pražským. Městské právo, které již bylo jednotné, platilo jak pro města královská, tak pro města poddanská bez rozdílu. Týkalo se i základních prvků. Další soubory práva byly vytvářeny přímo konkrétními městy, která tvořila samostatné správní jednotky.²³⁶ Instituce, které se v jednotlivých městech zabývaly soudnictvím, hospodářstvím, politikou a také správou byly v raně novověkých městech na nejvyšším stupni v řízení.²³⁷ Městské soudy se týkaly všech provinění mimo soudu hrdelního. K těmto řízením dával záruku městům panovník.²³⁸ Členové sboru přísěžného byli u městského soudu voleni z měšťanů, kteří byli pod přísahou. Jejich volbu potvrzoval král a vybráni byli mezi měšťany. Hlavní funkcí těchto přísěžných bylo úřední svědectví při řešení majetkových záležitostí, zejména převodů majetku a dále pak při sporném a nesporném řízení. Jejich činnost se zabývala i vnitřními záležitostmi.²³⁹ Konšelé se volili z měšťanů, kteří žili ve městě déle jak tři roky, vlastnili nemovitost a nevykonávali nečisté řemeslo. Jejich volba byla vázána na plné městské právo.²⁴⁰ Purkmistr měl funkci předsedajícího konšela. Pravidelné střídání v předsednictví rady probíhalo podle funkčního období.²⁴¹ Během novověku se členové rady pravidelně po čtyřech týdnech střídali. Purkmistr ve své funkci řídil jednání městské rady a zároveň měl i funkci představeného celého města.²⁴² Městská rada, která odpovídala za správu města v záležitostech hospodářských a finančních,²⁴³ se ve většině měst skládala z dvanácti členů. Výjimky tvořily pouze Staré a Nové Město pražské. Dalším městem byla Kutná Hora, kde se rada města skládala až z osmnácti členů.²⁴⁴ Podle *Práv městských Království českého* od Pavla Kristiána z Koldína městská rada svou funkci vykonávala jeden rok. Následující rok se městské rady obměňovaly.²⁴⁵ Moravská královská města Brno a Jihlava měla městskou

²³⁵ Tamtéž, s. 204.

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ BŮŽEK, Václav a kolektiv. *Společnost českých zemí v raném novověku. Struktury, identity, konflikty*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-062-3. s. 130.

²³⁸ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 206.

²³⁹ Tamtéž, s. 206–207.

²⁴⁰ Tamtéž, s. 208.

²⁴¹ Tamtéž.

²⁴² BŮŽEK, Václav a kolektiv. *Společnost českých zemí v raném novověku. Struktury, identity, konflikty*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-062-3. s. 130.

²⁴³ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 220.

²⁴⁴ BŮŽEK, Václav a kolektiv. *Společnost českých zemí v raném novověku. Struktury, identity, konflikty*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-062-3. s. 130.

²⁴⁵ Tamtéž.

radu složenou z dvanácti členů a městská rada v Olomouci byla složena z jedenácti členů a rychtáře.²⁴⁶ Poměrně stejný počet osob, zasedajících v kolegiu se společně s městskou radou podílel na řízení města. Do kolegia byli voleni členové, kteří již v městské radě zasedali.²⁴⁷ V období po Bílé hoře Ferdinand II. jmenoval hejtmány, kteří se ve svých funkcích v městské správě neudrželi. Města, která byla věrná svému panovníkovi, dostala nové výsady. Nejvýznamnější výsadou bylo vyjmutí města z pravomoci podkomořího.²⁴⁸ Počet privilegovaných měst v 17. století postupně vzrůstal. Do správy rychtářů náleželo městské hospodářství a administrativa. Současně vzrostl i panovníkův vliv ve správě měst.²⁴⁹ Radní soudnictví záviselo na radě. Reskriptem, který vydal král v letech 1648–1649 pro privilegovaná města pražská, Staré a Nové Město, se pod správu městské rady dostala i práva trestních záležitostí.²⁵⁰ Židovské obce se nepodařilo sjednotit s městy. Na základě panovnického nařízení z roku 1635 byla správa a hospodářství v židovských obcích svěřena královským inspektorům a rentmistrům, kteří byli křesťané. Pražská židovská obec měla vliv i v dalších židovských obcích, které upravovalo sněmovní usnesení z roku 1650. Usnesení se týkalo existence židovských obcí, které byly ve městech již v roce 1618. Poté musely mít královský souhlas.²⁵¹

Poddanská města tvořila velmi různorodou skupinu měst. Některá se svou správou prakticky neodlišovala od správy vesnic, jiná naopak měla správu města velmi rozvinutou s rozsáhlým pozemkovým majetkem. Města svou správou byla podobná městům královským. Rozdíl byl v nesvobodě jejich měšťanů a podřízenosti obyvatel na vrchnosti v závislosti na privilegiích a samosprávě.²⁵² Na Moravě byli jmenováni rychtáři, kteří měli stejné pravomoci podle rychtářů královských. Změna se týkala poddanských měst s jejich rostoucím hospodářským významem. Poddanská města se dále rozvíjela jako municipální a ochranná. Obyvatelé byli osobně svobodní s povinnostmi vůči vrchnosti. Správa podléhala vrchnosti, ale města mohla jednat i samostatně.²⁵³

²⁴⁶ Tamtéž.

²⁴⁷ Tamtéž.

²⁴⁸ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 219.

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ Tamtéž, s. 220–221.

²⁵¹ Tamtéž.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ Tamtéž, s. 221–222.

2.1.2 ARCHIV MĚSTA ŽLUTICE

Archiv města Žlutice obsahuje správní knihy. Jedná se o knihy všeobecné správy a městských privilegií. Nacházejí se zde radní knihy, památné knihy a protokoly městské rady. Dále knihy politické správy a knihy evidenční, do kterých spadají záznamy o obyvatelstvu a nemovitostech s jejich vlastníky. Jsou zde uloženy knihy městského soudnictví, ve kterých nalezneme město Žlutice a smíšenou agendu soudnictví sporného, nesporného a trestního.²⁵⁴ Do smíšené agendy náleží i purkmistrovská registra z let 1627–1675. Archiv dále obsahuje nejen rozsudky sporné agendy, ale i smíry a dohody, dále dlužní a zástavní právo a s tím související dlužní úpisy a záznamy zástavního práva, následné postoupení pohledávek, kauce, kvitance a výmazy zástavního práva. Najdeme zde i majetkovou agendu nespornou, ve které můžeme nalézt jak všeobecnou agendu týkající se majetku i koupě, převody nemovitostí a darovací listiny i nájemní smlouvy.²⁵⁵ Nalezneme zde i disponování s městskými emfyteutickými nemovitostmi. Rodinné právo, do kterého náleží svatební smlouvy, dále pak počiny právní mezi manžely a pozůstalostní řízení je zde také. Dohledáme zde i Archivní knihy ke statku Semtěš společně se všemi vesnicemi Semtěší, Sýrovicemi, Domašínem, Štoutovem společně s Mlyňany a s Přestáním, následují vesnice Kovářov a Kolečov a vesnice Mostec a k nim náležející knihy všeobecné soudní agendy nesporné a dlužní a zástavní právo.²⁵⁶

Kroniky a přepisy historických pramenů obsahují kroniku města z let 1146–1849, kroniku města z let 1362–1942, jež přepsali Gerhard Eisenklob a Leopold Fleissner v letech 1899–1907, přepisy a výpisy pramenů historických, přepisy literatury a zvláštní seznamy, úplné přepisy Regest a městských knih a odborné literatury,²⁵⁷ knihy převodů a kupních smluv, dále kvitancí, ocenění, knihy smluvní, protokoly smírů a knihu památnou. V archivu nalezneme knihu smluvnou a knihu dlužních úpisů. Do těchto přepisů náleží i úplné přepisy regest z let 1627–1675. Přepisy jsou psány v německém jazyce, černým inkoustem a kurentem. Nacházejí se na stranách 1031–1269.²⁵⁸ Velice sporadicky se zde nachází přepisy v českém jazyce. Z tohoto přepisu bylo v bakalářské práci rovněž

²⁵⁴ *Archiv města Žlutice, (1375) 1435–1945 ([1980])*. Inventare.cz. [online]. SOkA Karlovy Vary, inventáře a katalogy Státního oblastního archivu v Plzni. [cit. 31. 10. 2019]. Dostupné z: <<http://www.inventare.cz/soap-kv/ap0324>>, elektronická archivní pomůcka: <http://www.inventare.cz/pdf/soap-kv/soap-kv_ap0324_00096_am-zlutice.pdf>

²⁵⁵ Tamtéž.

²⁵⁶ Tamtéž.

²⁵⁷ Tamtéž.

²⁵⁸ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1031–1269.

čerpáno.²⁵⁹ Nalezneme zde dále i přepisy regist z let 1675–1783 a výpisy soudních spisů. Dále se zde nalézá kniha přepisů regist a soudních spisů, ve kterých můžeme nalézt například knihu kupních smluv, inventář majetku zemřelých, svatební smlouvy, postoupené pohledávky, darovací listiny, postupní listiny, knihu závětí a emfyteutických prodejů, výtahy z pozemkových knih k jednotlivým nemovitostem a pozemkovou knihu, dále evidenční knihy, účetní a hospodářské materiály, registraturní pomůcky a mapy.²⁶⁰

Do archivu města Žlutice náleží listiny, z nichž některé byly použity při zpracování historie města Žlutice v předešlých kapitolách. Nejstarší listinou je zde listina Boreše z Rýzmburka z roku 1375, ve které uděluje městu Žlutice chebské právo. Druhá listina z roku 1416 je vydána Václavem IV. na žádost Jindřicha z Elsterberka a týká se výročního trhu o letnicích. Třetí listina z roku 1439 je od Jakoubka z Vřesovic ohledně propuštění manství dvora Pechovského. Další listiny jsou z let 1445²⁶¹ ohledně solného trhu od Jakoubka z Vřesovic a jeho syna. Listina z roku 1446 se týká zakoupení Štoutova Žluticemi. Další listina je z roku 1452 - Žlutice dostaly darem od Odolena z Oráčova pro Žlutický špitál statek Mlyňany. Listina z roku 1454²⁶² – potvrzení lén, odúmrtí od Ladislava Pohrobka pro Jakoubka z Vřesovic. Listina z roku 1455 – prodej louky od Klecha z Hugvic pro Martina Haranta. Další listina z roku 1467 - dar vesnice Mlyňany. Listina z roku 1478²⁶³ – potvrzení odúmrti, všech předešlých práv, práva trhů od Vladislava II. pro Jana z Vřesovic. Listina z roku 1480 – prodej tvrze Přestání od Viléma z Přestání pro Jindřicha z Vřesovic. Z roku 1489²⁶⁴ – dvě listiny, ve kterých Jan z Vřesovic potvrzuje všechna udělená předešlá práva, datovány 3. 12. 1489. Listina z roku 1491 – postoupení louky do dědičného užívání a listina z roku 1494 – prodej louky. Postoupení a prodej se v obou případech týkaly Jana z Vřesovic. Listina z roku 1505 – dar louky pro dědičné užívání. Z let 1510 se zde nacházejí tři listiny, které se týkaly prodeje pozemků Janem z Vřesovic měšťanům ve Žluticích, listiny jsou s datací 16. října 1510. Listinou z roku 1511²⁶⁵ Jan III. z Vřesovic osvobozuje Žlutice od veškerých poplatků a půjček a potvrzuje Žluticím jejich práva. V listině z roku 1518 je uveden prodej luk.

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ *Archiv města Žlutice, (1375) 1435–1945 ([1980])*. Inventare.cz. [online]. SOkA Karlovy Vary, inventáře a katalogy Státního oblastního archivu v Plzni. [cit. 29. 04. 2020]. Dostupné z: <<http://www.inventare.cz/soap-kv/ap0324>>, elektronická archivní pomůcka: <http://www.inventare.cz/pdf/soap-kv/soap-kv_ap0324_00096_am-zlutice.pdf>

²⁶¹ *Porta fontium*. Archiv města Žlutice. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 29. 4. 2020]. Dostupné z <<http://www.portafontium.eu/contents/charter/soap-kv/zlutice>>

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ Tamtéž.

²⁶⁴ Tamtéž.

²⁶⁵ Tamtéž.

Listiny z let 1524 – čtyři listiny o prodeji luk od Václava Chámala, datovány jsou 18. 4. 1511²⁶⁶. Listina z roku 1533 – prodej louky a pole. Z roku 1536 jsou zde dvě listiny, obě o prodeji luk Janem z Vřesovic, datovány jsou 30. 6. a 3. 7. 1536. Listina z roku 1544 je potvrzení práv Jindřichem z Plavna. 1555²⁶⁷ – potvrzení koupě louky. Listina z roku 1560 – půjčka 7 tisíc zlatých grošů, kterou si půjčili páni z Plavna. Listina z roku 1567 – vydání vidimus listiny, která obsahuje potvrzení práv na Mostec. Listina z roku 1574 – vidimus listiny od plaského opata ohledně konfirmací městských privilegií od císaře Maxmiliána. Listina z roku 1680 – potvrzení městských práv císařem Leopoldem I. z roku 1740²⁶⁸ – listina se opětovně týká potvrzení práv městu Žlutici, nyní je potvrzena Karlem VI. dne 15. 6. 1740. Listina z roku 1821 – „*František I. povoluje městu Žlutici přeložení právě uděleného vojtěšského trhu na velikonoční úterý každého roku a dále uděluje právo na čtvrtý výroční trh na pondělí před svatým Bartolomějem. Kdyby tyto dny připadly na neděli nebo svátek, má se trh konat až následující všední den.*“²⁶⁹ Listina z roku 1841 povoluje dobytčí trhy, je od Ferdinanda I. z 28. 7. 1841.²⁷⁰

Registra a kopiáře se v archivech nacházejí pod názvy kopiáře a radní manuály. Najdeme i notuláře.²⁷¹ Názvy jsou odlišné vzhledem k nejednotnosti terminologie vztahující se k těmto úředním knihám. Pokud použijeme diplomatické třídění úředních písemností, tak význam slova registra odpovídá slovu účet. Registra se zakládala v kancelářích jako úřední pomůcka pro potřebu dané kanceláře. Vydavatelova kancelář do register ve většině případů zapisovala listiny, které byly kanceláří odesílány. Registra bychom mohli rozdělit podle zapisovaných listin a jazyku, ve kterém byla vedena.²⁷² Registra jsou všeobecná, do kterých se zapisovaly veškeré odeslané listiny. Do speciálních register se zapisovalo jiným než českým jazykem. Rozdělit je můžeme i podle oblastí, do které spadaly, podle druhu písemností, které se do register zaznamenávaly. Kopiáře

²⁶⁶ Tamtéž.

²⁶⁷ Tamtéž.

²⁶⁸ Tamtéž.

²⁶⁹ *Porta fontium*. Listina města Žlutice L39. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 29. 4. 2020]. Dostupné z < <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-l39> >

²⁷⁰ *Porta fontium*. Archiv města Žlutice. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 29. 4. 2020].

Dostupné z < <http://www.portafontium.eu/contents/charter/soap-kv/zlutice> >

²⁷¹ VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In: *Východočeské listy historické číslo 23–24, 2005*. Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184. s. 459–460. Dále k registrům KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I, 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 88. Dále k registrům SULITKOVÁ, Ludmila. Výjimečná registratura ze 17. století a iniciativní městský syndik. In: *Manu propria... Sborník příspěvků k životnímu jubileu PhDr. Aleny Richterové, CSc.* Edd. ADAMAITIS, Zuzana, PALIČKOVÁ, Tereza. Praha: Národní knihovna ČR, 2012. ISBN 978-80-7050-614-1. s. 175–188.

²⁷² Tamtéž.

plnily stejnou funkci jako registra, ale zapisovaly se do nich listiny, které kancelář obdržela.²⁷³

2.2 REGISTRA 1627–1675

2.2.1 RESTAUROVÁNÍ PURKMISTROVSKÝCH REGISTER Z LET 1627–1675

Purkmistrovská registra byla restaurována Státním oblastním archivem v Plzni roku 1981. Kniha byla po restaurování vyšita na čtyři vazy, protože na ní bylo patrné značné poškození. Původní vazba byla polokožená. Listy v knize jsou místy poškozené, papír degradovaný a potrhaný. Barva listů je žlutá, místy až hnědá. Listy jsou velmi ztenčené a písmo prolíná na druhou stranu, proto je obsah písemností poněkud nečitelný. Písmo je vysoce korodováno. Listy, které byly rozpadlé, jsou podlepeny japonským a ručním papírem. Další listy v knize jsou podlepeny a ztuženy tkaninou na opravu archiválií. Lepení se provádělo fenolem a škrobem. Desinfekce knihy byla provedena pomocí destilované vody, ve které byly jednotlivé listy vykoupány a zbaveny nečistot. Kniha má provedenou novou vazbu. Je vázána do koziny světle hnědé barvy. Na hřbetě nalezneme čtyři nepravé vazy. Vazba knihy byla tukována dibutylftalátem.²⁷⁴ Rozměr předních a zadních desek je 10 cm x 33,5 cm. Rozměr hřbetu knihy je 8 cm x 33,5 cm. Vzhledem k rozměrům a pevně sešité vazbě se s knihou pracovalo velmi obtížně. Kniha se nedala zcela otevřít, protože by se poškodila vazba. Tudiž text, který je místy značně poškozen, nelze ani plně prohlédnout. Ochranné pouzdro je z tvrdého papírového kartonu.

Počet očíslovaných folií v knize je 339. Číslování bylo provedeno ručně novodobým písmem, obyčejnou tužkou, provedeno zřejmě při restaurování. Číslice jsou umístěny na spodní části, vždy na pravém foliu. Začíná číslicí 1 na prvním foliu a končí číslicí 339 na posledním foliu. Přední předsádka a první dvě strany číslovány nejsou.

2.2.2 FORMÁLNÍ POPIS PURKMISTROVSKÝCH REGISTER MĚSTA ŽLUTIC 1627–1675

Na přední straně prvního folia 1 r je v jeho záhlaví nadpis Anno 1627 a dále pokračuje jmenným seznamem městské rady, který je psán černým inkoustem a českou novogotickou kurzívou. V dolní polovině se nachází poznámky psané tužkou s datací z roku 1637. Folio je značně poškozené, okraje zčásti chybí. Celé je ztužené tkaninou. Rubová strana folia je bez písemného záznamu. Na foliu 2 r je zápis proveden novogotickým písmem. *„Registra Rokownij, k zapisowanij vsseligakych odkladůw, k stanij*

²⁷³ Tamtéž.

²⁷⁴ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13, vlepěná zpráva ze Státního oblastního archivu v Plzni na zadní předsádce.

przed prawem na Rathauze, lidij přespólnich y domacych, tež také y rozličnych paměti Burgkmistrských, tolikež šmluw dobrowolnych. Narzizena a obnowena za Úřadú Pana Burgkmistra P. Ondrzege Noska, P. Prymasa P. Rzehorže Kampana a spoluraddnich Bartholoměge Trisky, Tobiasse Herolta, Matěge Nepileho, Marina Běnowskeho, Wiktoryna Bexauffa, Waclawa Berana, Jeronyma Maczy, Martina Hermona, Jirzika Bilka, Jana Czichalowskeho.“²⁷⁵ Dále zde nalezneme zápis velmi špatně čitelný, ze kterého lze přečíst „*Matúše Pokornýho, letta božího MDCXXVII. 7. April 1627.*“ Rovněž rubová strana folia je bez zápisu. Na foliu 3 r „*W strzedu po Slawnosti Wzkrzissenij P. N. J. K. genž gest 7. dne Měsycze Dubna Letha 1627 Urozeny a Stateczny Rytirz J. M. Pan Adam Kokorzowecz z Kokorzowa na Zluticzach, Wlkosove a Hradku Prohorzskem etc. J. M. C. Rzimskeho Radda Heytman Krage Zateczkeho, raczil Raddu změnití a tyto osoby zase do povinnosti konsselske wolyti.*“ Následuje jmenný seznam, který pokračuje jmenným seznamem obecních konšelů. Zápis končí „*W zeleny Czwrttek 1627.*“²⁷⁶

V knize register se nachází celkově 1438 zápisů, přehled zápisů za jednotlivá období uvádím v tabulce.

Tabulka 1: Počet zápisů v registrech od roku 1627 do roku 1675²⁷⁷

Z tabulky vyplývá, že v roce 1629 bylo prováděno téměř dvojnásobné množství zápisů oproti dalším letům. V letech 1651–1652 bylo provedeno více jak 50 zápisů. V roce 1660 bylo provedeno 25 zápisů, což činí pro sledované období nejvyšší počet. Z celkového hlediska je to pouze čtvrtina. Celkový součet všech zápisů v registrech ve sledovaném období od roku 1627 do roku 1675 činí 1438 zápisů. Pokud bychom chtěli daný výsledek zprůměrovat, vyšlo by v průměru 30 (29,9) zápisů na jeden rok. Jednotlivé zápisy jsou od sebe odděleny pouze slabou linkou, která je vedena těsně pod zápisem. Následně bude provedeno porovnání počtu zápisů a písařských rukou s dalšími uvedenými registry pro bližší porovnání s registry města Žlutice. V knize register městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let 1614–1649 je celkový počet zápisů 512.²⁷⁸ Pokud opět budeme počítat s průměrným počtem zápisů na jeden rok, bude u těchto register vycházet 13 zápisů

²⁷⁵ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 1 r.

²⁷⁶ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 3 r.

²⁷⁷ Viz přílohy s. V.

²⁷⁸ PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 141.

na jeden rok. Nymburská registra z let 1629–1634 mají celkem 789 zápisů.²⁷⁹ V tomto případě vychází 158 zápisů na jeden rok. Jihlavská městská registra z let 1573–1574 mají zápisů nejvíce s celkovým počtem pro sledované období 183 zápisů.²⁸⁰ U těchto register je největší počet zápisů v registrech 183 na jeden rok.

Při psaní knihy register se vystřídaloby sedmnáct písařských rukou. Přehled písařských rukou uvádím v následující tabulce.

Tabulka 2: Písařské ruce²⁸¹

Z tabulky je patrné, že zápisy provádělo sedmnáct písařských rukou. Nejdelší období zápisů, které bylo prováděno pravděpodobně jedním písařem, je desetileté. Nejkratší období zápisů se týká dvou stran. Pokud budeme písařské ruce porovnávat s jinými registry, co do počtu písařských rukou, registra města Žlutice obsahují největší počet písařských rukou. Poslední zápis v těchto registrech byl datován 3. 5. 1675.²⁸² Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let 1614–1649 obsahují celkově sedm písařských rukou, kdy nejdelší období zápisů jedné písařské ruky zahrnuje šestnáct let a nejkratší období zahrnuje pouze jeden zápis.²⁸³ Jihlavská česká městská registra z let 1573–1574 jsou psána třemi písařskými rukami.²⁸⁴

2.2.3 ROZBOR OBSAHU ZÁPISŮ PURKMISTROVSKÝCH REGISTER MĚSTA ŽLUTIC 1627–1675

Registra města Žlutice obsahují zápisy o jednání městské rady. Jsou zapsané na celkem 339 foliích novogotickou kurzívou. V knize register se nachází 1438 zápisů z let 1627–1675. Ve většině případů jsou zápisy prováděny poměrně nečitelným a poněkud chvatným písmem. Obtížnost přečtení zápisu navíc ještě ztěžuje značná koroze papíru a prolínání písma z druhé strany. Samotná vazba purkmistrovských register je pevně sešita. To ztěžuje manipulaci s knihou, kterou nelze plně rozevřít. Jednotlivé zápisy jsou od sebe

²⁷⁹ ĎURČANSKÝ, Marek. Nymburská registra z let 1629–1634 jako pramen k dějinám pobělohorské emigrace. In: *Víra nebo vlast? Exil v českých dějinách raného novověku. Sborník z konference konané v Muzeu města Ústí nad Labem ve dnech 5.-6. listopadu 1998*. Ústí nad Labem: Albis international, 2001. ISBN 80-86067-57-2. s. 292.

²⁸⁰ KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90.

²⁸¹ Viz přílohy s. VI.

²⁸² SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 338 r.

²⁸³ PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámorsk: Státní oblastní archiv v Zámorsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 142.

²⁸⁴ KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 89.

odděleny pouze slabou linkou.²⁸⁵ Záhloví jednotlivých zápisů není odlišeno typem písma. Datace je uváděna v záhlaví i na konci zápisu. Zápisy jsou ve většině případů provedeny v českém jazyce. V záhlaví zápisu je datace uvedena v českém i v latinském jazyce. Datace v latinském jazyce, která se vyskytuje na konci zápisu, je zapsána „*Actum uts*“,²⁸⁶ „*Actum et Supra*“.^{287 288}

Dalším typem zápisu, ve kterém můžeme nalézt latinský zápis, se týká zápisů „*Adjutor noster Deus*“.²⁸⁹ Druh tohoto zápisu se v registrech nachází i v českém jazyce, je zapsán takto: „*Pan Tobyas Herolt ourzad Burgmystrsky přigal we čtvrtek po novem Lethe Letha 1631. Pomoc nasse z Nebe.*“²⁹⁰ Dalším typem zápisu v registrech jsou zápisy „*We čtvrtek 30, Januarii lethta 1631 P. Jan Hermolaus přigal Burgmystrsky přigal. Z Pomoczy Boží.*“^{291 292} Zápisy jsou provedeny větším a úhledným písmem, ohraničeny jsou slabou linkou. Vztahují se ke střídání purkmistrů ve funkci. Těchto zápisů se v knize register nachází 505.²⁹³ Purkmistři se podle zápisů v registrech střídali pravidelně ve čtvrtek²⁹⁴ vždy po čtyřech týdnech. Od roku 1662 jsou zápisy o střídání purkmistrů

²⁸⁵ Viz. Tamtéž, s. 89.

²⁸⁶ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 29 r, 35v, 36 r dále folia 74 r, 75v, 77 r, 80v, 81v, 83 r, 86 r, 87 r, 101v, 101 r a další folia.

²⁸⁷ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 88 r, 89v, 92 r a další folia.

²⁸⁸ Viz. PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámorsk: Státní oblastní archiv v Zámorsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 142. Dále KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90.

²⁸⁹ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 13 v, 15v, 24 v, 29 r, 31 v, 39 v, 85 r, 89 v, 90 v, 93 r, 96 v, 100 r, 102 r, 109 r a další folia.

²⁹⁰ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 74 r, dále folia 10 v, 18 r, 19 r, 28 v, další folia 78 r, 83 r a další folia.

²⁹¹ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 74 v, dále folia 4v, 4 r, 5 r, 7 r, 8v a další folia, poslední folio 336 v.

²⁹² SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 75 r. Pomoc boží je uváděna v textu dopisu viz VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In: *Východočeské listy historické číslo 23–24, 2005*. Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184. s. 473. Dále pomoc boží viz PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámorsk: Státní oblastní archiv v Zámorsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 146–148. Dále KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90.

²⁹³ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 4 v, 4 r, 5 r, 7 r, 8 v, 8 r, 10v, další folia 58 r, 60 r, 61v, 62 v, další folia poslední folio 336 v. Na foliu 280 v se nachází celkem 8 zápisů o střídání purkmistrů ve funkci.

²⁹⁴ Příklady názvu dnů jmenování purkmistra, které se vztahovaly ke křesťanským svátkům, nebo ke svatým. „*V den svatě Maržij, v den všech Králůw, v den svatého Blažeje, na svatého Ambrože, den svatě Markěty, v den nanebevstoupení blahoslavené panny Marie, v Zelený čtvrtek, den Božího těla a další...*“ Pokud svátek nebyl přímo na čtvrtek, zápis byl proveden s upozorněním, že se jmenování provádí den po svatém Vítu. „*Po Novém lethe, po obrácení Pavla, po svatém Matěji.*“

v knize register vedeny po čtvrt roce.²⁹⁵ Nalezneme zde i formulace „*Jova juva.*“²⁹⁶ „*Deus fortunet.*“²⁹⁷ a. N. D.“²⁹⁸ Dalším typem zápisů vztahujících se k bohu, je přijetí „*Slova Bozjho.*“ „*Opatrownjcz Chramu Bozjho přijaly po Neděly,*“²⁹⁹ které bylo přijímáno v kostele svatého Petra a Pavla nebo v kostele Nejsvětější Trojice na Hladově. Těchto zápisů se v knize nachází 72. V knize jsou na některých místech vynechána volná místa,³⁰⁰ jednotlivé zápisy na sebe až na výjimky chronologicky navazují. Nalezneme zde zápisy typu „*W těchto cztyrech nedělech żadneho prawnjho zaneprazdnenj nebylo.*“³⁰¹ „*Žadneho prawnjho zaneprazdnenj nebylo.*“³⁰² Zápisů se zde nachází 63. Po těchto zápisech následují další ve většině případů chronologicky řazené zápisy. Nachází se zde i škrtnutí zápisů³⁰³ a porušení chronologického řazení zápisů.³⁰⁴ Například u zápisů z roku 1631 po datu 31. 1. 1631³⁰⁵ následuje zápis s datací 3. 2. 1631³⁰⁶ a poté zápis s datací 20. 1. 1631,³⁰⁷ který se týká níže zmiňovaného plnomocenství k sirotkovi po bratrovi Neclovském. Nalezneme zde zápisy, které se týkají listin, které byly zaslány přímo na purkmistrovský úřad k rukám panu purkmistrovi.³⁰⁸ Najdeme zde zápisy, které uvádí i odpovědi. Například ohledně žádaného odkladu na zaslanoú obsílku.³⁰⁹ Můžeme zde vidět i zápisy o jmenování městské rady, kterých je v knize register celkem 12.³¹⁰ Provedeny jsou ve většině případů úhledným a větším písmem.³¹¹

²⁹⁵ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 282 v, 282 r, 288 r, 289 v a další folia, poslední na foliu 336 v.

²⁹⁶ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1126.

²⁹⁷ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 278 r.

²⁹⁸ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 242 r, 245 r.

²⁹⁹ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 4 r, 19 r, 21 v, 43 v, 48 r další folia 67 r, 77 r, 81 v, 93 v, 150 v, 152 v, další folia 223 r, 228 r, 239 v, 268 r, 274 r, 285 r.

³⁰⁰ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 175 r, 239 v, 250 r, 263 v, 293 r.

³⁰¹ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1180.

³⁰² SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1124, 1125, 1127, dále 1162, 1165, 1168, 1173 a další strany.

³⁰³ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 8 v, 31 v, 36 r, 40 v, 47 r, 66 v. U folia 36 r je kaňka, folio 135 v je bez zápisu.

³⁰⁴ K chronologickému porušení řazení viz PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 143–144.

³⁰⁵ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 75 r.

³⁰⁶ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 76 v.

³⁰⁷ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 76 v.

³⁰⁸ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 96. *M.M: Pane Burgmy...jakož gest sobě...Klečka...22.Julij letha przjtomnego 1632. Obsylku na mne...A 54....28. July letha 1632. Nota: odklad bez prawomocj.....Actum uts.*

³⁰⁹ Tamtéž.

³¹⁰ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 3 r, 61 r, 91 r, 91 v, 151 v, 152 r, 189 v, 202 v, 202 r, 239 r, 240 v, 269v, 269 r, 279 v, 279 r, 286 v, 299 r, 322 r. Roky-1627, 1630, 1632, 1638, 1644, 1646, 1652, 1656, 1659, 1661, 1666, 1675. K jmenování rad VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In: *Východočeské listy historické číslo*

Zápisy v knize purkmistrovských register jsou vedeny podle procesu, který byl základem pro vystavení daných listů. Nejprve bylo ústní nebo písemné podání od původce. Následovalo obeslání od purkmistrovského úřadu, který se na základě původce podáním zabýval. Stal se zároveň i odesilatelem na příslušný úřad, vrchnost, instituci nebo konkrétní osobě, která pod úřad spadala. Instituce, které kancelář písemně obeslala, seznámila s případem osobu, které se případ týkal. Zároveň učinila obeznámení o vyrozumění nebo odpovědi odesilatele listu, kterým byl purkmistrovský úřad města Žlutice. Purkmistrovský úřad města Žlutice následně obeznámil původce, který podal prvotní podání na úřad. Ve většině případů bylo odesilatelem město Žlutice a sousedé zdejší vystupovali v kauzách jako obeslaní. Následovala jejich písemná odpověď. V určitých případech vystupovali jako původci. Adresátem v těchto případech byl příslušný úřad.³¹² Tento postup se vztahoval k majetkovým záležitostem jednotlivců, ve kterých se jednalo o vyřízení dědictví nebo zaplacení dlužných peněz. Tento postup je uveden i u trestněprávních případů, například u nářku na cti. V případech majetkových nebo správních záležitostí města, církevních nebo ve vojenských záležitostech byl postup neúplný,³¹³ vzhledem k tomu, že původcem i obeslaným bylo město Žlutice.

V registrech se nachází listy adresované pouze konkrétnímu úřadu. V těchto případech nám původce a odesílatel splyne³¹⁴ a současně i adresát a obeslaný. Většinou se jedná o úřední korespondenci. V několika případech se u zápisů jedná o zápis bez adresáta, pouze je zde uvedena datace, například zápisy o pravidelném střídání purkmistrů. Nalezneme zde i listiny, které jsou adresovány konkrétní osobě, například představiteli úřadu. Jsou to například listy adresované vrchnosti, šlechticům, rychtářům. V těchto případech nám opět splyne adresát a obeslaný.³¹⁵

23–24, 2005. Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184. s. 460.

³¹¹ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 202 r.

³¹² Viz rozbor struktury procesu listin. PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámorsk: Státní oblastní archiv v Zámorsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 148–150. Dále ke korespondenci KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90–91. Dále VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In: *Východočeské listy historické číslo 23–24, 2005*. Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184. s. 458, 463–464, 466–467, 468, 470.

³¹³ Viz rozbor struktury procesu listin. PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámorsk: Státní oblastní archiv v Zámorsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 148–150.

³¹⁴ Tamtéž.

³¹⁵ Tamtéž.

Nejčastějším typem písemného záznamu neboli opisu zasílaných listin, které městská kancelář ve Žluticích zasílala jednotlivým osobám, městským kancelářím, vrchnosti a dalším adresátům, je podle diplomatického řazení opis misivu.³¹⁶ Listy jsou psány takto: Nejdříve je uvedena salutace s titulem, narace, která uvádí důvod a následuje dispozice, která obsahuje sdělení. List je zakončen slibem, boží ochranou a datací Actum. Podpis je většinou stylizovaný do iniciál vydavatelské kanceláře.³¹⁷ Většina zápisů v knize purkmistrovských register odpovídá misivu. Vzhledem k tomu, že se jedná o koncepty zápisů, dá se předpokládat, že listy, které byly odeslány, byly zapsány podle přesně daného stylizačního konceptu pro listiny.

Zápisy začínají datací, následuje uvedení titulu osoby, jméno osoby, která je povolána nebo obeslána a z jakého důvodu. Iniciály „R. M. Ž.“ (Rada Města Žlutice), „*Od Urzadu Konšelského téhož Města,*“ následuje vyjádření o užití spravedlnosti, bez pohoršení a končí zápisem „*Actum uts.*“ Příklad tohoto zápisu „*Actum 3. Julij Letha 1630. Panu Úřednjka kysyblskygo v mieste a k ruce Jana Kayla, k obstawunku den zejtrejši termínovan.*“ *Úřednjk kysyblsky...se nemohl dostavit, aby mu odklad dal, což je mu purkmisterm povoleno bez pohoršení práva a spravedlnoti, „My Purkmistr a R. M. Ž.“ Čas je dán na dvě neděle. Zakončen je zápis „Odklad dává, Actum uts.“*³¹⁸ Další užívaná oslovení, která se nacházejí v knize register „*Slovutné Opatrnosti. Ctihodný kněz. Statečný, ctihodný a urozený Rytíř. Kniežka Naše. Páni Obecní Konšelé. Pan Krajský Hejtman kraje Žateckého. Vysoce urozený pan Jiří Petr Kokořovec z Kokořova. Soudce Slavného Soudu komorního v Králowství Českém.*“³¹⁹ Například list od rytíře Adama Materny z Kwietnicz adresovaný *Slovutným Pánům*, kteří následně pošlou list statečnému rytíři Wilhelmovi Dežbánovskému z Dežbánova a zároveň další list je adresován Šimovskému na Dolejším předměstí. Kauza se týká rukojemství Klemayera za Eltese.

³¹⁶ K typologii městské úřední korespondence viz KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I, 1997.* Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90. Dále k typologii viz ĐURČANSKÝ, Marek. Nymburská registra z let 1629–1634 jako pramen k dějinám pobělohorské emigrace. In: *Víra nebo vlast? Exil v českých dějinách raného novověku. Sborník z konference konané v Muzeu města Ústí nad Labem ve dnech 5.-6. listopadu 1998.* Ústí nad Labem: Albis international, 2001. ISBN 80-86067-57-2. s. 292. Dále k typologii viz VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In: *Východočeské listy historické číslo 23–24, 2005.* Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184. s. 471–473. Dále k typologii PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13. Zámorsk: Státní oblastní archiv v Zámorsku, 2009.* ISSN 231-6307. s. 144–148.

³¹⁷ KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I, 1997.* Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90.

³¹⁸ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 66 r.

³¹⁹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 202 v, r.

Datováno 6. 12. 1651.³²⁰ U konceptů listů chybí ustálená salutace „*Službu svou.*“³²¹ Můžeme předpokládat, že v čistopise byla použita. V listech, které jsou zařazeny do misivů, chybí promulgace, uvedení obsahu listu ve známost a dále listy nemívají koroboraci, oznámení, ohlášení pečeti, vzhledem k tomu, že listy byly pečeti uzavírány.³²²

Podle diplomatického hlediska se nejčastěji v knize register vyskytují zápisy, které lze přiřadit k misivu. Z celkového počtu zápisů, kterých je 1438, lze k misivu přiřadit 1213 záznamů (84,35 %). Listy, které můžeme rovněž přiřadit k diplomatickému řazení misivu, „*pokud členění přiměřeně přizpůsobíme danému materiálu,*“³²³ jsou zápisy – budoucí listiny, které začínají datací, která je uváděna na prvním řádku zápisu. Následně je uvedeno jméno konkrétní osoby, poté jméno purkmistra a důvod, pro který konkrétní osoba navštívila nebo obeslala purkmistrovský úřad. Zápis je ukončen formulací *Actum uts.* Příklad struktury tohoto zápisu: „*Actum w utery 3 Septembris Letha 1630 Szymon Swoboda Przijšedšy do Przjbytku P. P.: togo čzasu Jirzjka Bylka, wyžadal sobě obeslanj na P. stranj Czechmistra rzemesla Pekarzskygo a mlynarskygo, a swymj pro Cztwrtku Raddy za wstoupenj, přednanestj z jake przjczjn, cozj PP. povoleno. Actum uts.*“³²⁴ „*Margareta, pozůstalá vdova, přišla do přibytku pana purkmistra, toho času Jana Hermolause a žádala vstoupení do rady, až bude zasedat. To je povoleno. Zápis končí Actum 17 May 1634.*“³²⁵ Těchto zápisů se v knize register nachází 150 (10,43 %).

Rovněž najdeme zápisy začínající datací, následuje zápis důvodu, jméno purkmistra a jméno osoby nebo osob, které úřad purkmistra navštívily. Příklad struktury zápisu: *Actum w střzedu 4. 7bris letha 1630.* Smlouva a porovnání dobrovolné v příbytku P. P. toho času pana Jiříka Bílka, se stala mezi Václavem Aviczem ze strany jedné a Ondřejem Rogotinským ze strany druhé. Následuje zápis důvodu, proč je smlouva uzavřená. Tato smlouva se týká nevole, která se mezi nimi sběhla. Zápis je ukončen závěrem, kdy obě strany si rukou poddáním vskutku všecko odpustily. Následuje datace, která je uvedena:

³²⁰ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1214.

³²¹ PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13.* Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 144–146.

³²² KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997.* Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90.

³²³ PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13.* Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 145.

³²⁴ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 69 r.

³²⁵ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 109 r, 110 v.

„*Stalo dne tohoto. Actum uts.*“³²⁶ Tato struktura zápisu je shodná i u smluv ohledně majetkových záležitostí jednotlivců. Těchto zápisů je v knize register 93 (6,47 %).

Listy, které odpovídají na určité podání, žádost, nebo obvinění nezačínají datací, ale je zde uvedeno jméno osoby, důvod záznamu a končí datací. „*Pan Jeroným Macza ode dne zapsání odpověděl na toto obvinění pana Ondřeje ve dvou nedělích, pořád zběhlých, v místě radním odpověď skládati má. Ve čtvrtek 7. 9bris³²⁷ léta 1630.*“³²⁸ Těchto zápisů je v knize register 205 (14,26 %). Tato struktura zápisů následuje po ústním nebo písemném podání žádosti nebo obvinění na úřadě, pokud je shledáno, že je danou osobu nutné vyslechnouti. Ve většině případů v knize purkmistrovských register je doba na odvolání nebo odpověď uváděna dvě neděle.

K misivům můžeme zařadit i zápisy týkající se například žádostí o odklad. Těchto zápisů je v knize register 47 (3,27 %). Dále jsou tu zápisy vztahující se k různým jednáním a zápisy ve zjednodušeném zápisu. Například zápisy, které následují po sobě a týkají se určitého případu a zároveň se samozřejmě vztahují k dané osobě, či instituci.³²⁹ Dále najdeme zápisy o jmenování rady města, můžeme je také zařadit k misivům. Začínají datací, následně je uvedeno jméno vrchnosti s tituly, dále jmenný seznam osob volených za konšely do velké rady a následuje jméno primase,³³⁰ dále jmenný seznam obecních konšelů. Těchto zápisů je v knize register 12 (0,83 %). Dále jsou tu zápisy související s výběrem finančních prostředků. Začínají datací, následuje odůvodnění, za jakým účelem jsou finanční prostředky vybírány, pro koho a následuje jmenný seznam osob, které finanční částku zaplatily. Těchto zápisů je v knize register 68 (4,7 %). Pokud budeme předpokládat, že zápisy o střídání purkmistrů byly adresovány vrchnosti nebo hejtmanovi, můžeme k misivu zařadit i tyto zápisy. Začínají datací, následuje uvedení jména a poznámka o boží pomoci. „*Ve čtvrtek 30. Januarii léta 1631, pan Jan Hermolaus úřad Purkmistrovský přijal s pomocí Boží.*“ Těchto zápisů je v knize register 505. (34,91 %). Rovněž i zápisy, které zmiňují, že nebylo právního zaneprázdnění. Zápis je proveden bez datace, zmiňuje, že „*Právního zaneprázdnění nebylo.*“ U jednoho zápisu je zapsáno,

³²⁶ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 69 r, 70 v.

³²⁷ 7. bris, 8. bris, 9. bris, 10. bris, xbris, často používaná struktura datace u měsíců septembris, oktobris, novembris, decembris, září, říjen, listopad, prosinec

³²⁸ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 72 r.

³²⁹ VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopíáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In: *Východočeské listy historické číslo 23–24, 2005*. Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184. s. 472.

³³⁰ Primasem se nazýval vždy první zvolený purkmistr v daném roce. Viz HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 215.

že právního zaneprázdnění nebylo 4 neděle. Prvního případu se týká 62 zápisů a druhého případu 1 zápis. (4,31 % a 0,07 %). Datace by se dala přibližně určit vzhledem k tomu, že zápisy jsou provedeny ve většině případů mezi chronologicky řazenými zápisy. Rovněž zápisy ohledně „*Opatrování chrámu Božího přijali*“, které jsou zakončeny datací. Těchto zápisů je v knize register 72 (5,00 %).

Půhonné listy mají podle diplomatického řazení odlišnou strukturu od listů poselacích, misivů. Odlišují se tím, že v listech půhonných se nachází žádost o svědectví určité osoby nebo osob, které jsou předvolány ke svědectví na purkmistrovský úřad. Těmto půhonným listům předchází nejprve žádost na úřadě podaná osobou. Příklad tohoto zápisu „*Jan Wolšansky Mieštejn Města Žlutice prjšedšij do przybytku PP...vyžádal sobě prawnjgo obeslanj*³³¹...*Actum obeslanj po stržede 12. Junij Letha1630.*“³³² Úvodní části listů zachovávají podobnou strukturu jako misivy, dále pokračují zdůvodněním ohledně svědectví určité osoby.³³³ Pokud se nejedná o svědectví, nachází se zde odůvodnění, že daná osoba bude viněna a z jakého důvodu nebo na jakém podkladě bude obviněna. „*Viniti ho chce. Odpověď Radním v místě skládati má. Obeslaného Tomáše Domaržinského Czedule rzenané. Obwiněn, odpověď datj.*“ Viněn bude podle „*Artykule právní. Podle Stawnjho Prawa,*³³⁴ *podle zemského práva.*“ V listech se nachází předvolání na konkrétní den a hodinu, kdy se má na radnici dostavit. Vyskytuje se i formulace ohledně data a času. „*Na hodinu a den od Pana Purkmistra vloženu. Čtvrtek jest mu termínován, na určitou hodinu Orloje, 12 czelego*³³⁵ *Orloje.*“³³⁶ „*Szedule k wydanj swedomj pod gmenem puhonu.*“³³⁷ „*Postupnych a nenáležitých na zlehczeny osoby geho*

³³¹ Tyto žádosti o právní obeslání byly zařazeny k misivům, vzhledem k tomu, že až po projednání na purkmistrovském úřadě, následovalo zaslání listu půhonného, pokud byl na danou žádost odeslán.

³³² SOKa Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 65 r.

³³³ PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 147. Dále k diplomatice listin KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90. Dále k typologii viz ĐURČANSKÝ, Marek. Nymburská registra z let 1629–1634 jako pramen k dějinám pobělohorské emigrace. In: *Víra nebo vlast? Exil v českých dějinách raného novověku. Sborník z konference konané v Muzeu města Ústí nad Labem ve dnech 5.-6. listopadu 1998*. Ústí nad Labem: Albis international, 2001. ISBN 80-86067-57-2. s. 292. Dále k typologii viz VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In: *Východočeské listy historické číslo 23–24, 2005*. Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184. s. 471–473.

³³⁴ SOKa Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1098.

³³⁵ K dělení dne od západu slunce k západu slunce následujícího dne, na 24 hodin viz VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In: *Východočeské listy historické číslo 23–24, 2005*. Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184. s. 472.

³³⁶ SOKa Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 125 v.

³³⁷ SOKa Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 40 r.

se wztahugiczycj. Weypowęd' zraněj.“ Dále je uvedena sankce, která by následovala, pokud se obeslaná osoba nebo osoby na úřad nedostaví. Závěrečná formulace o boží dopomoci je souhlasná s misivem.³³⁸

Listiny, které můžeme zařadit mezi listy půhonné, mají v purkmistrovských registrech následující strukturu. „*Léta Páně 1630 ve středu po svatém Bartoloměji, pan Řehoř Kampanus, soused Města Žlutic, obeslal podle práva a ku právu Jáchyma Vynklemona souseda téhož Města Žlutic, aby se zítřejšího dne v hodinu, od pana Purkmistra vloženou na zítřek na Rathaus dal. Viniti ho chce z pohrůžky. Léta a dne pozítřku psaného.*“ Celkově je těchto zápisů v knize register 102. (7,09 %). Následuje zápis o obeslání ve znění. „*Téhož léta a dne přišel soused Města Žlutic Řehoř Kampánus³³⁹ a vyžádal sobě obeslání Jáchyma Vynklemona, souseda téhož Města Žlutic, ke dni zejtrejšimu čtvrtku, aby se na Rathaus dostavil s tím obesláním, že z některých slov důtklivých chce jeho vinit. Actum obeslání uts. Obsílky dáno.*“³⁴⁰ Obeslán je přímo purkmistrem. Počet souhlasí s předchozí strukturou zápisu, jedná se listy půhonné, zde je však proveden zápis obsílce. Celkově se půhonných listů týká 204 záznamů. (14,19 %).

Zápisy, které můžeme přiřadit k listům plnomocným podle diplomatického řazení, obsahují intitulaci, dále adresu a slovní spojení, ve kterém se nachází „*dáváme na vědomost všem.*“ Následuje odůvodnění plné moci, pro koho je vydána. V závěru je zmíněno udělení pečeti, koroborace.³⁴¹ K listům plnomocným se vztahuje přímo 1 list

³³⁸ PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 147. Dále k diplomatice listin KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90. Dále k typologii viz ĎURČANSKÝ, Marek. Nymburská registra z let 1629–1634 jako pramen k dějinám pobělohorské emigrace. In: *Víra nebo vlast? Exil v českých dějinách raného novověku. Sborník z konference konané v Muzeu města Ústí nad Labem ve dnech 5.-6. listopadu 1998*. Ústí nad Labem: Albis international, 2001. ISBN 80-86067-57-2. s. 292. Dále k typologii viz VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In: *Východočeské listy historické číslo 23–24, 2005*. Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184. s. 471–473.

³³⁹ Příjmení Kampánus je v knize register psáno dvěma způsoby, Kampánus a Campánus. Řehoř Kampánus je zmiňován ohledně dědictví Vilíma z Vladaře a jeho matky Zuzany viz poznámka pod čarou č. 187.

³⁴⁰ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 69 v.

³⁴¹ PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 147. Dále k diplomatice listin KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90. Dále k typologii viz ĎURČANSKÝ, Marek. Nymburská registra z let 1629–1634 jako pramen k dějinám pobělohorské emigrace. In: *Víra nebo vlast? Exil v českých dějinách raného novověku. Sborník z konference konané v Muzeu města Ústí nad Labem ve dnech 5.-6. listopadu 1998*. Ústí nad Labem: Albis international, 2001. ISBN 80-86067-57-2. s. 292. Dále k typologii viz VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In:

ze dne 9. 9. 1669. „*Od poručení Pánů Krajských Hejtmanů a Pana Rytmistra Leopolda N., který se týká Nové Soldátské Justitii, kterou dělali tesaři k městu a obci náležející.*“ K tomuto listu plnomocnému je poznamenáno následující „*dal purkmistr do knih rokových zapsat, že kdyby se našel někdo, kdo by takové osoby vyzdvihoval, nebo vytejkal, tak má mu propadnouti pokuta ve výši 10 kop míšeňských grošů a k tomu 2 neděle v trestnici pozůstávati.*“³⁴²

Plnomocenství, které je stylizováno formou ústní žádosti, které je vyžádáno osobou a plnomocenství je jí uděleno nebo povoleno před purkmistrem. „*Actum ve čtvrtek 20. Januarii léta 1631. Tomáš Necl soused Města z Podbořan v příbytku PP. toho času Jana Hermolause oznámil, co se týče vejrunku, který p. Václav Coš jemu a bratřím jeho klásti má za rok 1631. Co by jeho dílu dotýkalo a na něj přijali svého zplnomocnil před panem Purkmistrem. a zplnomocňuje Jana Necla souseda Města Chýše a Václava Necla ze vsi Vladořic. Vlastnicky, aby měli moc a právo takové peníze vyzdvihnouti a sobě přijati bez nějaké překážky. a přitom, pokud by před právem přednášeti a jednati za potřeby bylo, jeho všechny bratři spravedlnosti dědické sirotka Jana Necla pozůstalého po jeho bratru k opatrování Neclovi dotýkalo, totiž aby měl všecku moc a jednati ...on tu sám přítomný byl, vše k zisku a ... Stalo se v přítomnosti Johanna Sperlinka souseda města Žlutice a Václava Necla ze vsi Vladořic. Actum uts.*“³⁴³ Celkově je těchto zápisů v knize register 16 (1,12 %).

Fedrovní listy se v knize purkmistrovských register nachází v počtu 3 listy. V 1 případě je v zápise uvedeno, že daná osoba byla bez listu fedrovního. (0,20 %). Výhostní listy se v knize register nachází v počtu 2 listy (0,14 %).

Celkové rozdělení listů a zápisů, které se v knize purkmistrovských register nacházejí, můžeme přiřadit k misivům z 84, 35 %, k listům pŕhonným ze 14, 19 %, k listům plnomocným z 1, 12 %, k listům fedrovním z 0,20 %, k listům výhostním z 0,14 %.

Následně zde uvádím rozbor jednotlivých případů, podle jejich věcných obsahů. V knize purkmistrovských register města Žlutice se v největším počtu nachází případy, které se týkají správy a hospodářství města a s tím související úkony, které městská rada prováděla. Tyto případy tvoří první a nejpočetnější skupinu.

Východočeské listy historické číslo 23–24, 2005. Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184. s. 471–473.

³⁴² SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 312 v.

³⁴³ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 76 v.

Největší počet zápisů správního řízení města se týká pravidelného střídání purkmistrů ve své funkci. Těchto zápisů se týkají 2 případy v 505 záznamech. Správa města prováděla úkony týkající se cechů v 16 případech a 20 záznamech. Najdeme zde zápis o tom, že Wondra by měl mít nehodné pivo z roku 1628.³⁴⁴ Další zápis o nákupu obchodu a živnosti se vztahuje k Johannovi, který *zákupem opatřil svůj obchod a živnost*. Nalezneme zde i následné povolení a doručení tohoto povolení z roku 1628.³⁴⁵ Další zápis ze dne 10. 3. 1633 - pozůstalá manželka Dorothea Kotysová žádá na purkmistrovském úřadě *zastavení řemesla mydlářského a švýcarského, které po nebožtíkovi Janovi Winklerovi někdy provozuje*. Odůvodňuje to novým sňatkem, kdy její nynější manžel provozuje řemeslo jiné, které chce i ona provozovati, když se její nynější manžel tímto řemeslem vyučil. Pokud jí nebude řemeslo po bývalém a zemřelém manželovi zastaveno, podá před panem purkmistrem ohlášení a protest – před cechem a artikulí. Rovněž žádá o obeslání cechů, které se mají řídit artikulí a vyslyšet její žádost. Dále žádá o zápis do knih rokovních a rejstříku. To je jí purkmistrem povoleno.³⁴⁶ Další zápis, který se vztahuje k cechům, je datován 28. 7. bris 1651, Jiří Bílek, purkmistr a Johann Totzauer, krčmář hořejší, který huntoval syrové maso na librách. Na purkmistrovském úřadě přislíbí, že *maso na librách bude vážiti* a purkmistrovi rukou podáním, že pokutu zaplatí a pokud *pan Starej řemesla řeznického uzná, aby ho nechali*.³⁴⁷

Odkaz do knih památných nebo rokovních ve 20 případech a 20 záznamech. Například zápis ze dne 22. 9. 1633 - Jan Kraus, který je stížen těžkou nemocí. Ohlašuje přes svého prostředníka, že chce učinit zápis v paměti do knih rokovních. Uvádí, že kdyby ho pán Bůh k sobě z tohoto bídného světa povolal, tak odkazuje své sestře Barboře tři ³⁴⁸dědiny.³⁴⁹ Sirotci v 13 případech a 15 záznamech. Například zápis vztahující se k sirotkům z roku 1631 - ve středu po Velikonocích. V poručení Václava Coše a na místě Judity Ludmily, sirotkům nezletilým po Pavlovi Vitovi – sousedu města Žlutice. Sumu 80 kop grošů míšeňských, jemu od Anny Klemajerový *zápisem městským jištěný, a podle zápisu znění, tak aby půl léta předem byla obeznámena a sumu i s úrokem jemu dala*. Zapsáno za P.P. Hermona.³⁵⁰ Domovní vstup v 10 případech a 16 záznamech. Jednání k trhům a jarmarku v 10 případech a 12 záznamech. Zápis z roku 1662 - na Jarmark

³⁴⁴ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1053.

³⁴⁵ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1054.

³⁴⁶ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 103 v.

³⁴⁷ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 235 r.

³⁴⁸ Dědina je dědičná půda.

³⁴⁹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 105 r.

³⁵⁰ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 77 r.

svatých Apoštolů bylo vybráno 35 zlatých a 50 grošů. Prodej a nákup rybího sádla, kdy je koupeno čtvrt tuny rybího sádla v roce 1663. Dále prodej 10 loktů rukávce lněného nebo vlny do Mostce. Řízení ohledně důchodu v 9 případech a 9 záznamech. Zápis z 11. 11. 1627 - Martin Běnovský, purkmistr, zaznamenal, že do důchodu *warniho tři a jedna polovina troj lethy výnosu farním hospodářům*.³⁵¹ Například zápis ze dne 19. 9. 1634 - *Auředniczkej duchodu solniho* nemá peníze na solní důchod, že je má písař. Přijetí k městu v 6 případech a 6 záznamech. Dále zápis z roku 1667- vztahující se k přijetí k městu za servusa. Rovněž zápis, že *zasedl* jako písař z roku 1663. K přijetí za servusa se vztahuje zápis, ve kterém je k nové funkci popřáno i zdraví a štěstí. Migrace obyvatelstva ve 3 případech a 5 záznamech. Migrace obyvatelstva se týkaly zápisy ohledně stěhování místních obyvatel, ale i migrantů z Německa. Migrantů z Německa se týká zápis ze 17. 4. 1655 - *Anna a on*, taky Němec, přijdou na purkmistrovský úřad a slíbí *poddanství* rukou podáním.³⁵²

Fedrovní listy jsou ve 3 případech a 3 záznamech. Zápis ze dne 17. 1. 1629 - Johann Kayfas pod městem Žlutice a Krištof Tocaure z Radětína a N. Tocaure z Radětína, jakožto pánové jeho. Johann pracoval u sirotků v Mostci, v době Tří králů, jako nádvorník bez listu fedrovního.³⁵³ Sročení ve 2 případech a 2 záznamech. Výhostní list ve 2 případech a 2 záznamech. Například zápis ze dne 8. 12. 1627 - na purkmistrovský úřad přijde oznámení od Johanna Šafáře z Kralowitz, že se *odsud vyhostili*, dále je zde poznamenáno, že děti propuštěny nejsou a budou u kmotra Jana Kulhánka. Jména dětí jsou zde poznamenána také. Děti Matěj, Marianna a Šimon Jakub.³⁵⁴ Jednání ohledně vyhotovení díla ve 2 případech a 2 záznamech. Zhotovení díla v Domašíně. Obraz od plzeňského malíře. Jmenování rady města v 1 případě a 12 záznamech. Jednání o užívání bašty,³⁵⁵ která je součástí domu v 1 případě a 1 záznamu. Zapůjčení pece v 1 případě a 1 záznamu přímo od pana purkmistra. Jednání k pastorkyni v 1 případě a 1 záznamu.

Správních a hospodářských případů města je v knize register 105 v 638 záznamech. Z celkového počtu 1438 záznamů se správních a hospodářských záznamů týká 44,37 % záznamů.

³⁵¹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 11 v.

³⁵² SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 98, rkp 3. s. 1227.

³⁵³ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 37 r.

³⁵⁴ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 10 r.

³⁵⁵ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 83 v.

Druhou skupinu tvoří právní a trestní záležitosti města Žlutice. Právních záležitostí se nejvíce týkají zápisy ohledně přijetí v příbytku purkmistra, ve kterém osoby podávají žádosti ohledně obeslání určité osoby v 46 případech a 92 záznamech. Například zápis z května 1630 - Jan Šintář ze mlýna Wanikovského žádá obeslání Šimona, kterému dal několik zlatých v Lomnici, u Melichara a on je pokojně přijal, načež prý měl Šimon říci, že nebyly jeho, ale byly Melichara. Zakončeno je tím, že na žádost Jana je poznamenáno.³⁵⁶ Dále zápis z 31. 5. 1630, kdy je žádáno obeslání ohledně nedovoleného prodeje statku.³⁵⁷ Další zápis, kdy úředníci *chudého úřadu špitálského* žádají obeslání mistrů řemesla soukenického, kteří dluží úředníkům ze špitálu finanční obnos. Vzhledem k tomu, že jsou úředníci *spravedlivě pojištěni*, měli by jim soukeníci dlužnou částku zaplatit.³⁵⁸

Další skupinou jsou zápisy ohledně odkladů v 26 případech a 47 záznamech. Například zápis ze dne 3. 7. 1630, kdy je žádáno o odklad ohledně *obstavunku*, kterému je vyhověno a daný čas na další jednání je dva týdny.³⁵⁹ Odklad pro Dorotu Smetanku z plnosti rady, aby odpověď do dvou neděl dala.³⁶⁰ Další skupinu tvoří smlouvy o porovnání přátelském a dobrovolném v 31 případě a 36 záznamech. Například zápis ze dne 26. 9. 1628 - Martin Hermon Tomáši Klečkovi a Bartholoměji Czervenkovi. Jedná se o uzavření smlouvy dobrovolné a přátelské, mezi jejich manželkami. Manželka Tomáše Klečky měla říci: „*Že dne Sobotního v masnych Kramech, že wssecky jazycky Skopowj panu Prymatorowj nechati musegj.*“³⁶¹ Následná pokuta 2 kopy grošů byla složena v příbytku pana purkmistra. Zápisy dalších smluv o porovnání dobrovolném například z 31. 3. 1631, 34. 3. 1631, další smlouva dobrovolná – uzavřená ve středu po Velikonocích v roce 1631.³⁶² Plnomocenství ve 14 případech a 16 záznamech. Úřední pomoc ve 13 případech a 13 záznamech. Žádného právního zaneprázdnění nebylo ve 2 případech a 63 záznamech. Propuštění z poddanosti ve 2 případech a 2 záznamech. Například propuštění z poddanosti spojené s poplatkem 50 říšských tolarů z roku 1663. Apelační soud na Hrad Pražský v 1 případě a 1 záznamu. Smlouva *ubrmanská* v 1 případě a 1 záznamu.³⁶³

³⁵⁶ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 64 r, 65 v.

³⁵⁷ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 65 v.

³⁵⁸ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 65 v.

³⁵⁹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 66 r.

³⁶⁰ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 64 r.

³⁶¹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 30 v, 30 r.

³⁶² SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 76 r, 77 v. 78 v.

³⁶³ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 67 r. Ubrman byl prostředník, na kterém se obě strany dohodly. VUSÍN, Kašpar, Zachariáš. *Dictionarium bohemo-latino-germanicum*. [online]. 2. vydání. Praha: 1. polovina 18. století. Edice © LEHEČKA, Boris, BERGER, Tilman, PREJZOVÁ, Lucie,

Trestní záležitosti, kterými se městská rada zabývala, byly v největším počtu zastoupeny řízením pojednávajícím o hanění, nářku cti ve 20 případech a 41 záznamech. Pohrůžka v 10 případech a 20 záznamech. Zlořečení v 10 případech a 20 záznamech. Vězení v 7 případech a 13 záznamech. Protivení se ve 3 případech a 5 záznamech. Krádež ve 3 případech a 5 záznamech. Proti právu rychtářskému ve 2 případech a 2 záznamech. Zabití a mord ve 2 případech a 8 záznamech. Hněv a lítost ve 2 případech a 2 záznamech. Poprali se ve 2 případech a 2 záznamech. Obcování ve 2 případech a 2 záznamech. Například zápis ze dne 20. 10. 1627, kdy na purkmistrovský úřad k purkmistrovi Martinovi Běnovskému přijde Johann Weis ze Zhořce, který zde ohlásí, že jeho nicotná sestra obcovala.³⁶⁴ Další případ vztahující se k obcování dokládá zápis ze dne 22. 6. 1651. Swoboda z Mlyňan a Holpaur z Lažan, který v Mostci v krčmě a v Mostci se svou děvečkou zle obcovati měl.³⁶⁵ Kostelní klenoty v 1 případě a 4 záznamech. Neučinění zpovědi v 1 případě a 2 záznamech. Výtržnost v 1 případě a 2 záznamech. Zplundrování v 1 případě a 2 záznamech. Újma v 1 případě a 2 záznamech. Nevůle v 1 případě a 1 záznamu. Dotčení povinnosti konšelské v 1 případě a 1 záznamu.

Trestních a právních případů je v knize register 206 v 405 záznamech. Z celkového počtu 1438 záznamů se právních a trestních týká 28,16 % záznamů.

Další, a to třetí skupinou záznamů v knize purkmistrovských register města Žlutice jsou záznamy týkající se majetkových záležitostí jednotlivců, rodin nebo určité skupiny obyvatel, které mají mezi sebou nějaký vztah, buď rodinný nebo smluvní.

Majetkové záležitosti jednotlivců byly rozděleny sestupně. Vyžádání si spravedlnosti dědické ve 43 případech a 58 záznamech. Spravedlnost dědická je vyžádána osobami, které měli v dědictví získat majetek, ale doposud jim majetek nebyl dán nebo smluvená finanční částka nebyla splacena. Dále osobami, které ohlásí nedovolené držení nemovitosti, majetku. Zápis ze dne 22. 4. 1627 se vztahuje k dědickému řízení. V dědickém řízení vystupují dva dědici a jeden žádá u purkmistra dědickou spravedlnost vůči Rohausovi z Wilkishau-Vlkošova,³⁶⁶ který je žadateli povinen vyplatit danou částku. Do těchto záznamů náleží i vyřízení pozůstalosti v 18 případech a 25 záznamech. Zápisy týkající se případu dědictví, kterých se v knize register nachází celkem

DUŠEK, Jan, GABRIELOVÁ, Hana. 2015. Verze: 31. 9. 2017. [cit. 28. 3. 2020]. Dostupné z:<
<https://bara.ujc.cas.cz/slovniky/VusSlovBLG1729/search.php>>

³⁶⁴ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 10 r.

³⁶⁵ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 233 r.

³⁶⁶ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 4 v.

11 a týkají se případu Tomáše Klečky, Johanna Bexaufa a Ludmily Hermolausové. Jedná se o nejobsáhlejší případ v dědických záležitostech. Vyžádání si peněz po nebožce či nebožtíkovi v 17 případech a 20 záznamech. Spravování pozůstalosti ve 12 případech a 12 záznamech. Žádost o ocenění pozůstalosti v 10 případech a 10 záznamech.

Naříkání kšaftu v 9 případech a 12 záznamech. Příklad naříkání kšaftu se vztahuje k zápisu ze dne 5. 3. 1631, kdy Jiří Tyll, syn zesnulého Jiřího Tylla, který přišel do příbytku pana purkmistra Ondřeje Noska, kde učinil prohlášení, že nemá přítele³⁶⁷ k naříkání kšaftu po jeho zemřelém otci a nemohl se objednat. Nechce porušit práva jedné ani druhé strany, což je mu umožněno.³⁶⁸ K tomuto případu se vztahují další dva zápisy, ve kterých Zuzana Eltesová užívala jeho majetek po dobu, co byl na vojně.³⁶⁹ Po jeho návratu je mu částečně vyplaceno dědictví po jeho otci, datováno dne 17. 7. 1631. Dále pak „*czafft spolecznikow*,“³⁷⁰ zápis ze dne 28. 3. 1629, týkající se Coše³⁷¹ a Kotyse, kteří složí sumu 50 zlatých rýnských na purkmistrovském úřadě, k rukám purkmistra Tobiáše Herolta, za dům barvířský, kdy rytíř Wilhelm Dežbánovský z Dežbánova³⁷² a na Štědré je se smlouvou obeznámen jako správce panství Kokořovců. Další osobou zúčastněnou ve kšaftu je Johann Hasaczert s domem hrobníkovským. Kšaft pokračuje smlouvou, že poté každý rok budou splácet částku 14 zlatých rýnských Hasaczertovi a to od roku 1630 až do úplného splacení 205 zlatých rýnských. Dědictví týkající se poddruhů,³⁷³ například zaplacení za nebožku poddruhyni nebo nebožtíka v 6 případech a 6 záznamech.

Další skupinu z majetkových záležitostí jednotlivců tvoří dluhy. Dluhy se v knize register vyskytují v 26 případech a 32 záznamech. Z těchto případů a záznamů je nejpočetnější obelání k platbě dluhu ve 20 případech a 26 záznamech a s obeláním související splátky dluhů v 6 případech a 6 záznamech. Ke splátkám dluhů se vztahují zápisy týkající se kněze Johanna Teoloniuse, kterému byl postupně splácen dluh 10 kop

³⁶⁷ Zplnomocněnou osobu, plnomocníka, který mohl v jednání zastupovat danou osobu.

³⁶⁸ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 76 r, 81 v.

³⁶⁹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 81 v.

³⁷⁰ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 42 r.

³⁷¹ Václav Coš pracoval jako Kokořovský úředník do roku 1632, poté se stal druhým radním. Rytíř Wilhelm Dežbánovský z Dežbánova a na Štědré byl také zaměstnán u Adama Jiřího Kokořovce ve funkci správce panství od roku 1613, následně roku 1629 si s podporou Kokořovců zakoupil postavení měšťana ve Žluticích. V registrech psán Dežbánovský z Dežbánova, v knize uváděno jméno Džbánovský ze Džbánova. Viz HAUBERTOVÁ, Květoslava. Adam Jiří Kokořovec z Kokořova, Zuzana a jejich syn Vilím z Vladaře. K problematice nemanželského dítěte v 17. století. In: *Minulostí západočeského kraje XLVI*. Archiv města Plzně, nakladatelství Kristina Kaiserová, albis international, 2011. ISBN 978-80-86971-40-7. ISSN 0544-3830. str. 87.

³⁷² Tamtéž.

³⁷³ Poddruh byl většinou nájemník, který bydlel u sedláka, měšťana, kde pracoval.

míšeňských grošů.³⁷⁴ K těmto záznamům se vztahuje i spravování dluhů a dlužníků, kteří byli na panství. Ve Žluticích měl dlužníky na panství ke správě určený důchodní písař Jan Schönfelder³⁷⁵. Kvitování nemovitostí, domu, pozemku, statku a příbytku ve 4 případech a 8 záznamech. Povolení vstupu do domu od pana purkmistra, „*wstaupenj z Strany Kwitowanj*“³⁷⁶ domu povoleno. Domovní vstup byl povolen i v případě, kdy se prováděl soupis majetku dlužníka. „*Za priczinau zapisu domovního wstaupenj sobě wyžadaly*.“³⁷⁷ Nachází se zde i případy kvitování dědiny, „*w priczině kwitowanj dědiny*“³⁷⁸ Pokud daný dluh nebyl splacen, docházelo k odstavení majetku. Zápis ze dne 27. 6. 1630 „*Zadagyc, aby mu od P. P. (pana purkmistra) den k Nrzikanj takového obstawunku terminowan byl, czos P. P. żadostj geho neoslyšel, a gemu ten Czwtrtek po etc. den gest terminoval*.“³⁷⁹ Dále propuštění „*Stawnjho Prawa*“ v řízení rukojemství za pekaře, obstaviti mohl z roku 1630. Také i úplné propadnutí majetku nebo zaplacení finanční částky. Propadnouti má 10 kop grošů českých.

Další zápisy, které spadají do majetkových záležitostí jedinců, se týkají majetkových vztahů mezi sousedy, měšťany, městem a s tím související smlouvy, které mezi sebou uzavírali. V tomto výčtu jsou zařazena i povolení k opravám, které vydala městská kancelář ve Žluticích. Jsou zde i smlouvy týkající se koupě nebo prodeje. Dále smlouvy ohledně oprav nemovitostí.

Smlouvy, které se týkají nemovitostí ve 24 případech a 27 záznamech. Z tohoto výčtu prodej nemovitého majetku v 15 případech a 15 záznamech. Například zápis ze dne 4. 6. 1641, kdy Anna Pegrhonová ze Žlutic prodala svůj dvůr pod Městem nad příbytkem Šimona Medka ležícím, Janu Lannerovi za 90 kop míšeňských grošů.³⁸⁰ Z toho se stavebních úprav nemovitostí týkalo 9 případů ve 12 záznamech. Vybourání okna do zdi, která je obvodovou zdí u krčmy. Smlouvy týkající se rukojemství v 15 případech a 23 záznamech. Zápis ze dne 14. 3. 1630, týkající se rukojemství za vězněného Ekla, kdy Ryngvogger, „*jakožto Rukogme Spomoczej sobě jest se te dědiny ujal*.“³⁸¹ Smlouvy o rukojemství se většinou uzavíraly, pokud lidé dávali za osobu záruku, buď v případě dluhu nebo v případě uvěznění, kdy následovalo propuštění dané osoby a ti, kteří

³⁷⁴ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folia 36 v, 70 v, 111 v, 121 v.

³⁷⁵ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 185 v.

³⁷⁶ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1087.

³⁷⁷ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1062.

³⁷⁸ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 11 v.

³⁷⁹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1087.

³⁸⁰ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 171 v.

³⁸¹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1102.

se za osobu zaručili nebo na ní dohlíželi, měli k osobě rukojemství.³⁸² Koupě pozemku ve 14 případech a 20 záznamech, koupě louky, ovčiny, cesty náležející k louce. Svatební smlouvy v 10 případech a 10 záznamech. Svatební smlouva se týká zápisu ze dne 13. 2. 1636, kdy za purkmistrem Bílkem přijdou páni Herolt a Beran, kteří jsou konšely a žádají purkmistra, až bude zasedat rada, „*pokud panj w Stoliczj seděti budou*“, aby se do městských knih zaznamenalo ohlášení a povolení svatby. Žádost je povolena 14. 2. 1636.³⁸³ Povolení oprav v 9 případech a 9 záznamech, oprava střechy na domě, dále oprava zdi mezi sousedními domy. Například zápis ze dne 23. 3. 1673, kdy je podána žádost „*Aurzadu Purgmistrskemu dům zopravovati pro potrebu*.“³⁸⁴ Smlouvy o užívání nemovitého majetku v 8 případech a 10 záznamech. Týkaly se i vložených peněz do hospodářství. Například zápis z roku 1667, kdy peníze *všecky* do hospodářství vložil. Smlouvy o registraci ve 4 případech a 4 záznamech. Smlouvy pro budoucí paměť ve 3 případech a 6 záznamech. Smlouva pro budoucí paměť ze dne 27. 1. 1645 se týká Krištofa Kundtmana z Hladova, který se nemůže dostavit na purkmistrovský úřad a žádá přes svého přítele³⁸⁵ o zápis smlouvy pro budoucí paměť do knih rokovních, aby v pokojnější čas smlouva již mohla sloužiti. Ve smlouvě odkazuje určitou částku pro kostel Nejsvětější Trojice na Hladově. K tomuto případu se vztahuje další zápis ze dne 17. 3. 1645, kdy Krištof Kundtam již na purkmistrovský úřad přišel a složil zde předem oznámený obnos pro kostel Nejsvětější Trojice na Hladově.³⁸⁶ Smlouvy o opatření hospodářství ve 2 případech a 4 záznamech.

Majetkových případů jednotlivců je v knize register 207 v 259 záznamech. Z celkového počtu 1438 záznamů se majetku jednotlivců týká 18,01 % záznamů.

Čtvrtou skupinu tvoří církevní případy. K církevním záznamům náležely tyto zápisy: Opatrování Chrámu Božího v kostele svatého Petra a Pavla a v kostele Nejsvětější Trojice na Hladově ve 2 případech a 72 záznamech. Dále výběr desátku v 1 případě a 3 záznamech, dále záznam o farním hospodářství v 1 případě a 1 záznamu. Tyto případy jsou zahrnuty v majetkových záležitostech města. Dále se zde nacházejí zápisy ohledně výslechu ke kostelním klenotům a výslechu kněze, které jsou zahrnuty v trestněprávních záležitostech města ve 2 případech a 6 záznamech. Záznamy ke knězi Johannovi Teoloniusevi v 1 případě a 4 záznamech jsou zahrnuty v majetkových záležitostech.

³⁸² Rukojemství – rukojmí se dávalo u konšelského soudu, náhrada nákladů při soudním procesu.

³⁸³ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1141.

³⁸⁴ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1264.

³⁸⁵ Zplnomocněnou osobu, plnomocníka, který mohl v jednání zastupovat danou osobu.

³⁸⁶ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 191 r.

Církevních záznamů se v knize register nachází 2 případy v 72 záznamech. Z celkového počtu 1438 záznamů se církevních týká 5,01 %.

Předposlední skupinu tvoří případy majetkových záležitostí města. K majetkovým záležitostem města náležely tyto případy. Obecní příjmy v 10 případech a 12 záznamech. Zápis do *przjmu Obeczny gegjch przigaly*. Kontribuce v 9 případech a 9 záznamech. Zápis za outratu Soldatůw wydano. Zápis z pátku v měsíci květnu (datum je nečitelné, folio poškozeno, další datum je 19. květen) z roku 1633 „*Tyto Osoby niže poznamenane wycztlí Janowj Trnkowj za odwedenj Contribuczcy. Za masso do Žiatzce na dewaty a desaty mesycz za Rok 1632 zadržale. Jan Trnka 80 zlatých a 30 krejcarů, P. Petr Prochazka z posudnjho 40 zlatých a 30 krejcarů, Jan Nosek z Contribuczcy wybrane od podruhůw wesnjczkych 10 zlatých a 30 krejcarů. Jan Sstork z Contribuczcy wybrane od podruhůw z Miesta 6 zlatých.*“³⁸⁷ Zápis z 30. května 1646, sbírka na zaplacení *proffiantu* na Dragouny do Mostu, byla rozdělena po 2 a půl zlatých na osobu, za měsíc květen, dále na zaplacení „*dobytkůw pro Arcy Knižetcy Kuchynj do Egru odeslaných, przi Auržadě Purgkj byli Tito*“ následuje jmenný seznam v čele s panem purkmistrem Papáčkem a dále výčet konšelů a sousedů obce, kteří jsou rozděleni do 4 městských obcí Z 1, a dále Z 2... následuje poznámka, že „*z Podměstj mel bytj Sklonarř, nepostavil se.*“³⁸⁸ Berní a neberní peníze v 7 případech a 7 záznamech. Kvitance³⁸⁹ přijetí peněz v 5 případech a 5 záznamech. Vypravení s úrokem ve 4 případech a 4 záznamech. Úroky ve 3 případech a 3 záznamech. Potvrzení ohledně financí ve 3 případech a 6 záznamech. Ostatek příjmů primasovi ve 3 případech a 3 záznamech. Špitál v 1 případě a 3 záznamech. Výběr desátku v 1 případě a 3 záznamech. Zápisy jsou provedeny se seznamem osob a zaplacenou částkou s poznámkou, že desátek je odveden zpětně za předcházející rok. Výběr desátku z let 1661, 1667 a 1670. Gruntovní peníze ve 2 případech a 2 záznamech. Plat primase v 1 případě a 1 záznamu. Martinský plat v 1 případě a 2 záznamech. Zápis roku 1662, kdy má být vyplacen martinský plat, ale vzhledem k nedostatku financí vyplacen nebyl. Zároveň další zápisy ohledně vánočního platu primase. Propadnutí statečku v 1 případě a 1 záznamu. Farní hospodářství v 1 případě a 1 záznamu.

³⁸⁷ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 103 r.

³⁸⁸ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 202 r.

³⁸⁹ Jest přiznání zaplaceného dluhu. ROSA, Václav Jan. *Thesaurus linguae Bohemicae*. [online]. Praha: Knihovna Národního muzea, nová signatura IV D 81/1-7. Edice © BOUDOVA, Dana, Vojtěch ČERNÝ, FLANDERKOVÁ, Eva, KOUPIL, Ondřej, KRČ, Jakub, LINDA, Jaromír, LINKA, Jan, LUNGA, Radek, LEHEČKA, Boris, LEŠTINOVÁ, Zuzana, NOVÁKOVÁ, Alena, PETRBOK, Václav, RYDLOVÁ, Jana, STICH, Alexandr, STLUKA, Martin, ŠACHLOVÁ, Jana, VALÁŠEK, Martin, ZAHAJSKÁ, Blanka. Verze: 10. 4. 2008. [cit. 4. 4. 2020]. Dostupné z: <<https://bara.ujc.cas.cz/slovníky/rosa/rosafst659.html>>

Majetkových případů města je v knize register 52 případy v 62 záznamech. Z celkového počtu 1438 záznamů se majetku města týká 4,31 % záznamů.

Poslední, šestou skupinu, tvoří zápisy vztahující se k vojenství. Zápisy týkající se vojenství se v knize register vyskytují v nejmenší míře. Jedná se o zápisy zmiňující útratu za procházející vojsko v 1 případě a 1 záznamu a 1 případ, kdy odešel na vojnu v 1 záznamu. Výběr kontribuce, která je uvedena již v majetkových a hospodářských záležitostech města, se týká celkem 9 případů v 9 záznamech, kdy je kontribuce odváděna do Žatce, dále pro dragouny do Mostu, výběr kontribuce od podruhů z města a od podruhů ze vsi, dále odvod kontribuce z *posudnýho*, odpuštění kontribuce, kontribuce na soldáty, vždy po 1 případě a 1 záznamu a ve 2 případech a 2 záznamech odvod kontribuce formou masa³⁹⁰ za 9. a 10. měsíc za rok 1633.

K vojenství se v knize register nacházejí 2 případy ve 2 záznamech. Z celkového počtu 1438 záznamů se vojenství týká 0,14 % záznamů. Pokud bychom do tohoto výčtu zařadily i vojenské kontribuce, výsledek je 0,71 %.

Souhrnný přehled případů podle obsahu zápisů uvádím v následující tabulce, pro větší přehlednost.

Tabulka 3: Typologie případů podle obsahu zápisů³⁹¹

Z celkového počtu zápisů 1438 se těchto zápisů týká 574 případů, na 1 případ vyjde 2,51 zápisů. Najdeme zde však i zápisy, ke kterým se vztahuje pouze jeden zápis. Těchto případů se nachází 13 ve výčtu případů a záznamů. Frekvence počtu zápisů ke správním a hospodářským záležitostem obce je 6,07. Pokud ale odečteme pravidelné střídání purkmistrů ve funkci, ke kterému se nachází celkově 505 záznamů ve 2 případech, vyjde frekvence zápisů 1,29 zápisu na 1 případ. U trestněprávních záležitostí je frekvence 1,97 zápisu na 1 případ. Pro majetkové záležitosti jednotlivců je frekvence zápisů 1,31 zápisu na 1 případ. U církevních zápisů je největší frekvence 36,0 zápisu na 1 případ. Frekvence u církevních záznamů by byla menší, pokud bychom sem započítali i případy, které jsou zahrnuty do jiných záznamů a souvisejí s církevními záležitostmi. Frekvence církevních záznamů po započítání těchto případů a záznamů by byla 12,26 zápisu na 1 případ. Majetkových záležitostí města se týká frekvence 1,19 zápisu na 1 případ. Poslední zmiňované zápisy a záznamy se týkají vojenských záležitostí. Frekvence 1,0 na 1 zápis a 1 případ.

³⁹⁰ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1126–1127.

³⁹¹ Viz přílohy s. VII.

Následně zde uvádím i porovnání s dalšími registry. V registrech města Chlumce nad Cidlinou byly na prvním místě případy, které se týkaly majetkových záležitostí jedinců, které se týkaly dluhů.³⁹² Rovněž v registrech města Jihlavy se nachází na prvním místě případy týkající se dluhů.³⁹³ Druhé místo v registrech Chlumce nad Cidlinou se týkalo trestně právních záležitostí. V jihlavských registrech to byly půjčky. Třetí místo v případech se v registrech města Chlumce nad Cidlinou³⁹⁴ týkalo správních záležitostí obce. V registrech Jihlavy se týkalo dědických záležitostí. Čtvrté místo v případech se týkalo majetkových záležitostí obce v registrech města Chlumce nad Cidlinou. V jihlavských³⁹⁵ registrech se týkalo propuštění poddaných na jiná panství. Páté místo v případech se týkalo migrace obyvatelstva v registrech města Chlumce nad Cidlinou. Šesté místo v registrech Chlumce nad Cidlinou se týkalo církevních záležitostí. Poslední dvě místa v případech se v registrech města Chlumce nad Cidlinou³⁹⁶ týkala případů vojenských záležitostí a jiných neurčených případů. Porovnání těchto register s registry města Žlutic ovlivňují případy střídání purkmistrů, kterých se v knize purkmistrovských register nachází 505. Vzhledem k tomu by první místo zaujaly případy trestněprávní povahy. Druhé místo by náleželo k majetkovým záležitostem jednotlivců. Třetí místo by se týkalo správních a hospodářských záležitostí města. Čtvrté místo by se týkalo církevních záznamů, následovaly by případy majetkových záležitostí města a poslední místo by náleželo vojenským záležitostem.

2.2.4 TYPOLOGIE ADRESÁTŮ PURKMISTROVSKÝCH REGISTER MĚSTA ŽLUTIC 1627–1675

V následující části je uvedeno rozřídění podle typologie adresátů listů, které se v knize purkmistrovských register nalézají. V typologii adresátů je uvedena frekvence adresovaných listů, nejprve je uvedena z celkového počtu 1438 listů. Následně je frekvence adresovaných listů uvedena v dané konkrétní skupině listů.

³⁹² PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 152.

³⁹³ KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90–91.

³⁹⁴ PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 152.

³⁹⁵ KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 90–91.

³⁹⁶ PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 152.

Nejprve je nutno vyčlenit zápisy o pravidelném střídání purkmistrů ve funkci, kterých se v knize purkmistrovský register města Žlutic nachází v celkovém počtu 505. Dále zápisy vztahující se k zápisům *právního zaneprázdnění nebylo*, kterých se v knize nachází 63 v celkovém počtu 568 zápisů bez konkrétního adresáta. Tuto skupinu listů můžeme rozčlenit na dvě skupiny. První, nejpočetnější skupinou, je pravidelné střídání purkmistrů ve funkci v počtu 505. Z celkového počtu listů je to 0,35 % a z počtu listů bez adresáta 0,89 %. Druhou skupinu tvoří zápisy *právního zaneprázdnění nebylo* v počtu 63. Z celkového počtu listů 4,38 % a z počtu listů bez adresáta 11,09 %.

Listy, které městská kancelář adresovala do měst, panství, statků a vsí se v knize purkmistrovských register nacházejí v největším počtu 344 listů, které adresovala 53 konkrétním adresátům. Tyto listy můžeme rozdělit do sedmi skupin podle počtu adresovaných listů, které na dané adresy městská kancelář odeslala.

První skupinu tvoří listy v počtu nad dvacet listů, které městská kancelář adresovala čtyřem adresátům. V této první skupině je Semtěš s největším počtem listů, kterých je třicet devět. Z celkového počtu listů 2, 71 % a z počtu listů adresovaných do měst, panství, statků a vsí 11,34 %. Do Semtěše adresovala třicet devět listů. Z toho jeden list byl určen pro Johanna Nauschla. Jeden list pro Klybarovi. Jeden list pro Haringa od Václava Berana ohledně obeslání na úřad do Žlutic z roku 1637. Jeden list pro Mayera, který se týkal obsílky ohledně manželky své. Další list pro poddruhyni od Hermona. Zbylé listy adresovala městská kancelář rychtáři. Na druhém místě v této první skupině je Domašín s počtem adresovaných listů dvacet sedm. Z celkového počtu 1,88 % a z listů adresovaných městům 7,88 %. Do Domašína adresovala městská kancelář rovněž dvacet sedm listů. Z toho jeden list pro rychtáře Wanturu – ohledně jiného potrestání pro Lohrcze. Jeden list pro Kuczku, ve kterém se jednalo se o uvázané tele, které odcizil a za to má zaplatit 2 nájmy kostelu – list z roku 1652. Další zbylé listy adresovala městská kancelář rychtáři. Třetí místo z první skupiny zaujímá Hladov, kterému adresovala městská kancelář dvacet tři listy. Z celkového počtu 1, 69 % a z listů adresovaných městům 6,78 %. Jeden list byl pro Kundtmana od Kampána – ohledně smlouvy pro budoucí paměť. Další listy městská kancelář adresovala rychtáři. Čtvrté místo v první skupině tvoří listy adresované do Žatce v počtu dvaceti jeden list. Z celkového počtu 1, 46 % a z listů adresovaných městům 6,10 %. Do města Žatce, kde sídlil krajský hejtman, adresovala

městská kancelář rovněž dvacet jedna listů. Z toho se dvanáct listů³⁹⁷ týkalo správního řízení, volby městské rady ve Žluticích. Další listy se týkaly kontribuce.

Druhou skupinu tvoří adresované listy městskou kancelář v počtu od patnácti do sedmnácti listů, které městská kancelář adresovala rovněž čtyřem adresátům. První místo z druhé skupiny tvoří listy adresované do Lomnice v počtu sedmnácti listů. Z celkového počtu 1,18 % a z listů adresovaných městům 4,94 %. Lomnici adresovala městská kancelář sedmáct listů. Z toho patnáct listů bylo určeno pro rychtáře v Lomnici. Jeden list pro poddruhyni z Lomnice. Další list ohledně *cedule rzezanj*. Druhé místo v této skupině tvoří listy, které městská kancelář adresovala do Radětína v počtu šestnáct listů. Z celkového počtu 1,11 % a z listů adresovaných městům 4,94 %. Radětínu adresovala městská kancelář rovněž šestnáct listů. Z toho čtrnáct listů pro rychtáře. Jeden list byl pro Tocara. Další list adresovala Jakobovi Burešovi od Hermona. Třetí místo v této skupině tvoří listy adresované na Dolánku v počtu patnácti listů. Z celkového počtu 1,04 % a z listů adresovaných městům 4,36 %. Na Dolánku adresovala městská kancelář patnáct listů rychtářovi. Do Mlyňan adresovala rovněž patnáct listů rychtářovi. Listy adresované do Mlyňan mají stejnou frekvenci jako listy adresované na Dolánku, vzhledem ke stejnému počtu adresovaných listů.

Třetí skupinu v adresovaných listech tvoří listy, které městská kancelář adresovala v počtu jedenácti a deseti listů. V této skupině je pět adresátů. Největší počet listů městská kancelář adresovala do Kovářova a Štoutova v počtu jedenácti listů. Do Kovářova adresovala jedenáct listů rychtářovi. Do Štoutova adresovala městská kancelář rovněž jedenáct listů pro rychtáře. Z celkového počtu adresovaných listů 0,76 % a z listů adresovaných městům 3,19 %. Manětínu adresovala deset listů pro městskou radu. Do Mostce adresovala městská kancelář deset listů pro rychtáře. Z celkového počtu adresovaných listů 0,69 % a z listů adresovaných městům 2,91 %. Shodnou frekvenci mají i listy, které městská kancelář adresovala do Chýše. Chýše obdržela deset listů. Devět listů pro rychtáře a jeden list od Václava Berana pro Peylovi, který se týkal svatební smlouvy.

³⁹⁷ 12 listů ohledně volby městské rady ve Žluticích byly adresovány ještě soudci Soudu Komorního v Království Českém a Kokořovcům z Kokořova. Tyto listy jsou započítány pouze jednou u žateckého hejtmána – Žatec. Komorní soud království Českého počátek jeho vzniku je z doby Václava IV., který většinu záležitostí spravoval sám, a proto nechal vzniknout komorní soud, u kterého záležitosti vyřizovali úředníci soudu dvorního, kteří sem byli od Václava IV. delegováni, například hofmistr. Název získal podle oddělení se z dvorního na komorní. Viz HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 57.

Čtvrtou skupinu tvoří listy v počtu od osmi listů do pěti listů, které městská kancelář adresovala sedmi adresátům. Největší počet adresovala do Vlkošova a Horního Slavkova v počtu osmi listů. Z celkového počtu listů 0,56 % a z listů adresovaných městům 2,33 %. Frekvence je shodná u obou adresátů. Vlkošovu adresovala městská kancelář osm listů. Například jeden list pro M. Kluga z roku 1627. Do Horního Slavkova adresovala městská kancelář osm listů. Jeden list pro Scotta, který se týkal obsílky k právu rychtářskému. Druhé místo ve čtvrté skupině těchto adresovaných listů zauímají listy v počtu sedmi listů. Z celkového počtu 0,49 % a z celkového počtu adresovaných listů městům 2,03 %. V těchto případech je opět shodná frekvence adresovaných listů. Na Vladař sedm listů. Například jeden list byl adresován Hovorkovi. Do Toužimi adresovala sedm listů. Stejný počet listů adresovala i do Plzně. Z toho jeden list z data 11. 3. 1650 byl adresovaný plzeňskému mistru malířskému. List byl od Šimona Kobylského. Jednalo se o obraz, který si nechal na památku svého syna vymalovat Ferdinand Štampach do kostela Nejsvětější Trojice na Hladově ve Žluticích. V listě se píše, že obraz má malíř odevzdat ve městě Žlutice panu hraběti Czerninovi. Dále se dočteme, že zaplacen za obraz bylo 8 zlatých a 30 grošů.³⁹⁸ Zbylé listy byly adresovány pro úředníka města Plzně. Z nichž jeden list jedná o výhostním listu kováře, který se chce stěhovat do Plzně a své měšťanství vyplatí tak, že tři léta *zvostane a výhost vyplatí*.³⁹⁹ Z toho byl jeden list adresován Adamovi Eyererovi do Plzně. Předposlední skupinu z této skupiny adresátů tvoří listy adresované na Andělskou Horu. Z celkového počtu adresovaných listů 0,42 % a z listů adresovaných městům 1,74 %. Na Andělskou Horu adresovala šest listů. Z toho tři listy adresovala rychtáři ohledně mordu Norha, který spáchal. Poslední skupiny tvoří listy adresované do města Lokte. Z celkového počtu listů 0,35 % a z počtu adresovaných listů městům 1,45 %. Do Lokte adresovala pět listů. Všechny listy byly adresovány městské radě.

Pátou skupinu tvoří listy, které adresovala městská kancelář v počtu tři listy k jedenácti adresátům. Frekvence je u těchto listů ve všech případech shodná. Z celkového počtu adresovaných listů 0,21 % a z počtu adresovaných listů městům 0,87 %. Do Chebu městská kancelář adresovala tři listy. Například jeden list pro knížecí kuchyni, který se týkal zaplacení dobytka z kontribuce. Zbylé listy adresovala městské radě. Na Chlum městská kancelář adresovala tři listy pro rychtáře. Do Valče tři listy. Jeden list pro Půchovu. Do Kolečova adresovala městská kancelář tři listy. Z toho dva pro rychtáře a

³⁹⁸ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 220 r.

³⁹⁹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 312 r.

jeden list pro písaře. Kysíblu adresovala tři listy. Ve všech případech byly adresovány kysíbelskému úředníku. „*P. Úřzednjk Kysyblsky na miste a k rucze Jana Kayla ze wsy Jawornjgo.*“⁴⁰⁰ Do Mostu adresovala tři listy. Dva listy se týkaly kontribuce ohledně sbírky na dragouny. Zbylé listy byly pro městského úředníka. Do Novosedel adresovala tři listy. Do Podbořan adresovala tři listy pro rychtáře. Jeden list pro Nycla. Do Radotína adresovala tři listy. Verušičkám rovněž adresovala městská kancelář tři listy. Záhořicím dva listy pro rychtáře. Jeden list se týkal nákupu čtvrt tuny rybího sádla pro Ebrta.

Šestou skupinu tvoří listy, které městská kancelář adresovala jedenácti adresátům v počtu dvou listů. Rovněž frekvence adresovaných listů bude v tomto případě shodná u všech. Frekvence z celkového počtu adresovaných listů 0,14 % a z adresovaných listů městům 0,58 %. Do Bečova adresovala dva listy. Jeden list pro Friata od Stříbrského z roku 1636. Do Březové adresovala dva listy. Do Kralovic adresovala rovněž dva listy. Do Lažan dva listy. Z toho jeden list pro rychtáře Johanna Stěpana. a jeden list od Hasaczerta. Do Lochotína dva listy pro rychtáře. Mlýncům dva listy pro rychtáře. Do Prohoře dva listy pro rychtáře. Do Pšova adresovala městská kancelář dva listy. Do Ratiboře dva listy. Do Valova dva listy. Do Verušic rovněž dva listy.

Poslední, sedmou skupinu, tvoří listy adresované ke dvanácti adresátům v počtu jednoho adresovaného listu. i v těchto případech je frekvence shodná. Z celkového počtu adresovaných listů 0,07 % a z celkového počtu adresovaných listů městům 0,29 %. Jeden list do Drahovic a Herstošic. Do Chotěšova jeden list od Mazánka a jeden list do vsi Oboře. Do Karlových Varů jeden list ze dne 12. 10. 1634 pro Wenzela Warskýho z wezenj satlavnjho. Jeden list do Nejdku pro rychtáře Michaela Bayera z 5. 3. 1650 - ohledně německých emigrantů. Jeden list do Plané. Jeden list do Protivce, Stružné, Střídky a do Štáhlav. Apelačnímu soudu⁴⁰¹ do Prahy jeden list na žádost Maruše Lanerové.⁴⁰²

Druhou nejpočetnější skupinou adresovaných listů jsou listy adresované obyvatelům ve městě Žlutice. V celkovém počtu tři sta osm listů. Listy jsou rozděleny podle oslovení. Oslovení *soused zdejší a spolusoused zdejší* tvoří první skupinu. *Sousedé a obyvatelé* skupinu druhou, *spolusousedé a sousedé pod městem* skupinu třetí, čtvrtou

⁴⁰⁰ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 68 v.

⁴⁰¹ Apelační soud v Praze – zřízen 20. 1. 1548, se nazýval *Rada nad apelacemi*, odvolací soud pro poražená města od roku 1583, od roku 1611 pro všechna česká města. Funkce odvolací soudu. Od roku 1644 rozšíření apelačního soudu i na zemské soudy, které neměly inapelačnost. V roce 1651 se další pravomoc apelačního soudu rozšířila, poté co byla zrušena hejtmanská lén německých. Viz HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 99, 124.

⁴⁰² SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 158 r.

skupinu s oslovením *spolusoused* a poslední pátou skupinu *poddruhové*. Adresáty ve městě Žlutice můžeme rozdělit do pěti skupin. Sousedům zdejším, kterým byl adresován největší počet listů, v celkovém počtu sto sedm. Frekvence je u těchto listů z celkového počtu listů 7,44 % a z listů adresovaných obyvatelům ve městě Žlutice 34,74 %. Na druhém místě, co se týká počtu adresovaných listin, které byly odeslány a byly adresovány sousedům a obyvatelům ve městě Žlutice, v celkovém počtu sto dva listy. Z celkového počtu adresovaných listů je frekvence 7,09 % a z listů adresovaných obyvatelům ve městě Žlutice 33,12 %. Třetí v počtu adresovaných listů byli *spolusousedé pod městem*, kterým bylo adresováno celkem sedmdesát dva listy. Z celkového počtu adresovaných listů 5,00 % a z počtu listů adresovaných obyvatelům ve městě Žlutice 23,37 %. Čtvrtou skupinou adresátů byli *spolusousedé s počtem listů dvacet jeden*. Z celkového počtu listů 1,46 % a z listů adresovaných obyvatelům ve městě Žlutice 6,82 %. Poslední, pátou skupinou, která obdržela nejméně listů, v celkovém počtu šesti listů, byli *poddruzi*. Z celkového počtu listů 0,41 % a z celkového počtu listů adresovaných obyvatelům ve městě Žlutice 1,95 %.

V následujících výčtech listů jsou pro přehlednější názornost uvedeny pouze některé příklady těchto listů, které byly adresovány k daným adresátům.

Z toho *sousedům zdejším* adresovala městská kancelář nejvíce listů. V počtu sto sedm listů. Jeden list pro *spolusousedu zdejšího*, pro Woltra, která se týkala obsílky od Běnovského z roku 1637. Tišerovi – ohledně prasat z roku 1637. Jeden list Wokřínkovi ohledně syna zplozeného. Jeden list Wlisovi, že je šelma zrádce, týkal se švédských soldátů. Dále jeden list pro Kleymara, týkal se povolání k výslechu. Jedna obsílka od Herolta pro Rydla ke splacení domu. Rainbortovi k výslechu jeden list. Jeden list Swobodovi, že spáchal *vejstupek*. Jeden list Sedlmayerovi od Hertla ohledně doplacení domu, aby *peníze složil*.

Sousedům a obyvatelům města Žlutice adresovala městská kancelář celkem sto dva listy. Jeden list pro Slepíčku. Jeden list pro Kvasničku, že urazil čest Házlera. Další list pro Kvasničku ohledně odkladu k urážce cti. Jeden list pro Plycze. Jeden list s oslovením obyvatel *soused – ohledně žádosti z 12. 3. 1628*. Jeden list pro Skalu se týkal sročení, byl od Czichalovského. Jeden list s obesláním pro Klečku. Od Mazánka jeden list s odpovědí pro kantora Stránského.

Spolusousedům pod městem Žlutice adresovala městská kancelář sedmdesát dva listy. Například s oslovením *soused podměstský*. Jeden list pro Johanna Slepíčku z roku

1627 od Běnovského. Rainbortovi od Stříbrského z roku 1636 - jeden list ohledně statečku. Další jeden list *sousedě pod městem*. Jeden list Perzinkovi ohledně domu.

Další kategorii tvoří listy adresované spolusousedům v počtu dvaceti jedna listů. Jeden list pro Hlawsu od Noska.

Městským poddruhům bylo adresováno šest listů. Z toho byl do městského špitálu adresován jeden list pro *chudého špitála Popluha*.

Církevních záležitostí se týkalo celkem osmdesát čtyři listy. Církevních adresátů se týkají dvě skupiny. První a nejpočetnější skupinu tvoří listy adresované konkrétním kostelům ve Žluticích v celkovém počtu sedmdesát dva listy. Z celkového počtu listů 5,01 % a z listů týkajících se církevních záležitostí 85,71 %. Druhou skupinu tvoří listy adresované kněžím, kterým městská kancelář adresovala dvanáct listů. Z celkového počtu listů 0,83 % a z listů týkajících se církevních záležitostí 14,28 %.

Sedmdesát dva listů adresovala do kostelů ve Žluticích – kostelu svatého Petra a Pavla bylo adresováno čtyřicet čtyři listy a kostelu Nejsvětější Trojice na Hladově dvacet osm listů. Frekvence u kostelů z celkového počtu 3,05 % a 1,95 %, frekvence z listů týkajících se církevních záležitostí 52,38 % a 33,33 %.

Dvanáct listů adresovala městská kancelář kněžím ve Žluticích. Z toho tři listy se týkaly desátků. Dva listy byly adresované na dvůr ctihodného kněze Teloniuse od Bílka. Jeden list byl adresován faráři do vsi Oboře, který původně bydlel v Kligenthalu.⁴⁰³ Zbylé listy adresované kněžím se týkaly kostelních klenotů a zpovědi v počtu šesti listů.

Městským úředníkům ve Žluticích bylo adresováno celkem šedesát devět listů. V těchto listech se jedná o vnitřní, úřední a listinnou komunikaci mezi jednotlivými úředníky spravujícími různé úřady, které jim příslušely. Listy byly posílány na základě ústního nebo písemného podání. Dále jsou zde přiřazeny listiny, které odpovídají na písemná podání, která se vztahovala k ukončeným jednáním. Tyto listy můžeme rozdělit do čtyř skupin, kdy největší počet listů byl adresován městské radě v celkovém počtu čtyřiceti listů. Z celkového počtu listů 2,78 % a z počtu listů adresovaných úředníkům ve Žluticích 57,9 %. Následující druhé místo v počtu osmnácti adresovaných listin náleželo purkmistrovi. Z celkového počtu listů 1,25 % a z počtu listů adresovaných úředníkům ve Žluticích 26,16 %. Třetí skupinu tvoří listy adresované rychtáři pod městem Žlutice v počtu deseti listů. Z celkového počtu listů 0,69 % a z počtu listů adresovaných

⁴⁰³ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1181.

úředníkům ve Žluticích 14,49 %. Poslední, čtvrtou skupinu, tvoří jeden list adresovaný úředníkovi. Z celkového počtu listů 0,07 % a z počtu listů adresovaných úředníkům ve městě Žlutice 1,45 %. V tomto výčtu je u některých případů blíže popsána vnitřní listinná komunikace. Listy, které jsou zde zmíněny, jsou započítány pouze u případů, ke kterým náležejí, aby nedošlo ke zdvojenému počtu listů.

Radě Města Žlutice bylo adresováno celkem čtyřicet listů s oslovením *Páni Obecní Konšelé*. Například jeden list je od rytíře Adama Materny z Kwietnicz, který byl adresovaný *Slovutným Pánům*. Týkal se rukojemství Klemayera za Eltese – datováno 6. 12. 1651.⁴⁰⁴

Purkmistrovi bylo adresováno osmnáct listů. Jeden z těchto listů se týká výpovědi chudého Popluha. Dopis začíná oslovením „*Slowutne Opatrnosti Pane Purkmistrě*“, ze dne 13. 6. 1628. Další list adresovaný purkmistrovi Campánovi⁴⁰⁵ z 9. 9. 1669, je „*Od poručení Pánů Krajských Hejtmanů a Pana Rytmistra Leopolda N., který se týká Nové Soldátské Justitii, kterou dělali tesaři k městu a obci náležející, dal purkmistr do knih rokových zapsat, že kdyby se našel někdo, kdo by takové osoby vyzdvihoval, nebo vytejkal, tak má mu propadnouti pokuta ve výši 10 kop míšeňských grošů a k tomu 2 neděle v trestnici pozůstávati*.“⁴⁰⁶ Jeden list od Wayse, aby bylo povoleno vybourání zdi, ve které bude okno do sladovny.

Rychtářovi pod městem Žlutice bylo adresováno celkem deset listů. Z těchto listů jsou tři listy, které byly doručeny do městské kanceláře. Jeden z těchto listů je adresován radním Johannovi Papáčkovi a Šimonovi Běnovskému. List píše mlynář Adam Hertl z Havelského mlýna. Datován je 5. 11. 1669. Další list pro rychtáře od Pryknera, který byl věřitelem, aby mu zaplatili. Pro úředníka jeden list od Pokorné sousedky zdejší pro Blažka, aby sekret uložil.

Šlechticům městská kancelář adresovala celkem čtyřicet sedm listů. Listy adresované šlechticům můžeme rozdělit do pěti skupin. Nejpočetnější a první skupinu tvoří listy adresované pro rytíře Wilhelma Dežbánovského z Dežbána v celkovém počtu devatenácti listů. Z celkového počtu listů 1,32 % a z počtu listů adresovaných šlechticům 40,42 %. Druhou skupinu tvoří listy adresované vrchnosti ve městě Žlutice Kokořovcům z Kokořova, kterým bylo adresováno patnáct listů. Z celkového počtu listů 1,04 % a

⁴⁰⁴ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1214.

⁴⁰⁵ Zde se již nejedná o zmiňovaného Řehoře Kampána, ale o Jiřího Albína Kampána.

⁴⁰⁶ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 312 v.

z počtu listů adresovaných šlechticům 31,91 %. Třetí skupinu tvoří listy adresované pro rytíře Joachima Rakla z Banisdorfu⁴⁰⁷ v počtu osmi listů. Z celkového počtu listů 0,56 % a z počtu listů adresovaných šlechticům 17,02 %. Další, čtvrtou skupinu, tvoří listy adresované pro rytíře Adama Karla Maternu z Kwietnicz v počtu čtyř listů. Z celkového počtu listů 0,28 % a z počtu listů adresovaných šlechticům 8,51 %. Poslední, pátou skupinu, tvoří jeden list adresovaný pro rytíře Christophera Huwara⁴⁰⁸ z Radotína. Z celkového počtu listů 0,07 % a z počtu listů adresovaných šlechticům 2,13 %.

Rytíři Wilhelmu Dežbánovskému z Dežbánova bylo adresováno devatenáct listů, z toho dva listy se týkaly svědecké výpovědi. Šest listů bylo odesláno k předvolání ohledně sirotků a zbylé listy obeznamovaly vrchnost o řešených případech. Například uvěznění, odstavení majetku nebo odkladu. Jeden list ohledně Perzinky. Další list se týkal barvíře od Herolda. Rytíř Wilhelm Dežbánovský z Dežbánova byl Kokořovským úředníkem.

Kokořovcům z Kokořova bylo adresováno patnáct listů. Z toho jeden list Adamu Jiřímu Kokořovci od Rady Města Žlutic a Rakovníka – ohledně Jana Lanera mladšího s datem 28. 7. 1627.⁴⁰⁹ Další list je Adamu Jiřímu Kokořovcovi adresován od *Aurzadu téhož Miesta* ohledně složení finanční částky. Jeden list od Margarety a Pavla Wokřínkových – ze dne 14. 7. 1628. Další list pro Kokořovce z Kokořova od Konšelského úřadu města Žlutic a týkal se peněz na kostel svatého Petra a Pavla. Jeden list s oslovením *vrchnosti* od rychtáře z Domašina Wantury, který se přimlouvá za propuštění poddaného a jeden list s oslovením *naše kněžna*, který se týká Krossmady – datováno 25. 7. 1631.⁴¹⁰

Rytíři Joachimovi Raklovi von Banisdorf bylo adresováno osm listů. List z roku 1628 z 13. 2. se týká domovního vstoupení společně se Šremfem do příbytku Slepíčky seniora a Margarety Jamenské ohledně kvitance majetku. Rytíř Joachim Rakl zde vystupuje jako svědek.⁴¹¹ Další list pojednává o zlehčení jeho osoby. Jeden list od Zuzany Kalihrachové,

⁴⁰⁷ Jáchym Rakl je uváděn viz HAUBERTOVÁ, Květoslava. K vývoji a stavu obyvatel ve Žluticích a okolí v 17. století. In: *Západočeský historický sborník 6*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 2000. s. 150. U Rakla se nevyskytuje titul rytíř, ale uvedeno je jméno a příjmení jako typ prostého zápisu v matrice pohřbených. Na foliu 91 r. je uváděn společně s Vilémem Dežbánovským z Dežbánova-ohledně zvolení rady s tím, že je napsáno-*ráčil se dožádati urozených a stečných rytířů*. Viz SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 91 r.

⁴⁰⁸ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1039. Jméno a místo je nečitelné.

⁴⁰⁹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 7 r.

⁴¹⁰ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1108.

⁴¹¹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1062.

datovaný na svatého Václava z roku 1627. Jeden list od Trhosse. Jeden list ohledně Anny Robové od Eliáše Eltese.⁴¹²

Rytíři Adamu Karlu Maternovi z Kwietnicz byly adresovány tři listy s odpovědí. Rytíři Christophu Huwarovi z Radotína jeden list ohledně svědectví.

Cechům městská kancelář adresovala osmnáct listů. Tyto listy můžeme rozdělit na dvě skupiny. Na skupinu listů adresovaných různým řemeslům a skupinu listů, která byla adresována mlynářům. První skupině bylo adresováno jedenáct listů. Z celkového počtu listů 1,18 % a z listů adresovaných cechům 61,11 %. Mlynářům bylo adresováno sedm listů. Z celkového počtu listů 0,49 % a z listů adresovaných cechům 38,89 %.

Listy, které městská kancelář adresovala řemeslům, bylo jedenáct. Jeden list pro *walcharže*. Jeden list pro krčmáře hořejšího, že huntoval maso. Jeden list od Bílka pro nehodné pivo. a jeden pro staršího z cechu. Jeden list pro soukeníky.

Mlynářům městská kancelář adresovala sedm listů. Václavskému mlýnu, který náležel ke Štoutovu, byly doručeny celkem čtyři listy. Jeden list pro mlynáře z data 2. 7. 1637. Do Hawelského mlýna byly doručeny dva listy a do Wanikovského mlýna byl doručen jeden list.

K vojenství není zařazen žádný list, vzhledem k tomu, že ani jeden záznam, který se vyskytuje v knize purkmistrovských register, nebyl adresován vojenskému veliteli či jinému vojenskému důstojníkovi. Veškeré zápisy, které se týkají vojenství, jsou adresovány městským radám nebo úředníkům do Žatce, Mostu, Chebu. Vztahují se k zápisům o procházejícím vojsku nebo k výběrům kontribuce. Ve většině případů jsou zařazeny do majetkových záležitostí jednotlivců a majetkových záležitostí města, protože se vztahují k hospodaření města.⁴¹³ Vojenství se týká poměrně malý počet zápisů, přesto že po celou dobu probíhala třicetiletá válka.

Následně uvádím rozdělení zápisů podle adresátů v tabulce. Dále pak uvádím porovnání s registry města Chlumce nad Cidlinou.

Tabulka 4: Rozdělení zápisů podle adresátů⁴¹⁴

Zde uvádím porovnání s registry města Chlumce nad Cidlinou. V registrech města Chlumce nad Cidlinou zaujaly první místo adresované listy do měst. Druhé místo patřilo

⁴¹² SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1115.

⁴¹³ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1126–1127, 1193.

⁴¹⁴ Viz přílohy s.VIII.

listům adresovaným do panství. Třetí místo náleželo listům adresovaným duchovním. Čtvrté místo císařským a zemským úřadům. Páté místo tvořily listiny adresované měšťanům. Šesté místo listy adresované vojenským velitelům. Sedmé cechům. Poslední dvě místa zaujaly adresované listiny do univerzit a nižší šlechtě a blíže neuvedené adresy.⁴¹⁵ V registrech města Žlutic zaujímá první místo neuvedený adresát. Opět zde ovlivňuje adresáty pravidelné střídání purkmistrů, u kterých není uveden adresát a dále zápisy vztahující se k *žádnému právnímu zaneprázdnění nedošlo*. Těchto zápisů se nachází 505 a 63. Druhé místo v adresátech se týká měst, panství, statků a vsí. Těmto adresátům bylo adresováno 344 listů. Adresovány byly jak rychtářům, městským radám, tak jednotlivým osobám. Velmi početnou skupinu tvoří listy adresované obyvatelům ve Žluticích v počtu 308 listů. Je zřejmé, že purkmistrovská kancelář ve Žluticích se ve velké míře zabývala záležitostmi, které se týkaly samotného obyvatelstva. Záležitosti se týkají například dědictví, nářků cti, žádostí o odklad a dalších záležitostí. Čtvrtou skupinu adresátů tvoří církve. Zde jsou adresáti ovlivněni poměrně velkým počtem listů, které byly adresovány kostelům ve Žluticích v počtu 72 listů. Páté místo v adresátech se týkalo městských úředníků ve Žluticích, kterým bylo adresováno 69 listů. Předposlední skupinu adresovaných listů tvořila šlechta, které bylo adresováno 47 listů. Poslední skupinu tvořily listy odeslané cechům v počtu 18 listů.

⁴¹⁵ PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámrsrk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. ISSN 231-6307. s. 154.

3 TĚMATA V KNIZE PURKMISTROVSKÝCH REGISTER

3.1 VYBRANÁ TĚMATA

V knize purkmistrovských register se nachází nepřehledné množství zápisů. Rozhodla jsem se pro ukázkou těchto několika zápisů, které se vztahují k rozličným tématům a zároveň jsou typické pro zápisy, které se v knize purkmistrovských register nacházejí ve větších počtech. Příklady jmenování městské rady a střídání purkmistrů ve funkci, dále případ ukrytí kostelních klenotů a případ dědictví. V příkladu o Samuelovi je zastoupeno utržení na cti, které se vztahuje k jeho matce Elisabet, dále příklad rukojemství a následné propuštění z věznění. Jako první zmiňuji příklady zápisů o jmenování Rady Města Žlutic. Zápisy uvádím dva pro lepší příkladnost, kdy ve druhém jmenování městské rady se nachází i jmenování hajných nad řekami panskými a i nad Horou. Druhým typem zápisů, které zde uvádím, jsou zápisy o střídání purkmistrů ve funkci, kterých je v knize register 505. Třetí příklad, který zde uvádím, se týká ukrytí kostelních klenotů a klíčů od těchto klenotů. O ukrytí kostelních klenotů existuje zmínka v knize *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání* od Karla Fleißnera, tudíž jsem se rozhodla uvést tento příklad v podrobnostech. Další příklad, který je zde uveden, se týká případu dědictví po manželce Anně a jejím pozůstalém manželovi Tomáši Klečkovi, který se svého dědictví, alespoň podle zápisů, pravděpodobně nedočkal. Pokud budeme v knize register zjišťovat veškeré zápisy vztahující se k jeho jménu, dojdeme k zápisu, kdy Tomáš Klečka má veškeré „statečky propadnuté“, možná se Klečka i zadlužil, vzhledem k tomu, že si vypůjčoval peníze i v Toužimi od „Margarety Mary.“⁴¹⁶ Poslední případ se týká již zmiňovaného neposlušného syna Samuela, který je pozůstalým synem bývalého radního Matěje Nepilého. Samuel je příkladem „zlaté mládeže“ novověku. Je velká škoda, že se ve většině případů, které jsou zde zapsány, nedozvíme konec nebo rozřešení. Příklady, které zde uvádím, reprezentují zápisy purkmistrovských register.

3.1.1 JMENOVÁNÍ MĚSTSKÉ RADY VE ŽLUTICÍCH

Léta 1632 v pondělí 3. května. Urozený a statečný rytíř pan Adam Jiří Kokořovec z Kokořova na Žluticích, Vlkošově a Hrádku Prohořském etc. J. M. C. Rada a Místo držící v tomto Království českém, ráčil jest se urozených a statečných rytířů pana Vilíma Dežbánovského z Dežbánova etc. a p. Jáchyma Rakla z Baninsdorffu etc. dožádati, aby na místě jeho úřad větší „Konsselský a Rychtarzsky změnily a tyto Osoby do Powinnostj

⁴¹⁶ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3. s. 1133.

Konsselské zase wolilj.“ Následuje jmenný seznam volených konšelů, primase a rychtáře.⁴¹⁷

„W Pátek 25. May Anno 1646 Wysocze Urozený Pan Pan Jirzi Petr Kokorzowec z Kokorzowa na Zluticz, Stiahlawech a Pratenstejně. J. M. C. Radda⁴¹⁸ a Saudce Slawneho Saudu komorniho w Kralowství Czeskem. Racžil Raddu zmenitj, a zase do Powinnostj Konsselske Welke Raddy tyto Osoby Wolytj.

Pan Prymas P. Jan Hermolaus, P. Jirzi Kampanus, P. Elias Eltes, P. Jan Wolssansky, P. Jakub Stribrzsky, P. Jirzi Bilek, P. (Jirzi) Mazanek, P. Mathaus Papaczek, P. Jan Klemayer, P. Jan Herttl, P. Jan Laner, P. Jan Bexauff, Pan Rychtarz Ezechiel Trnka.

P. Aurzedniczy Obecny P. Waczlaw Beran, Ssimon Swoboda, Martin Mykuta, Ssimon Walys, Matěj Hassaczerth, Mathauss Czerny

P. Starssj z Obcze P. Rychtarz Ezechiel Trnka, Jan Branda, Matěj Sstiahlawsky, Jan Pegrhon, Jan Trhoss, Krystoff Weis

Hajn nad Rzekamj Panskymj Jan Trhoss, Jirzj Bekh

Hajn nad Horau Mattěj Ssenffelder, Jirzj Korzinek⁴¹⁹

3.1.2 STŘÍDÁNÍ PURKMISTRŮ VE FUNKCI

„Pan Tobyas Herolt ourzad Burgmystrsky přigal we Cztwrtek po novem Lethe. Letha 1631. Pomoc nasse z Nebe.⁴²⁰

3.1.3 KOSTELNÍ KLENOTY

Žlutice, během třicetileté války, plenila procházející vojska. Jak je ze zápisů zřejmé, městská rada se rozhodla pro ukrytí cenných kostelních klenotů.

V pondělí, na památný den Michala archanděla 29. září 1636, se na purkmistrovském úřadě započal výslech kostelníků, kteří před švédskými oddíly ukryli kostelní klenoty.⁴²¹ U výslechu na radnici byli přítomni: purkmistr Martin

⁴¹⁷ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 91 r, 92 v.

⁴¹⁸ J. M. C. Rziškeho Radda Heytman Krage Zateckeho Rada kraje Žateckého viz SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 3 r.

⁴¹⁹ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 202 v, r.

⁴²⁰ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 74 r.

⁴²¹ Ke kostelním klenotům se vztahuje i stať z roku 1635, která uvádí, že jeden z církevních otců byl vyslýchán na skřipci. „O klíčích nic nevěděl“, jeden klenot jim dal. Viz FLEIBNER, Karl. *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. ISBN 978-80-260-2660-0. s. 36. Dále viz poznámka pod čarou č. 207.

Běnovský, primas Tobiáš Herolt a spoluradní Ondřej Nosek,⁴²² Jan Hermolaus, Jiří Bílek, Eliáš Eltes a Václav Coš.

Otázky kostelníkům pokládal Václav Coš. Nejprve vyslechl Jana Trnku, od kterého se dozvěděl, že klíče od kostelních klenotů jim svěřil pan purkmistr Jan Hermolaus. Dále vypověděl, že po ukrytí klenotů klíče kostelníci vrátili dotazujícímu se Václavovi Cošovi. Na otázku, o jaké klenoty se jednalo, Jan Trnka vypověděl, že se jednalo o monstranci a stříbrný kříž, který byl pozlacený. Z výsledku se dozvíme, že po odemčení kaple a následném vyzvednutí zmíněných klenotů je společně s radou a purkmistrem „*ukryli a opatřili.*“ Jan Trnka dále vypověděl, že ke klenotům přidali i klíče. V tuto chvíli do případu vstupují další svědci. Jan Branda a Petr Procházka. Ti potvrdí, že klenoty mají kostelníci. Jan Branda a Petr Procházka dále uvedli, že pan Václav Coš u toho nebyl přítomen a dodávají, že o klíčích „*nic neví, že neví, kde by mohly být a ani kdo by je mohl mít.*“

Tímto se výslech ukončil a na závěr Václav Coš požádal, za „*Poznamenaj a za wejpis.*“ Celé jednání proběhlo za přítomnosti purkmistra Martina Běnovského a spoluradních.⁴²³

Ve středu 3. prosince roku 1636 se na purkmistrovském úřadě sešli pan Martin Hermon, Šimon Swoboda, Martin Mikuta, Jiřík Mazánek, Jan Herolt, Jan Laner, Jan Toužimský a Pavel Strana, sousedé města Žlutice, společně se „*Staršími z obce téhož města*“ a společně se dohodli, že obešlou „*wedle Prawa a ku Prawu Města Žlutic*“ Jana Trnku a Krištofa Weisa – kostelníky ze žlutického „*Velkého chrámu svatého Petra a Pavla ve Žluticích.*“ Rozhodli se pro výslech na zítřejší den, „*4. x. bris 1636.*“ List byl kostelníkům adresován na adresu do „*Chrámu Páně založeného kostela Velkého svatého Petra a Pavla v témž městě Žluticích.*“ V dopise, který jim byl doručen, uvedli, že se mají dne „*zejtřejšího na Rathaus*“ dostavit. Dále jim v dopise uvedli, že je chtějí vinit z kostelních klenotů. Stříbrného kříže, pozlaceného, posázeného drahými kameny. Dále v listu uvedli, že kříž jim byl svěřen k „*Opatrowanj Poruczenego.*“ List byl zakončen „*Actum Obeslanj*“ za purkmistra toho času pana Jana Wolšanského. Do purkmistrovských register bylo zapsáno, do obsílky dáno a v rejstříku zapsáno. „*Ut. Sup.*“⁴²⁴

⁴²² Ondřej Nosek je uváděn viz HAUBERTOVÁ, Květoslava. K vývoji a stavu obyvatel ve Žluticích a okolí v 17. století. In: *Západočeský historický sborník 6*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 2000. s. 150. Zde je uvedeno, že Nosek zemřel ve věku 83 let, a tento věk je uveden v matrice pohřbených. Zemřel 2. 3. 1640.

⁴²³ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 134 v.

⁴²⁴ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 137 r.

Dne 18. 12. 1636 kostelníci Jan Trnka a Křištof Weis obdrželi druhý list. V listě je jim sděleno, že odpověď na obvinění od pánů „*Starších z obce*“ a na místě obce města Žlutice, „*kdež se klenotu Kostelního dotycze Slozjil.*“ Odpověď budou na Rathause skládat ve čtvrtek, po druhé neděli po Třech Králich, „*22. Januarii Letha 1637 Neyprw.*“ Odůvodněno je to tím, že se na Rathause bude jako obvykle podle předešlých obyčejů a způsobů držet slavnost. „*Slawnost a Pamatka Narozenj Pana Krysta.*“ Po těchto „*Swatczych Wanocznich*“ budou moci kostelníci skládat odpověď. Bez pohoršení práva jedné i druhé strany. Za pana purkmistra Jana Wolšanského toho času.⁴²⁵

Poslední zápis, který se týká kostelních klenotů, je v knize purkmistrovských register datován ve středu 4. února 1637. „*Slowutne a Wzacztnie Pocztiwostj W. M.*“ „*Pane purkmistře a páni radní města Žlutice, páni nám laskaví. Jakož jest nám ze strany jedné a Janovi Trnkovi a Křištofovi Weisovi, ze strany druhé, v té při o zmaření kostelních klenotů, v právě domácím. Máme čas do dvou neděl, od W. M. vložen.*“ Kostelníci Jan Trnka a Křištof Weis se omlouvají, že se nemohou v daném čase dvou neděl na Rathaus dostavit. Dále kostelníci uctivě žádají, aby jim byla dána možnost dalšího k takovým „*Průwodům Podle Práva Městského a 54 Rozdjl. 1. Poprztj raczite.*“ Zápis je zakončen *Actum* ve středu 4. února 1637, W. M. právu poslušný Martin Hermon, Šimon Swoboda a Jiřík Mazánek, starší z obce, plnomocnický i na místě „*P. Consortiów swých. Powoleno. Od Wejpisu dano 6x.*“⁴²⁶

3.1.4 DĚDICTVÍ PO MANŽELCE ANNĚ

Řešení dědických záležitostí je obsáhlou skupinou v knize purkmistrovských register. Tento případ dědictví se týká Tomáše Klečky a jeho dědictví po zemřelé manželce Anně.

Případ dědictví začíná na první advent 30. listopadu 1631, kdy Tobiáš Herolt a Johann Hermolaus obešlou Tomáše Klečku a Jana Bexaufa, vzhledem k „*povinowatj gemu wěnem, podle znenj.*“ Zároveň je případ zapsán i do knih „*Rokownjch.*“⁴²⁷ 16. prosince 1631 však požádá Tomáš Klečka Johana Hermolase a Tobiáše Herolta o umožnění „*ffolku prawnjho*“ až ten „*cztwrtek po novem lethe vžitj*“. Žádosti Tomáše Klečky je od pana purkmistra vyhověno.⁴²⁸

⁴²⁵ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 138 r.

⁴²⁶ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 139 r.

⁴²⁷ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 88 v.

⁴²⁸ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 88 r.

Manželka Tomáše Klečky Anna měla sestru Ludmilu. Ludmila je manželkou Johanna Hermolause, který je radním ve Žluticích. Zároveň otec Anny a Ludmily, Viktorin Bexauf, je otcem i Jana Bexaufa, který je také radním ve městě Žlutice. Viktorina Bexaufa zároveň žádá i jeho syn, který požaduje část z dědictví, která se ho týká. Viktorin Bexauf uvádí, že nechce vydání dědictví pro syna Jana odporovat. Zemřelá Anna byla manželka Tomáše Klečky. Anna dala k opatrování své sestře paní Ludmile, která byla rovněž spoludědičkou statku Viktorina Bexaufa, poměrně velkou sumu peněz. Celkem 72 kop míšeňských grošů. Zároveň i Tomáš Klečka se dožaduje svého dědictví pro své syny. Dědictví by mu mělo býti navraceno. Tomáš Klečka žádá pro své syny 35 kop míšeňských grošů. Pan purkmistr dává Tomáši Klečkovi čas dvou neděl k „*prowozowanj geho*“ obrany. Zápis je zakončen datací v pondělí roku 1632, v den svatě ⁴²⁹Alžběty.⁴³⁰

19. července 1632, je zaslán list Ludmile Hermolausové, manželce Johanna Hermolause, aby se dostavila na „*Rathaus*“ k výpovědi ohledně dědictví po své sestře Anně, která jí svěřila peníze k opatrování. Žádost na obeslání podal Tomáš Klečka na úřadě u Andrease Noska.⁴³¹List je zakončen poznámkou, že se bude jednat o vyslyšení.

V tuto chvíli se začíná případ dědictví poněkud protahovat. Ze zápisu ze dne 28. července 1632 se můžeme dočíst, že obeslaná Ludmila Hermolausová se 22. července 1632 z jednání omluvila, kde zároveň uvedla, že ona proti Tomáši Klečkovi s potřebami „*swymj shotowitj*“ se k zítřku nemohla a podala žádost, aby mohla využít práva „*A 54 užitj ziadam.*“ Můžeme si přečíst i odpověď, která byla Ludmile Hermolausové doručena. V odpovědi se píše, že je jí umožněno užít práva A54. Zároveň se uvádí, že tím Ludmila neporuší práva a spravedlnost ani jedné a ani druhé strany. Je dále uvedeno, že jednání bude do dvou neděl pořád běžících od tohoto data, kdy je jí umožněno využít práva A54. Další jednání je naplánováno na srpen roku 1632.⁴³²

Celý případ dědictví pokračuje dále zápisem z úterý 10. srpna 1632, kdy je Tomáši Klečkovi a zároveň i Ludmile Hermolausové doručen odklad práva města Žlutic. Dočteme se, že právo a spravedlnost nebude porušeno ani na jedné ze stran. Další jednání je nařízeno na „*7bris. 1632.*“⁴³³ Poslední zápis k případu dědictví Tomáše Klečky se uzavírá zápisem z 8. září roku 1632, kdy Tomáš Klečka žádá o odklad, poněvadž jeho

⁴²⁹ Den svatě Alžběty je 5. července.

⁴³⁰ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 95 r.

⁴³¹ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 96 v.

⁴³² SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 96 r.

⁴³³ SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 97 v.

přítel má *pilný odchod* a nemůže se s ním na *Rathaus* dostavit. Tomáši Klečkovi je dána lhůta dvě neděle.⁴³⁴ Se jménem Tomáše Klečky se v knize register vyskytuje zápis ze dne 28. 9. 1634, Tomáš Klečka a Georg Reysik, sousedé města Žlutice. V zápise se můžeme dočíst, že to „*neczim zlym przipomenul, tehdy wsseczku swau sprawedlnost, aneb stateczek, který koliw ma propadnauty.*“⁴³⁵

3.1.5 NEPOSUŠNÝ SYN SAMUEL NEPILÝ

Dne 25. července 1632 na den svatého Jana. Samuel⁴³⁶ je vinen z protivení se panu primasovi Tobiášovi Heroltovi na povinnosti konšelské. Samuel se nevhodně vyjadřoval k panu purkmistrovi, kdy mu měl říci, „*aby on gemu nerozkazowal!*“ Dále se v zápise dočteme, že tím se Samuel Nepilý dopustil činu, ve kterém „*nenależitě zleczzil*“ rozkaz pana purkmistra a zároveň ho tím i potupil. Samuel Nepilý byl dán do šatlavního vězení. V zápise se dočteme i zdůvodnění, proč purkmistr přistoupil k tomu, že mladíka Samuela uvrhl do šatlavního vězení. Dočteme se, že Samuel je ještě v letech nedospělý a „*Matky*⁴³⁷ *swe neposlusnym Synem se uczinilj*“. Samuelovi je dále vytýkáno, že si užívá statečku, který mu pracně dochoval jeho otec a on jen „*utraczy, mrha*“ a zahálky si více než poctivé práce hledí. Pan purkmistr to nemohl už déle přehlížet a Samuelovi, který nedodrжуje povinnosti své a je zahálčivým a neposlušným synkem, poručil „*do 3. leth se prowandrowatj*“. Tak, aby on se v „*Rzemesle swem Sewczowskem*“ pořádně učil a vyučil a něco „*Skusyl*“. Jako pak až na takový způsob, že se od „*Actum w tym dnj prowandrowatj chce a ma, z téhož wezenj Ssatlawnjho na Rukogme on Samuel gest propussten. Rukogmowe geho gsau Adam Sstuber a Jan Pekrhon, Actum w Patek po Sw, Jana Kržitely 1632.*“⁴³⁸

⁴³⁴ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 98 v.

⁴³⁵ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 115 v.

⁴³⁶ Samuel Nepilý je pozůstalým synem Matyáše Nepilého, který býval radním ve Žluticích.

⁴³⁷ Matka se jmenovala Elisabeta Nepilá, k její osobě se vztahuje zápis ze středy 6. srpna roku 1631, kdy ji *Wenzel Ssrakal vyspílá do kurew Tuplowanjch*, to je zapsáno do *Kněch Rokownj*. Viz SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 98, rkp 3. s. 1108.

⁴³⁸ SOKA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13. Folio 94 r, 95 v.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se v první části zaměřila na historii města Žlutic a jeho nejbližšího okolí. Věnovala jsem se podrobně jednotlivým majitelům města Žlutic a privilegiím, která jim byla udělována. Zároveň jsem zmínila i nařízení, které městu odebralo clo z průvozu. Za majitele Žlutic Jakoubka z Vřesovic došlo ve Žluticích nejen k přestavbě hradů, ale i ke stavbě hradu na Zámeckém vrchu. Rovněž uvádím urbanistický rozvoj města, popisuji historické budovy, které se vztahují k majitelům města Žlutic. V období třicetileté války byly Žlutice postiženy nejen procházejícími vojsky, ale i morovou epidemií. Zmiňuji konfiskace, které byly uděleny Kokořovcům z Kokořova. Kokořovci z Kokořova vlastnili město více jak tři století. Během této doby měli velký vliv na utváření města a městské správy. Kniha od Karla Fleißnera, která byla vydána v roce 1936 pod názvem *Die Geschichte der Stadt Luditz in chronologischer Darstellung* a v roce 2012 pod názvem *Dějiny města Žlutic v chronologickém podání*, Muzejním spolkem Žluticka, byla v první části práce stěžejní.

Druhá část bakalářské práce pojednává o vzniku měst a městské správy, zároveň zmiňuje i správu měst poddanských a správu vesnic. Následující část práce je zaměřena na popis Archivu města Žlutic. V této části práce jsem podrobně provedla rozbor archivního pramene *Purkmistrovská registra města Žlutic z let 1625–1675*, jež mi byla stěžejním archivním pramenem. Zmiňuji restaurování register, které bylo provedeno v roce 1981. Nejprve byl proveden formální popis purkmistrovských register, počtů zápisů a časového rozpětí zápisů různých písařů – písařských rukou. Poté následoval samotný rozbor obsahu zápisů a typologie případů podle obsahu těchto zápisů. Z tohoto podrobného rozboru se dozvídáme, čím se městská kancelář ve Žluticích zabývala. V největší míře se zabývala správními a hospodářskými záležitostmi města, do kterých náleželo pravidelné střídání purkmistrů ve funkci. Dále se zabývala trestními a právními záležitostmi, majetkovými záležitostmi obyvatel města a rovněž církevními a vojenskými záležitostmi. Poté následuje rozbor adresátů a určení typologie podle adresátů. Zde můžeme zjistit, jaký rozsah kontaktů mělo raně novověké poddanské město, které mělo i funkci centra, ve kterém se setkávali jak měšťané, tak obyvatelé okolních vesnic. Z tohoto rozboru jsme se dozvěděli, že největší počet listů byl adresován do Semtěše. Dále byly listy adresovány přímo měšťanům ve Žluticích. Následovaly listy adresované kostelům ve Žluticích, úředníkům, vrchnosti, šlechtě a cechům. Součástí analýzy je i frekvence těchto zápisů a porovnání s purkmistrovskými registry dalších měst. Stěžejní mi byla studie Čestmíra Pelikána,

Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649, která byla publikována ve Sborníku prací východočeských archivů 13 v roce 2009. Dalšími podnětnými zdroji mi byly práce od autorů Marka Ďurčanského, Víta Křesadla, Ludmily Sulitkové a Jany Vojtíškové, které se rovněž zabývají registry a městskou korespondencí.

Rozbor purkmistrovských register města Žlutic nám dal nahlédnout do života raně novověké společnosti. Určitě by se dal pramen zkoumat hlouběji v návaznosti k dalším archivním pramenům, které by určitou zkoumanou část nebo celek prohloubily. Podrobný rozbor register nám umožnil bližší pohled na činnost městské rady poddanského města Žlutic v časovém vývoji 48 let.

RESUMÉ

The bachelors thesis is about the municipal book registra from Žlutice, which comes from the 17th century.

The first part of the bachelors thesis covers historical events in the liege town of Žlutice till 17 th century. History of the town Žlutice and its owners. The history of the city was also influenced by its location in the Karlovy Vary region. The first owners town Žlutice, were knights Rýzmburkové since 1280. Jakoubek z Vřesovic also owned town of Žlutice. The knights of Plavno bought the town hall and was written a cancional in Prague. The end of the first chapter deals with the period of the Thirty Years' War, in the town of Žlutice. The Kokořovci from Kokořovova owned town of Žlutice for 303 years, until 1878.

The second part of the bachelor thesis deals with the origin of cities and city administration. With the development of cities, city law was also formed. The towns were dependent on their owners and privileges.

The next part deals with the analysis of archives. Analysis of the municipal book registra from the town of Žlutice, from the Archive of the town of Žlutice, which is in the State District Archive in the city of Karlovy Vary.

Analysis municipal book – registra – of municipal corespondence from Žlutice 1627-1675, which comes from the 17th century. First, a formal description. And diplomatic analysis of the registra. Analysis of the content of the findings and the typology of records and cases. Subsequent analysis of addressees and typology of addressees. The registra was compared with the cities registers, from Chlumeck nad Cidlinou, Královéhradecko, Trutnovsko, Jihlava and Nymburk.

The third part deals with the analysis of five cases of correspondence. Election of the city council. Alternation of burgmister. Church jewels. Inheritance of the deceased wife Anna. And last of all the case of the disobedient son Samuel.

SEZNAM LITERATURY

BÍLEK, Tomáš, Václav. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618*. Praha: Novočeská bibliothéka nákladem království Českého, číslo XXV., 1882. 672 s.

BRODSKÝ, Petr, ed. *Žlutický kancionál 1558–2008. 450 let Žlutického kancionálu*. Sokolov: Fornica, 2008. 103 s. ISBN 978-80-87194-04-1.

BŮŽEK, Václav a kolektiv. *Společnost českých zemí v raném novověku. Struktury, identity, konflikty*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. 1052 s. ISBN 978-80-7422-062-3.

DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír. *Velká turistická encyklopedie. Karlovarský kraj*. Praha: Euromedia group, k.s.- Knižní klub, 2010. 254 s. ISBN 978-80-242-2843-3.

FLEIBNER, Karl. *Dějiny města Žlutice v chronologickém podání*. Žlutice: Muzejní spolek Žluticka, 2012. 234 s. ISBN 978-80-260-2660-0.

GROSS, Alexander. *Dějiny Karlovarského kraje. První díl: Od pravěku do konce feudálního období (1848)*. Karlovy Vary: Krajské vlastivědné muzeum v Karlových Varech, 1954. 167 s.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 586 s. ISBN 80-7106-709-1.

KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. VIII. Díl. V-Ž*. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. 891 s. ISBN 978-80-7277-410-4.

PELANT, Jan. *Znaky a pečetě západočeských měst a městeček*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1985. 287 s.

POCHE, Emanuel a kolektiv. *Umělecké památky Čech. Svazek čtvrtý. T/Ž*. Praha: Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1982. 636 s.

SEDLÁK, Miroslav. *Historický průvodce Karlovarskem*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1962. 187 s.

ŠIMÁK, Josef, Vítězslav. *České dějiny. Středověká kolonisace v zemích Českých. Dílu I. Část 5*. Praha: Jan Laichter, 1938. 1310 s.

Studie v časopisech nebo sbornících

ŘURČANSKÝ, Marek. Nymburská registra z let 1629–1634 jako pramen k dějinám pobělohorské emigrace. In: *Víra nebo vlast? Exil v českých dějinách raného novověku. Sborník z konference konané v Muzeu města Ústí nad Labem ve dnech 5.-6. listopadu 1998*. Ústí nad Labem: Albis international, 2001. s. 291–294. ISBN 80-86067-57-2.

HAUBERTOÁ, Květoslava. Hospodaření města Źlutice na počátku 17. století ve světle knihy obecních počtů. In: *Západočeský historický sborník 7*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 2001. s. 179–216.

HAUBERTOÁ, Květoslava. K vývoji a stavu obyvatel ve Źluticích a okolí v 17. století. In: *Západočeský historický sborník 6*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 2000. s. 145–181.

HAUBERTOÁ, Květoslava. Adam Jiří Kokořovec z Kokořova, Zuzana a jejich syn Vilím z Vladaře. K problematice nemanželského dítěte v 17. století. In: *Minulostí západočeského kraje XLVI*. Plzeň: Archiv města Plzně, nakladatelství Kristina Kaiserová, albis international, 2011. s. 82–107. ISBN 978-80-86971-40-7. ISSN 0544-3830.

KOSAŘ, Martin. Castrum Luticz, Litice nebo Źlutice? In: *Orlické hory a Podorlicko: sborník vlastivědných prací: přírodou, dějinami, současností. Sv. 22/1–2*. Rychnov nad Kněžnou: Muzeum a galerie Orlických hor, 2015 (vyd. 2016). s. 73–79.

KŘESADLO, Vít. Jihlavská česká městská registra v letech 1573–1574. In: *Západní Morava. Vlastivědný sborník ročník I., 1997*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1997. s. 88–93.

PELIKÁN, Čestmír. Registra městské korespondence města Chlumce nad Cidlinou z let (1610) 1614–1649. In: *Sborník prací východočeských archivů 13*. Zámrsk: Státní oblastní archiv v Zámrsku, 2009. s. 131–162. ISSN 231-6307.

SULITKOVÁ, Ludmila. Výjimečná registratura ze 17. století a iniciativní městský syndic. In: *Manu propria... Sborník příspěvků k životnímu jubileu PhDr. Aleny Richterové, CSc.* Edd. ADAMAITIS, Zuzana, PALIČKOVÁ, Tereza. Praha: Národní knihovna ČR, 2012. s. 175–188. ISBN 978-80-7050-614-1.

VOJTÍŠKOVÁ, Jana. Registra a kopiáře městské korespondence dochované v oblasti Královéhradecka a Trutnovska. In: *Východočeské listy historické číslo 23–24, 2005*. Hradec Králové: Historický ústav Fakulty humanitních studií Univerzity Hradec Králové, 2005. s. 457–478. ISBN 80-903509-3-3. ISSN 1211-8184.

Archivní prameny**Státní okresní archiv Karlovy Vary**

Státní okresní archiv Karlovy Vary. Archiv města Žlutice (1375) 1435–1945 ([1980])

13 Purkmistrovská registra 1627–1675 ukn 13

SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č. 13, ukn 13.

98 Kniha přepisů a regist z městských knih (1542) [1910]–1912 rkp 3, (s. 1031–1269)

SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice, poř. č.98, rkp 3.

Internetové zdroje

Archiv města Žlutice, (1375) 1435–1945 ([1980]). Inventare.cz. [online]. SOkA Karlovy Vary, inventáře a katalogy Státního oblastního archivu v Plzni. [cit. 31. 10. 2019].

Dostupné z: < <http://www.inventare.cz/soap-kv/ap0324>>, elektronická archivní pomůcka: < http://www.inventare.cz/pdf/soap-kv/soap-kv_ap0324_00096_am-zlutice.pdf>

Archiv města Žlutice, (1375) 1435–1945 ([1980]). Inventare.cz. [online]. SOkA Karlovy Vary, inventáře a katalogy Státního oblastního archivu v Plzni. [cit. 29. 04. 2020].

Dostupné z: < <http://www.inventare.cz/soap-kv/ap0324>>, elektronická archivní pomůcka: < http://www.inventare.cz/pdf/soap-kv/soap-kv_ap0324_00096_am-zlutice.pdf>

Porta fontium. Listina města Žlutice L1. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 05. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-101?language=cs>>

Porta fontium. Listina města Žlutice L2. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-102?language=cs>>

Porta fontium. Listina města Žlutice L3. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-103?language=cs>>

Porta fontium. Listina města Žlutice L4. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-104?language=cs>>

Porta fontium. Listina města Žlutice L5. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-105?language=cs>>

Porta fontium. Listina města Žlutice L6. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-106?language=cs>>

- Porta fontium*. Listina města Žlutice L7. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-107?language=cs>>
- Porta fontium*. Listina města Žlutice L9. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-109?language=cs>>
- Porta fontium*. Listina města Žlutice L10. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-110?language=cs>>
- Porta fontium*. Listina města Žlutice L11. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-111?language=cs>>
- Porta fontium*. Listina města Žlutice L12. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-112?language=cs>>
- Porta fontium*. Listina města Žlutice L13. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-113?language=cs>>
- Porta fontium*. Archiv města Žlutice. [online]. SOkA Karlovy Vary, soupis listin. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/contents/charter/soap-kv/zlutice?language=cs>>
- Porta fontium*. Listina města Žlutice L20. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-120?language=cs>>
- Porta fontium*. Listina města Žlutice L30. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-130?language=cs>>
- Porta fontium*. Listina města Žlutice L32. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/charter/soap-kv/am-zlutice-132?language=cs>>
- Porta fontium*. Archiv města Žlutice. [online]. SOkA Karlovy Vary, soupis listin. [cit. 06. 08. 2019]. Dostupné z:< <http://www.portafontium.eu/contents/charter/soap-kv/zlutice?language=cs>>
- Porta fontium*. Archiv města Žlutice. [online]. SOkA Karlovy Vary, AM Žlutice. [cit. 29. 4. 2020]. Dostupné z < <http://www.portafontium.eu/contents/charter/soap-kv/zlutice>>

Národní památkový ústav. Památkový katalog. [online]. Zemědělský dvůr. [cit. 09. 08. 2019]. Dostupné z:< <https://pamatkovykatalog.cz/zemedelsky-dvur-15376030>>

Národní památkový ústav. Památkový katalog. [online]. Sloup se sousoším Nejsvětější Trojice. [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z :< <https://pamatkovykatalog.cz/sloup-se-sousosim-nejsvetejsi-trojice-15265009>>

Národní památkový ústav. Památkový katalog. [online]. Radnice. [cit. 10. 08. 2019]. Dostupné z:< <https://pamatkovykatalog.cz/radnice-18369260>>

ROSA, Václav Jan. *Thesaurus linguae Bohemicae*. [online]. Praha: Knihovna Národního muzea, nová signatura IV D 81/1–7. Edice © BOUDOŮVÁ, Dana, Vojtěch ČERNÝ, FLANDERKOVÁ, Eva, KOUPIL, Ondřej, KRČ, Jakub, LINDA, Jaromír, LINKA, Jan, LUNGA, Radek, LEHEČKA, Boris, LEŠTINOVÁ, Zuzana, NOVÁKOVÁ, Alena, PETRBOK, Václav, RYDLOVÁ, Jana, STICH, Alexandr, STLUKA, Martin, ŠACHLOVÁ, Jana, VALÁŠEK, Martin, ZAHAJSKÁ, Blanka. Verze: 10. 4. 2008. [cit. 4. 4. 2020]. Dostupné z:< <https://bara.ujc.cas.cz/slovniky/rosa/rosafst659.html>>

VUSÍN, Kašpar, Zachariáš. *Dictionarium bohemo-latino-germanicum*. [online]. 2. vydání. Praha: 1. polovina 18. století. Edice © LEHEČKA, Boris, BERGER, Tilman, PREJZOVÁ, Lucie, DUŠEK, Jan, GABRIELOVÁ, Hana. 2015. Verze: 31. 9. 2017. [cit. 28. 3. 2020]. Dostupné z:< <https://bara.ujc.cas.cz/slovniky/VusSlovBLG1729/search.php>>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK, GRAFŮ A DIAGRAMŮ

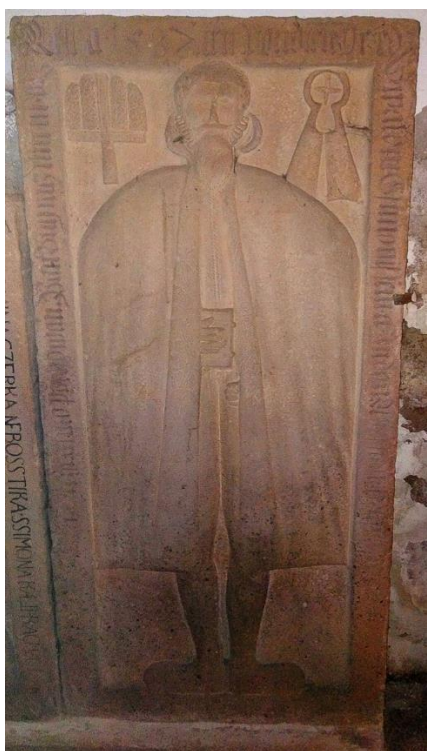
Seznam obrázků

Obrázek 1: Náhrobek Salomina.....	I
Obrázek 2: Náhrobek.....	I
Obrázek 3: Zámecká brána.....	II
Obrázek 4: Muzeum a radnice.....	II
Obrázek 5: Kostel svatého Petra a Pavla.....	III
Obrázek 6: Kostel svatého Petra a Pavla.....	III
Obrázek 7: Sloup Nejsvětější Trojice.....	IV
Obrázek 8: Znak města.....	IV

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet zápisů v registrech od roku 1627 do roku 1675	31
Tabulka 2: Písařské ruce.....	32
Tabulka 3: Typologie případů podle obsahu zápisů.....	50
Tabulka 4: Rozdělení zápisů podle adresátů	60
Tabulka 1: Počet zápisů v registrech od roku 1627 do roku 1675	V
Tabulka 2: Písařské ruce.....	VI
Tabulka 3: Typologie případů podle obsahu zápisů.....	VII
Tabulka 4: Rozdělení zápisů podle adresátů	VIII

PŘÍLOHY

Obrázek 1: Náhrobek Salomina⁴³⁹Obrázek 2: Náhrobek⁴⁴⁰

⁴³⁹ Zdroj: Foto autor, 2020.

⁴⁴⁰ Zdroj: Foto autor, 2020.

Obrázek 3: Zámecká brána⁴⁴¹

Obrázek 4: Muzeum a radnice⁴⁴²

⁴⁴¹ Zdroj: Foto autor, 2020.

⁴⁴² Zdroj: Foto autor, 2020.

Obrázek 5: Kostel svatého Petra a Pavla⁴⁴³

Obrázek 6: Kostel svatého Petra a Pavla⁴⁴⁴

⁴⁴³ Zdroj: Foto autor, 2020.

⁴⁴⁴ Zdroj: Foto autor, 2020.

Obrázek 7: Sloup Nejsvětější Trojice⁴⁴⁵

Obrázek 8: Znak města⁴⁴⁶

⁴⁴⁵ Zdroj: Foto autor, 2020.

⁴⁴⁶ Zdroj: Foto autor, 2020.

Tabulka 1: Počet zápisů v registrech od roku 1627 do roku 1675

Rok	Počet zápisů	Součet za dané období	Roky s nejvyšším počtem zápisů
1627–1637	88,87,101,74,42, 26,33,29,27,47,28	582	1627,1628,1629,1630
1638–1648	36,14, 44 ,32,13, 33,28,32,36,22,19	309	1640
1649–1659	7,19, 57,51 ,33, 24,31,26,22,18,16,14	318	1651,1652
1660–1675	25 ,11,17,12,10,14,8,22, 19,15,17,12,13,11,16,7	229	1660
1627–1675		1438	

Tabulka 2: Písařské ruce

Písařské ruce	Od	Do	Poznámka
1. ruka	1627	1630	
2. ruka	1630	1634	Nejlépe čitelné
3. ruka	1634	1635	
4. ruka	1635	1636	
5. ruka	1636	1636/ 3 strany	
6. ruka	1636	1637	
7. ruka	1637	1640	
8. ruka	1640	1644	
9. ruka	1644	1648	
10. ruka	1648	1650	
11. ruka	1650	1654	
12. ruka	1654	1656	
13. ruka	1656	1657	
14. ruka	1657	1657/ 2 strany	Nejkratší období
15. ruka	1657	1667/ 10 let	Nejdelší období
16. ruka	1667	1668/ od 18. 10. 68	Německé zápisy
17. ruka	1673	Do 3. 5. 1675	

Tabulka 3: Typologie případů podle obsahu zápisů

Typ případu	Případů	Zápisů
Správní a hospodářské záležitosti města	105	638
Trestní a právní záležitosti města	206	405
Majetkové záležitosti jednotlivců	207	259
Církevní záležitosti	2	72
Majetkové záležitosti města	52	62
Vojenské záležitosti	2	2
Celkem	574	1438

Tabulka 4: Rozdělení zápisů podle adresátů

Typ adresáta	Počet zápisů	Podíl
Neuvedený adresát	568	39,5 %
Města, panství, statky, vsi	344	23,9 %
Žlutičtí obyvatelé	308	21,4 %
Církev – kostely, kněží	84	5,8 %
Městští radní ve Žludicích	69	4,8 %
Vrchnost, šlechta	47	3,3 %
Cechy	18	1,3 %
Celkem	1438	100 %